

Alkotmánybíróság
részére
1015 Budapest
Donáti u. 35-45

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 14/21-1/2016	
Érkezett: 2016 JAN 13.	
Példány: 1	Kezelőiroda: H
Melléklet: 6 db	Tárgy: Alkotmányjogi panasz

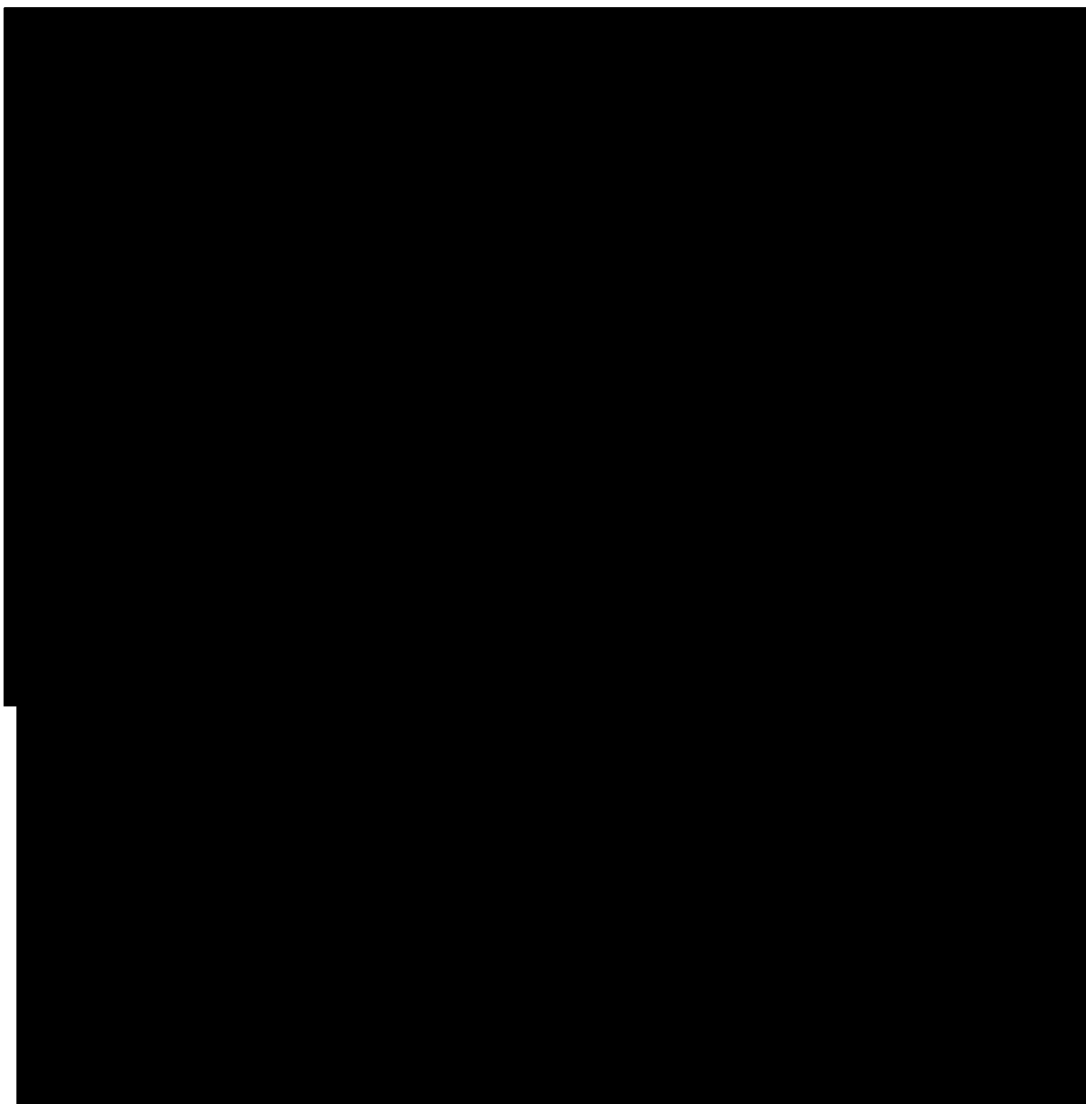
Előterjesztés helye: Alkotmánybíróság,
(Abtv. 26. § (2) bekezdés alapján)

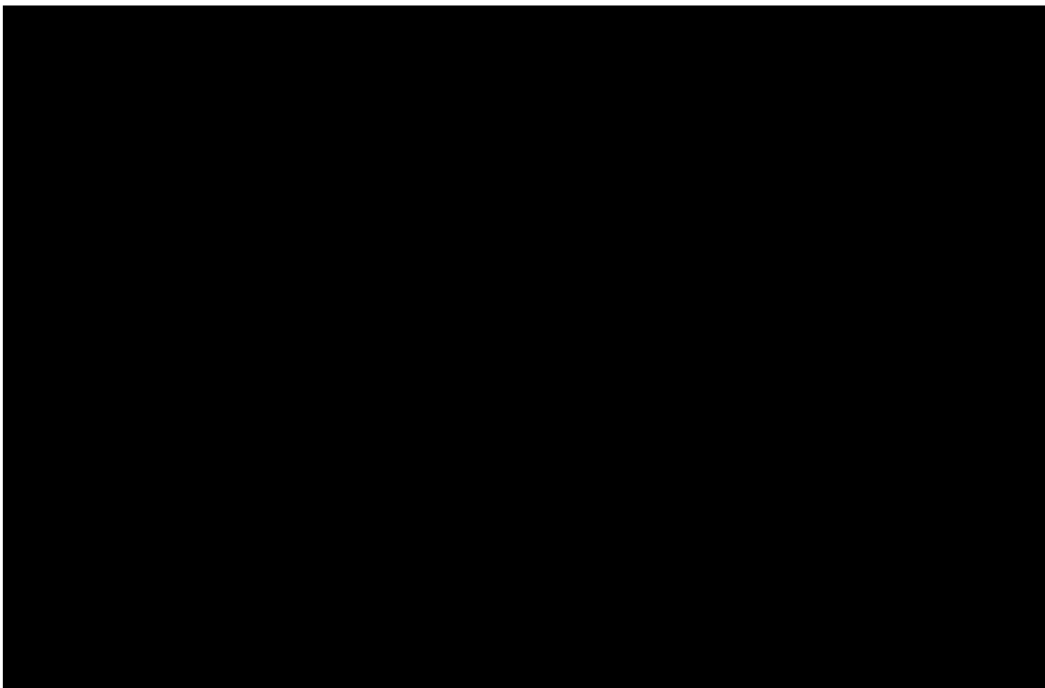
Tisztelt Alkotmánybíróság!

A)

Az alkotmányjogi panasz azonosítása

1. Alulírottak:

(a továbbiakban: indítványozók);

a) az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: *Ügyrend*) 27. § (1) és (3) bekezdése szerint, a csatolt meghatalmazásokkal igazolt jogi képviselőink útján;

b) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: *Abtv.*) 53. § (2) bekezdése alapján: közvetlenül az Alkotmánybíróság előtt előterjesztve;

c) az *Alaptörvény* 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján;

d) az indítványunkat az *Abtv.* 26 § (2) bekezdésében foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva,

a l k o t m á n y j o g i p a n a s z t

terjesztünk elő.

2. Alkotmányjogi panaszunkat – az alábbiakban részletesen indokolva – **a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénynek** (a továbbiakban Vht.) a 2015. évi CVII. törvény (a továbbiakban: *Módtv.4*¹) által megállapított, a *Módtv.4* szövege szerint, ma hatályos, az alább részletezett és pontosan megjelölt egyes rendelkezéseivel szemben terjesztjük elő.

B)

Az alkotmányjogi panasz eljárási és ügyrendi előfeltételeinek igazolása

I. Az indítvány időbeliségének kérdése

3. A *Módtv.4* támadott rendelkezései, *szakaszosan*: 2015. július 9-én, 2015. szeptember 1-

¹ . A Vht. 306/N. §-a a 2015. évi CVII. törvényt *Módtv.4*-nek nevezi, így a jelen panasz is ezt a megjelölést követi.

jén, 2016. január 1-jén léptek, illetve a már hatályba lépett jogszabályhelyek folytán az indítványozókra alkalmazandó következmények egy további részére vonatkozóan, 2018. január 1-jén lépnek hatályba [vö: Módtv. 63. § (1)-(4) bekezdések].

4. A szakaszos hatályba lépés a jelen jelen indítványban foglalt rendelkezéseket is érinti. *Elkerülendő az elkészttség vagy időelőttiség miatti visszautasítás kockázatát, az Alkotmánybíróság körvonalozódó és folyamatosan alakuló gyakorlatának teljes adattartalmát figyelembe véve, az Indítványozók az alábbi (5-12.) pontokban kifejtett indokolásban foglaltak szerint az indítvány benyújtásakor a számukra legszorosabb (legkedvezőtlenebb) határidőt vették figyelembe.* Ennek indoka, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, a 180 napos határidő elmulasztása miatt igazolási kérelem előterjesztésének még az indítvány előterjesztésével egyidejűleg sincs helye [először: 3218/2012. (IX. 17.) AB végzés].

5. Ugyanakkor az Indítványozók álláspontja szerint az esetleges időelőttiség kérdésének felmerülésekor a *szakaszos hatálybalépés problematikájának kezelésére* is alkalmas a 6/2013. (III.1.) AB határozatban követett – a támadott rendelkezések kihatásait mindenkor tartalmilag értékelő – megoldás, kiegészítve a 3374/2012. (XII. 15.) AB végzés indokolásában foglalt, a jogsérelem megszűnésének időpontjára vonatkozó, elvi okfejtést tartalmazó állásponttal. A befogadhatóság körében az Indítványozók felhívják továbbá a figyelmet az ellentétes megoldási útvonalat nem kizáró, 6/2013. (III. 1) AB határozatban kifejtett – e körben – közvetetten rugalmas és megengedő értelmezést preferálni engedő elvi alkotmánybírósági álláspontra (határozat 44. pont). Az Indítványozók kérik a felhívott döntések meritumának adekvát alkalmazását az indítvány befogadhatóságáról szóló döntés meghozatalakor.

6. Az indítványban támadott egyes rendelkezések *formális* hatályba lépése 2015. július 9. [A Módtv. 63. § (1) bekezdés a) pontja szerint a hatályba lépés a törvény kihirdetését követő nap. A kihirdetés a Magyar Közlönyben 2015. július 8-án történt meg (Magyar Közlöny 2015. évi 100. szám), így a hatályba lépés napja 2015. július 9.] Ugyanakkor a későbbiekben kifejtendők alapján – a törvény egyes rendelkezéseinek szöveges megfogalmazása szerint is – ezek a rendelkezések időben 2015. szeptember 1-jei, vagy még későbbi határnaphoz kötődnek. Arra nézve *nincs kötőerővel bíró alkotmánybírósági gyakorlat*, hogy ilyen esetben a panasz előterjesztése szempontjából a 180 napos határidő számítása logikusan és tartalmilag mely időponthoz kapcsolódik. Ennek vizsgálhatóságát és az indítványozókra vonatkozó kedvező értelmezését még – az indítványozók álláspontja szerint – a szigorú értelmezést indokolatlanul követő, a 3264/2012 (X. 4.) AB végzéshez fűzött – különvélemény sem zárja ki.

7. A formális hatályba lépés részleteivel – a 2015. szeptember 1-jei, vagy 2016 január 1-jei időpontok vonatkozásában – az indítvány részletesen azért nem foglalkozik, mivel az Indítványozók *az önmaguk számára, a benyújtás (előterjeszthetőség) időpontját tekintve a legkedvezőtlenebb, az elkészttség minden variációját kizáró* időpontban határozták meg, s ugyanakkor közben a törvény szövege szerinti a tartalmi hatálybalépést meghatározó határnapok is elteltek. Így ez az indítványozói választás folytán – az ismert határozatok (végzések) tükrében – az elkészttség, mint

visszautasítási ok problematikáját funkcionálisan megoldja, a vonatkozó esetleges elvi okfejtés közvetítése pedig a testület hatásköre.

8. Más a helyzet az indítvánnyal érintett azon törvényi rendelkezések esetében, amelyek törvényszöveg-szerűen vagy következményeiben – az indítványnak a szigorú szabályok szerinti benyújtási hatánapját, 2016. január 4-ét követően, meghatározott hatánaphoz kötődően vagy időintervallumban számított távon, formálisan ezt követően lépnek hatályba. Az ezen rendelkezések alkotmányossági vizsgálatának igényével fellépő Indítványozók az *időelőttiség*, mint visszautasítási ok elhárítása érdekében az alábbiakra hívják fel a figyelmet.

9. A jogállamiság részét képező jogbiztonság elvéből fakadóan, *a normakövetés igényével fellépő jogalkotás eleve csak olyan jogszabályhoz fűzhet a jogalanyok részéről normakövető elvárást, amelyről előzetesen tudósította a norma címzettjeit.* Ebből fakad a jogszabályok kihirdetéséhez fűződő, az alkotmánybíróági gyakorlatban is kifejeződött álláspont szerint a kellő felkészülési idő biztosításának igénye. Ezért ha egy norma a címzettek számára határidőhöz kapcsolódóan feladatot/követelményt állapít meg, akkor – a feladat/követelmény reális teljesíthetősége érdekében is – eleve az az egyetlen logikus és jogállami megoldás, hogy a jogalkotó a norma hatályba lépéshez képest is kellő felkészülési/teljesítési határidőt időt biztosít a jogalanyok számára. Ebből a szempontból jelentős különbség lehet (van) felkészülés és teljesítés időpontja között, de az bizonyos, hogy még hatályba lépése időpontját nem közölt jogszabály alapján nincs a jogalanyoknak sem a felkészülésre, sem a teljesítésre irányuló kötelezettsége. Így a teljesíthetőség érdekében a hatályba lépésnek szükségképpen – olykor évekkel korábban is – meg kell előznie a teljesítés időpontját.

10. Tény, hogy a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat sem tett meghatározó különbséget felkészülési és teljesítési határidő között, az előbbit tekintve alkotmányjogilag releváns, átfogó kategóriának. Erre az *Alaptörvény 24. cikk. (2) bekezdése és az Abtv. 26. § (2) bekezdésének együtthatójaként megteremtett ún. „közvetlen” panasz*, valamint *annak gyakorolhatóságára* vonatkozó, az Abtv. és az Ügyrend koordinátarendszere által meghatározott lehetőségének hiányában, a korábbi absztrakt utólagos normakontroll hatáskör gyakorlása mellett az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem is merült fel a jogalanyokra kiható döntésekben megmutatkozó reális igény. Az imént felhívott alaptörvényi és jogszabályi környezet azonban megváltoztatta a helyzetet, felvetve *a ténylegesen felmerülő helyzetek tartalmilag kiegyensúlyozott kezelését preferáló megoldások* igényét, ám a joggyakorlat alakítása ebben a körben is az Alkotmánybíróság hatáskörébe van utalva.

11. A 180 napos – kogens szabály szerinti – határidő és az ennek alapján indítványozásra jogosult jogalany későbbi érintettsége körében irányadó megítélésre vonatkozóan eddig – felhetőleg ad personam közvetlenül alkalmas indítvány és jogi helyzet hiányában – nem alakult ki semmilyen érdemi alkotmánybíróági joggyakorlat. Az azonban az Abtv. 26. § (2) bekezdése szempontjából kezdetektől fogva probléma, hogy ha az indítvány befogadhatósága kizárólag a 180 napot követő „valódi” érintettség időpontjához kötődik. *Ellentétes ugyanis az Alkotmánybíróság feladatával,*

jogvédelmi funkciójával az a felfogás, hogy az aktuális érintettségnek a benyújtáskori hiánya egyben későbbi oka legyen az elkésettség miatti elutasításnak. Ez az Abtv. 26. § (2) bekezdésének tartalmát üresíti ki és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti, alaptörvényi szintű kontroll-funkció eliminálását eredményezi. A 3053/2013. (II. 28.) AB végzés szerint az Abtv. 30 § (1) bekezdése alapján a 26. § (2) bekezdése szerinti közvetlen panasz benyújtásának kezdő és végpontja is törvényileg meghatározott, de az indítványozók álláspontja szerint az *kizárt, hogy a befogadhatóságra vonatkozó szigorú értelmezés az elkésettség és időelőttiség által formalista alapon font közös hálóban vergődve a hatáskör „nem gyakorlásához” vezessen.*

12. Ha a személyes érintettség – időbeliség – befogadhatóság hármását az Alkotmánybíróság *kizárólagosan* egy negyedik, a jogsérelem tényleges bekövetkezéséhez kapcsolt „valódi” érintettség olyan szűkítő értelmezéséhez köti, ami egyébként *sehol nem szerepel* az Abtv.-ben, de még az Ügyrendben sem (ám felvetődött az AB gyakorlatában), akkor az az Alkotmánybíróság szükségképpen amellett dönt, hogy minden olyan esetben, ha a jogszabály a jogalanyra jogkövetkezményt határoz meg és az – ámbátor előre rögzített – de későbbi, mint a 180 napos intervallum, majd pedig ezt követően benyújtott indítvány esetében elkésettségre alapozva a jogsérelem már nem is támadható – felvállaltan és nyilvánvalóan nem gyakorolja az Abtv. 26. § (2) bekezdésében számára biztosított – egyébként is kivételes és ezért ritka – hatáskörét. Ez nyilvánvalóan megengedhetetlen, minthogy ellentétes a jogállamiság és az alapjogok védelmére irányuló intézményvédelmi funkcióval. *Ezért a jogsérelem/jogkövetkezmény effektív vagy potencióális (tényleges) bekövetkezésének időpontjára vonatkozó vizsgálat szétválasztandó a befogadhatóságra vonatkozó, az Abtv.-ben törvényi szinten meghatározott 180 napos határidő-személyes érintettség kontextusától.* Az Abtv. 26. (2) bekezdése szerinti kivételes hatáskör ugyanis *részben pontosan arra szolgál, hogy ennek gyakorlása révén elkerülhető legyen – az akár tömeges – jogsérelem.* Ennyiben közeli rokona a közvetlen panasz az erga omnes hatályú utólagos absztrakt normakontrollnak, de ha ezt a lehetőséget a jogalkotó biztosította, arra már csak az *Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján* is – nem mégkérdőjelezhető – a jogi realizmus talaján álló olyan oka kellett legyen, ami a konkrét ügyben bizonyosan nem vizsgálható felül. Ezért ha nyilvánvaló – mint a jelen indítvány esetében – hogy bár a 180 napon belül még csak az alapjogi jelentőségű jogsérelmek egy része következett be, ám azok feltartóztathatatlanul és visszafordíthatatlanul *elvezetnek súlyosabb jogsérelmekhez, vagy elindult az a jogi rendelkezésen alapuló időszámítás, ami eleve alapjogot sért* (ahogyan az a tartalmi alkotmányellenességre vonatkozó részben majd kifejtésre kerül) és *szükségképpen vezet a további alapjogi sérelmekhez, az indítvány időelőttisége nem lehet a visszautasítás indoka.*

13. A fentebb kifejtettek alapján tehát az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1), (4) bekezdései, valamint az Ügyrend 28. § (1)-(2) bekezdései szerint határidőben előterjesztett; ugyanakkor sem nem elkésett, sem nem időelőtti.

II. A képviselőlet igazolása

14. Az indítványozók jogi képviselőlete az Ügyrend 27. § (2)-(5) bekezdése alapján az M+

sorszám alatt csatolt mellékletek szerint meghatalmazással igazolt.

III. A formai kizáró okok hiánya

15. Az Abtv. 31. (1)-(2) bekezdésében foglalt kizáró okok nem állnak fenn. Az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezéseket eddig – a panasz anyagi jogi alapjai keretében kifejtett összefüggésekben – nem vizsgálta, res iudicata hatállyal végződött vizsgálata az Alaptörvényt megelőző időszakból sem áll (a Módtv.4 elfogadásának időpontjára és az indítvány előterjesztésének időpontjára figyelemmel nem is állhat) rendelkezésre.

IV. A jogorvoslat lehetőségének kizártsága

16. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelel. Az indítványozók jogsérelmei közvetlenül a Módtv.4 a Vht-t módosító és kiegészítő egyes rendelkezéseinek hatályosulása folytán következtek be, illetve folyamatosan következnek be, és azok orvoslására vonatkozóan bírói út vagy egyéb hatékony jogorvoslati lehetőség az Indítványozók számára nem áll rendelkezésre. A norma szövegezése teljesítésben megnyilvánuló elvárásokat és feladatokat fogalmaz meg, melyek – a jelen panaszt kivéve – semmilyen fórumon nem vitathatók.

17. A támadott rendelkezések és azok várható vagy már most láthatóan szükségképpen beálló, illetve már beállt következménye sem bíróság előtt nem támadható, sem szolgálati úton nem orvosolható. E tekintetben a végrehajtói jogviszonnyal kapcsolatos bármilyen, esetleges szolgálati úton kezdeményezett vizsgálat igénybevételeének lehetősége a bírákra irányadó nyugdíjkorhatár ügyében hozott alkotmánybírósági döntésben [33/2012. (VII. 17.) AB határozat] foglalt ismérvek szerint csak formalista lehet, azaz valódi jogorvoslat a jövőre nézve sem biztosít az Indítványozók számára; egyes további, alapjogi jogsértéshez vezető törvényi rendelkezések elleni jogorvoslat pedig még utólag is eleve kizárt. (Ennek részletes kifejtése az anyagi jogi alkotmányvétség körében történik.)

V. A személyes érintettség kérdése

18. Az Indítványozóknak az Abtv. 26. § (2) bekezdésében megkövetelt, **közvetlen, aktuális** az ügyben való **személyes** érintettsége fennáll, minthogy a bevezetőben felsorolt természetes személyek valamennyien a végrehajtók országos névjegyzékébe bejegyzett: vagy önálló bírósági végrehajtók, vagy végrehajtó helyettesek, esetleg jelöltek, vagy tulajdoni hányaddal rendelkező iroda-tulajdonosok és ugyanezen státusuk a Módtv.4. rendelkezéseinek hatályba lépésekor is fennállt.

19. Az Indítványozókra a Módtv.4, illetve az ezzel módosított és kiegészített Vht. új szövegének személyi hatálya közvetlenül kiterjed, ehhez további intézkedésre, rendelkezésre, bírósági vagy egyéb döntésre nincs szükség, az közvetlenül a Vht. normaszövegén alapszik. A

végrehajtók, helyettesek, jelöltek valamennyi a Vht hatálya alá tartoznak, *munkájukat annak rendelkezései mentén kötelesek végezni, személyi alkalmasságukról, megfelelőségükről, köztük a jelen indítványban támadott új feltételekről is a Vht. rendelkezik*, a jelen indítványban támadott rendelkezések így valamennyiüket *közvetlenül* érintik, a normának való meg nem felelést közvetlenül a normaszöveg alapján követi szankció [vö.: 3208/2013. (XI. 18.) AB határozat]. Azok a személyek pedig, akiket a Módtv.4 törvény alapján *az iroda tulajdonosi szerkezetére* vonatkozó rendelkezések érintenek a Vht-nek a Módtv.4 által bevezetett változásai, az erre vonatkozó gazdasági jellegű intézkedéseivel (is) érintettek. Az alkotmányjogi panasz benyújtására vonatkozó indítványtételt pedig *valamennyiük esetében az váltotta ki, hogy a támadott rendelkezésekben megfogalmazott normák egy része már alkalmazandóvá is vált velük szemben, a további, a később hatályosuló következmények alól pedig nincs lehetőségük kitérni*. Így az érintettség körében a – gyakorlat szerint megkívánt – aktualitás követelménye, mind az indítvány benyújtásának időpontjában, mind a jövőre nézve is nem csupán elvi lehetőség, hanem elkerülhetetlenül fennáll [vö: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat., 29/2013. (X. 17.) AB határozat, 3201/2013. (X. 31.) AB határozat].

20. A bírósági végrehajtókról a *Vht. 250. §-a szerint a közadattár* követelményeinek megfelelő, bárki számára, ingyenesen hozzáférhető elektronikus névjegyzéket kellett és kell vezetni. A névjegyzék tartalma a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar <http://mbvk.hu/nevjegyzek.php> hivatalos portálján közvetlenül elérhető és ellenőrizhető. A Módtv.4 előtti állapotra nézve az Önálló Bírósági Végrehajtók Névjegyzéke Közadattár <http://kozadat.hu/kereso/> tartalmaz ma is elérhető ellenőrzési lehetőséget. Mindkét *nyilvános, elektronikus közadattár* tartalmához a hitelesség védelme fűződik, hitelességéért korábban a Kamara, jelenleg a Kar felel.

Ugyanakkor az érintettek egyszerű fénymásolatban csatolják a végrehajtói igazolványuk másolatát is.

21. Az *Ügyrend 56. §-ban* foglalt rendelkezésekre figyelemmel az Indítványozók bejelentik, hogy személyes adataik közléséhez, nyilvánosságra hozatalához nem járulnak hozzá. Kérjük a természetes személy indítványozók esetében ennek megfelelő eljárás biztosítását.

C)

A határozott kérelem

22. Az indítványozóknak – az anyagi jogi feltételek között részletezendő 29. §-ának szem előtt tartásával – az Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) pontja szerint előterjesztett – határozott kérelemként kijelentett – indítványa, hogy:

a) Az Alaptörvény

Alapvetés fejezetében meghatározott, a

- B) cikk. (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményére,
- C) cikk (1) bekezdésében rögzített hatalom megosztásának elvére,
- M) cikk (1) bekezdésében védett vállalkozás szabadságához és a (2) bekezdésben megfogalmazott tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosításához való jogra,

figyelemmel,

a Szabadság és Felelősség fejezetben alapjogként meghatározott,

- a II. cikkben foglalt, emberi méltósághoz való alapjog érvényesülésének követelményére,

- a VI. cikk (1) bekezdésében oltalmazott magán- és családi életéhez való jogra,

- a XI. cikk (2) bekezdésében biztosított a közép- és felsőfokú oktatásban részesülők védelmi jogaira,

- a XII. cikk (1) – (2) bekezdése szerinti a foglalkozás szabad megválasztásához és vállalkozáshoz, valamint a munkavégzéshez való jogra,

- a XIII. cikk (1) bekezdésében védett tulajdonhoz való jogra,

- a XV. Cikk (2) bekezdésében foglalt, diszrimináció tilalmára, hivatkozással,

- a Q cikk (2)-(3) bekezdésének áttételeit is figyelembe véve

b) az alapjogi sérelmeikre figyelemmel *határozottan kéri*

c) a Vht.

- 232. § (1) bekezdés (hét éves kinevezési ciklus)

- 234. § (a miniszter megállapítási jogköre)

- 234/A. § (a szolgálat folyamatosságának feltételei)

- 239. § (1) bekezdés f) pont (szolgálat megszűnése határnapja)

- 240/F. § (1) bekezdés e) pont (végrehajtó-helyettes jogi egyetemi végzettsége)

- 251. § (2) bekezdés (a jogi végzettséggel nem rendelkezők és a helyettesek kirekesztése az elnökségből)

- 252. § (2)-(3) bekezdés (a helyettesek közgyűlés összehívási jogának és szavazati jogának elvonása)

- 254/B. § (1) bekezdés (végrehajtó irodában tagság)

- 306/I. § (a végrehajtói szolgálat megszűnése)

- 306/L. § (1)-(6) bekezdések (jogi végzettség megszerzése, jogi végzettségű alkalmazása végrehajtók esetén)

- 306/M § (1)-(5) bekezdések (jogi végzettség megszerzése helyettesek esetén)

- 306/N. § (1)-(2) bekezdés (végrehajtói iroda kötelező átalakulása)

- 306/O. § (1)-(2) bekezdés [végrehajtó irodába (jogi) belépés]

rendelkezései *alaptörvény-ellenességének megállapítását és ex tunc hatályú megsemmisítését, illetve ebből következően az alkalmazási tilalom erga omnes hatályú kimondását.*

23. Értelemszerűen az indítványozók tisztában vannak azzal, hogy a 22. pont a) pontban felhívott a *Q cikk körében a nemzetközi szerződés megsértésére hivatkozva alkotmányjogi panaszt nem terjeszthetnek elő*, de jelezni kívánták, hogy a támadott rendelkezések egyébként nemzetközi jogot – elsődlegesen az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglalt több törvényhelyet – is sértenek, amely körülményre az elbírálás során az Alkotmánybíróságnak figyelemmel kell lennie. A

határozott kérelem e körben az Alaptörvény fentebb megjelölt egyéb rendelkezéseinek tükrében elvégzendő érdemi vizsgálatára irányul, arra is figyelemmel azonban, hogy a nemzetközi szerződésbe ütközést az Alkotmánybíróság az *Abtv. 32. § (1) bekezdése és 52. § (2) bekezdése* alapján bármely eljárásában hivatalból eljárva is megállapíthatja.

24. Ugyancsak itt utalnak az Indítványozók arra, hogy az Alapvetés fejezetből meghivatkozott jogok és elvek körében a *jogállamiság* és annak részét képező jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság egységes gyakorlata szerint közvetlenül is lehet alkotmányjogi panasz alapja, abban az esetben, ha az visszaható hatályú jogalkotást és a felkészülési idő hiányát érinti, illetve, ha abból egyidejűleg más jogsérelem származott [vö: pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, 6/2013. (III. 1.) AB határozat, 3157/2013. (VII. 24) AB végzés]. Jelen esetben az Indítványozók ezeknek a feltételeknek a bekövetkezését is állítják, s azt indítványuk D) fejezetében részletezik. Ezen felül már itt hivatkoznak arra, hogy a jogbiztonsággal szoros összefüggésben álló normavilágosság követelménye is – elsődlegesen a végrehajtó jelöltek esetében – csorbát szenved, melyet ugyancsak a D) fejezetben taglálnak. Hangsúlyozzák továbbá, hogy különösen – az utólagos absztrakt normakontrollhoz közel álló – a 26. § (2) bekezdésére alapozott alkotmányjogi panasz esetében a jogállamiság egyes elemeinek sérelme általában véve is aligha megkerülhető kérdés, ha azonban az, az alapjogi fejezetből felhívott jogok sérelmére közvetlen kihatással van, az alkotmányossági vizsgálat nem lehet marginális jelentőségű.

25. A szintűgy az Alapvetés fejezetben szereplő, a hatalommegosztás elve sérelmének felhívhatósága az egységes alkotmánybírósági gyakorlat szerint nem szerepel abban a „listában”, amely az alkotmányjogi panasz esetében tilalmazott (még a hagyományos, illetve a valódi panasz esetében sem). Szintűgy nem kizárt a M) cikkekre való hivatkozás sem. A 2/2015. (II. 2.) AB határozat és a 33/2015. (XII. 3.) AB határozat vonalvezetéséből és a korábbi gyakorlatra, valamint az alkotmánybírósági előzményekre vonatkozó okfejtéséből egyértelműen az bontakozik ki, hogy az alkotmányjogi panasz esetén az Alapvetés fejezetben szereplő jogok, elvek és célok *felhívhatósága nem kizárt*. Azok ugyanis az alapjogok sérelmével lehetnek szoros összefüggésben, oly annyira, hogy – mint azt a 2/2015. (II. 2.) AB határozat [az M) cikk vonatkozásában visszautalva a 3298/2014. (XII. 11.) AB határozatra is] tartalmazza – az alapjogok azokkal való kapcsolatának értékelése lehet olyan új indítványi elem, amelyre figyelemmel a korábban vizsgált alapjogi sérelem „újraértelmezése” sem kizárt. Mindez fokozottan lehet irányadó az absztrakt normakontroll jelleggel bíró, az egyedi jogsérelem orvoslásának lehetőségén túlmutató ún. közvetlen panasz esetében, azaz jelen esetben is. Az erre vonatkozó, az alapjogi összefüggésekre alapozott indítványi okfejtést az anyagi jogi alap-törvényellenességre vonatkozó indítványi rész tartalmazza.

26. Az alkotmányjogi panasz keretében irányadó, a fentebb hivatkozott Abtv. szabályok szerint, a panasz előterjesztésével kapcsolatos formai követelmények között a határozott kérelem formulája körében szereplő, a *hatáskörre vonatkozó* feltételre utalva az Indítványozók itt utalnak arra, hogy az Alaptörvény értelmezése és az alapjogsértés megállapítása, valamint a jogkövetkezmények levonása a 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetén is az *Alkotmánybíróság*

kizárólagos hatásköre, így az indítványnak ez az alapja. Egyben jelzik, hogy *a megsértett jog és az anyagi alkotmányellenesség összefüggéseinek megokolására*, valamint az alapvető alkotmányjogi jelentésű kérdésre vonatkozó indítványozói álláspontot, feltételeket és összefüggéseket – az ismételések elkerülése végett, összefoglalóan – *az anyagi jogi alaptörvény-ellenesség* körében részletezik.

D)

Az alkotmányjogi panasz anyagi jogi (alaptörvény-ellenességre vonatkozó tartalmi) feltételei

I. A tények és a támadott jogi rendelkezések összefoglalása

27. A már korábban utaltak szerint Magyarország Országgyűlése a Módtv.4 rendelkezéseivel, a Módtv.4 63. §-a szerint, *szakaszos hatályba lépéssel* módosította a Vht. egyes rendelkezéseit. Ebből kifolyólag az Indítványozóknak – betöltött pozíciójuk és a Vht. Által meghatározott státusuk szerint csoportosítva – az alábbi jogsérelmeik következtek és folyamatosan, részben visszafordíthatatlanul következnek be.

28. Általánosságban elmondható: függetlenül attól, hogy végrehajtóként, helyettesként vagy jelöltként, illetve irodai gazdasági érdekeltséggel rendelkező egyéb személyként esik valaki a módosítással érintett törvényhelyek hatálya alá, a megváltozott jogszabályi környezet, azaz a módosítás eredménye *minden érintettől olyan szerzett jogokat vesz el*, amelyekre korábban már jogosulttá váltak.

a) Végrehajtók

29. A Vht. (a Módtv.4, 43. §-val megállapított) 306/I. § értelmében: „A 2015. szeptember 1. napján határozatlan idejű kinevezéssel rendelkező önálló bírósági végrehajtók szolgálata az e naptól számított 7 év elteltével megszűnik, kivéve, ha a 234/A. § alapján előterjesztett kérelemre a miniszter megállapítja a szolgálat folyamatosságát. A szolgálat folyamatosságának megállapításakor a 2015. szeptember 1. napját követő cselekményekkel összefüggésben megállapított fegyelmi büntetéseket kell értékelni.”

A 234/A § szerinti, a kivételre vonatkozó szabály úgy szól, hogy: „A miniszter a kinevezés lejártát megelőzően a végrehajtó által előterjesztett kérelem alapján további hét évre megállapítja a szolgálat folyamatosságát a kinevezési feltételek fennállása esetén, ha a kinevezését követően a végrehajtót legfeljebb kettő alkalommal sújtották jogerősen fegyelmi büntetéssel, és azok közül legfeljebb egy volt súlyosabb figyelmeztetésnél, de egyik sem volt súlyosabb írásbeli megrovásnál.”

30. Az Indítványozók közül minden végrehajtó *határozatlan időre* szóló kinevezéssel nyerte el megbízatását. A fenti rendelkezésből kitűnően azonban, ez a korábbi, *határozatlan idejű jogviszony a törvénymódosítás következtében határozott idejűvé válik*, de legalábbis kizárólag kérelem benyújtásával, és a feltételek teljesülése esetén is csak a miniszter engedélyével érhető el, hogy az Indítványozók 7 éven túl is végrehajtóként működhessenek. Ez *két okból is sérelmes*

Panaszosokra nézve.

31. Egyrészt minden – többnyire hosszú ideje végrehajtóként dolgozó – Indítványozó arra alapozta a végrehajtói működés ellátásához szükséges munkakörnyezet fejlesztését és úgy általában az iroda/vállalkozás működési modelljének kialakítását, hogy tevékenységét, hogy – a törvényben meghatározott esetektől (65. életév betöltése, fegyelmi eljárásból fakadó döntés, bűncselekmény elkövetésének jogerős megállapítása, elhalálozás) eltekintve – azt határozatlan ideig végezheti. Amint a személyes sérelmek bemutatására vonatkozó részben majd látható lesz: döntően évtizede, több évtizede a végrehajtói hivatásban dolgozó, a feladatukat élethivatásszerűen ellátó jogalanyokról van szó, akik – életkoruknál fogva is – a jellemzően a nyugdíjig tervezték az irodájuk üzemeltetését. Ennek szem előtt tartásával – *kiemelt 10-100 milliós nagyságrendben, hosszú távú befektetésként – végeztek beruházásokat, eszközöltek anyagi ráfordításokat, és erre készülve válogatták maguk mellé munkatársaikat, partnereiket.* Nem véletlen, hogy – ugyancsak a személyes státusokat bemutató részből láthatóan – sokaknak a családtagja, gyermeke, gyermekének házastársa is az irodában dolgozik. Közülük többen már kifejezetten tervezték az iroda utódlásának/átadásának kérdését, vagy a már most is az irodában dolgozó családtagjaik, vagy az az általuk kinevelt és esetleg már ma is résztulajdonos munkatársak révén.

32. Ennek megfelelően az érintettek a munkatársak, alkalmazottak létszámát is kizárólag az elvégzendő munka, az általános ügyteher figyelembevételével határozták meg, nem pedig arra figyelemmel, hogy rövid időn belül fel kell mondania nekik, *végkielégítést* kell fizetnie részükre, hiszen tevékenységüket jóval *hosszabb és így biztosabb megtérülést ígérő konstrukcióban* alakították ki. Mi több, az Indítványozók között nem egy olyan személy van, aki a hosszú távú közös munka reményében, szabályos *tanulmányi ösztöndíj* formájában anyagilag vagy más *ösztönzési formát*, esetleg kedvezményt nyújtva támogatta a munkatársak képzését, szakmai fejlődését. Ugyanakkor az ellátási terület – alkalmazotti létszám – az államilag meghatározott díjszabás konstrukciójának hármasában vállalták fel az irodák fizikális értelemben vett bővítését, vettek igénybe ehhez visszafizetendő támogatást és végezték el a magas szintű működést biztosító egyéb beruházásokat.

33. A végrehajtói tevékenység eredetileg a bírósági szervezethez kötődött, annak a Vht. eredeti szövege szerinti, 1994-es „privatizációja” nem a végrehajtók elhatározásán múlt, közhatalmi döntés volt. A tevékenységnek a döntően a magánszektorra irányadó szabályok közé kényszerítése azonban – igaz az átlagnál szabályozottabb keretek között, de – piaci alapúvá tette a működést, ezért a működési feltételek megteremtése is kizárólag a végrehajtók feladata maradt. Ezt ugyan jogalkotás révén korábban is befolyásolta az állam, pl. éppen azzal, a most felszámolásra ítélt irodaszerkezeti formával, amit a végrehajtónak kellett saját maga részére megteremteni. Ennek költségkihatásait, a költségek megtérülésének kockázatát kizárólag a végrehajtó viselte, ekként az irodafejlesztések során szükségképpen követnie kellett a piaci viszonyokat. Ez azt is jelentette, hogy a „sajátként” üzemeltetett vállalkozás gazdasági törvényszerűségeinek megfelelően, ám ellenőrzött és rendeletekkel megállapított bevételi keretek között működve nem tervezhetett olyan rövid távú megoldásokat, amelyeket most a jogalkotó megpróbál kikényszeríteni. *Az indítványozók tehát*

egyfelől saját erejükből felépítették azt az iroda szerkezetet és kialakították azt a működési modellt, amelyet lényeges paramétereket tekintve előírtak számukra, másfelől pedig pedig most ugyanaz a közhatalom amely ezt kikényszerítette, szintén saját költségükön annak lebontására kényszeríti őket. Ez már akkor is tulajdoni sérelem, ha ahhoz további következmények nem társulnak. Ennek csak az első lépése, hogy piaci viszonyok közé szorítva a jogalkotó csak hét éves intervallumokra engedi meg a tervezést – de még ott is feltételeket szabva.

34. További jogsérelmet jelent, hogy a 7 éves törvényi rendelkezés a módosított Vht. fent idézett bekezdése értelmében *kizárólag az önálló bírósági végrehajtókra* vonatkozik. A velük teljesen azonos megítélés alá eső, egy-két törvényi kivételt jelentő részfeladattól eltekintve azonos funkciót betöltő *törvényszéki végrehajtók* kapcsán (ahogyan az adóvégrehajtók vonatkozásában is) a *határozatlan* idejű kinevezés továbbra is érintetlen marad. Ezzel az Indítványozók minden ésszerű magyarázat nélkül, egy *diszkriminatív törvényi szabályozás* áldozataivá válnak.

35. A Vht. (a Módtv.4, 46. §-val megállapított) 306/L. § (1) bekezdése kötelezővé tette továbbá, hogy a 2015. szeptember 1. napján egyetemi jogi végzettséggel nem rendelkező, 1958. január 1-jén vagy azt követően született önálló bírósági végrehajtónak *2017. december 31. napjáig* felsőfokú tanulmányokat kell kezdenie jogász szakon, a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, valamint a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit igazoltan teljesíteni kell, és legkésőbb *2022. december 31. napjáig egyetemi jogi végzettséget* kell szereznie. A Vht. 306/L. § további bekezdései rögzítik, hogy az önálló bírósági végrehajtónak 2017. december 31-ig igazolnia kell, hogy beiratkozott valamelyik egyetem jogi karára, ezt követően 2018. január 1-jétől minden év december 31-ig igazolnia kell, hogy hallgatói jogviszonya folyamatosan fennáll, 2022. december 31-ig pedig a jogi végzettség megszerzését is.

36. Aki a fentebb írt határidőket elmulasztja, annak a végrehajtói jogviszonya megszűnik. Ezzel gyakorlatilag négy kategória jött létre az azonos foglalkozást gyakorlók között. Adva vannak a törvényszéki végrehajtók, akiknek jogi végzettséget nem kell szerezniük. Velük azonos státusban vannak az önálló bírósági végrehajtók, akik 1958. január 1-jén vagy azt követően születtek. Adva vannak azok, akik 2017. december 31-ig igazolják, hogy beiratkoztak az egyetemre, de jogi végzettségük értelemszerűen továbbra sincs, és azok, akik 2017. december 31-ig nem tudják igazolni, hogy felsőfokú tanulmányaikat megkezdték. Az ő jogviszonyuk 2017. december 31-vel megszűnik, azaz mindenkitől hátrányosabb helyzetbe kerülnek. Ez többszörösen is diszkriminatív, minthogy a dolog meritumát tekintve valójában még 2022. december 31-ig rajtuk kívül is mindenki jogi végzettség nélkül dolgozhat.

37. A jogi végzettség megszerzésének ilyen módon való előírása számos problémát vet fel. Mindenekelőtt: a jogalkotó eleve *nagyon szűk időkeretet határozott meg a végzettség megszerzésére*. Ennek során – a teljes képzésre irányadó, minimalizált keretre szorítva az abszolutórium megszerzésére és az államvizsgák sikeres megszerzésére irányadó intervallumot – teljes egészében figyelmen kívül hagyta, hogy a tanulmányok időszakos megszakítására bárkinél – munkaviszonyban nem álló, „főállású”, fiatal, családi kötelezettségekkel, eltartandók támogatásával

nem bíró, egyetemi hallgatóknál is – objektív, rajta kívül álló okok folytán is bekövetkezhet (baleset, betegség, hozzátartozó betegsége, ápolása, stb...); s ekként az 5 éves képzést, még nekik sem feltétlenül sikerül 5 év alatt ténylegesen befejezni. *Az Indítványozók meghatározó többsége ellenben ahhoz a közép-korosztályhoz tartozik, akiknek már/még kiskorú és/vagy tanulmányokat folytató, eltartásra szoruló nagykorú gyermekei vannak, ugyanakkor már segítségre, támogatásra szoruló felmenőiket (házastársuk felmenőit) is segíteniük kell, s közben a munkájukat is el kell látniuk* – így velük szemben irreális elvárás a tanulmányok minimális időn belüli abszolválása. Ez olyan, őket a családi életük kockáztatásával fenyegető, az emberi méltóságukban megalázó helyzeteket teremt számukra, amelyet – minimálisan! - eleve a jogszabályban megteremtett ésszerű kimentési lehetőséget tartalmazó módon kezelni kellett volna, de még ez sem történt meg.

38. A beiskolázásra és a tanulmányi időre megszabott rendelkezésekkel a jogalkotó figyelmen kívül hagyta továbbá azt is, hogy azt is, hogy az elmúlt években a *felvételi eljárás szabályai és követelményei jelentős mértékben módosultak*. Több Indítványozó esetében ez azt eredményezi, hogy aki nem rendelkezik a módosult szabályoknak megfelelő emeltszintű érettségivel (márpedig alig vannak ilyenek), vagy más felsőfokú végzettséggel, annak újra kell – emelt szinten – érettségiznie, illetve nyelvvizsgát kell tennie (esetleg helyette nyelvi érettségi szintjéig eljutva abból is ismétlő érettségi vizsgát kell tennie), annak érdekében, hogy jogi tanulmányait egyáltalán megkezdhesse. Itt jegyzendő meg, hogy időközben egyébként a 40 év felettiek nyelvvizsga alóli mentesülésére vonatkozó kedvezmény is – más törvény erejénél fogva – megszűnik, tehát az egyetemi tanulmányokat egyébként is úgy kellene abszolválni, hogy az érintettek nyelvvizsgát is szereznek.

39. Itt kell kiemelni, hogy a Módtv.4 elfogadására (2015. június 30.), és ekként a Vht. támadott rendelkezéseinek módosítására olyan időpontban került sor, amikor a *2015 őszi* (október-november) érettségi vizsgaidőszakra az érintetteknek ténylegesen *már egyáltalán nem volt módja jelentkezni*. Pro forma a jelentkezés határideje ugyan 2015. szeptember 7 volt, tartalmi felkészülést és elvárható szintű tudást azonban három hónap alatt nyilván objektíve lehetetlen volt megszerezni. A jogszabályok [itt jelesül a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, valamint a a 2015/2016. tanév rendjéről szóló 38/2015. (V. 28.) EMMI rendelet] szerint, a szezonális, kétszintű érettségit nem is minden iskolában kell megszervezni és az ehhez kapcsolódó előkészítést sem végez minden köznevelési intézmény. Ez a „soros” érettségizők esetén védhető megoldás, azonban az évtizede, vagy két, három évtizede megszerzett tudás alapján „újrázni”, felkészítés nélkül nem lehet. A tananyag és a feltételek még csak nem is hasonlítanak a 10-15-20 évvel ezelőtti tartalomra. Nem véletlen, hogy az érettségi vizsga szabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 4. § (2) bekezdése szerint az érettségi vizsgára jogosultnak két éven keresztül, a 11-12 évfolyamon kötelező biztosítani az érettségi vizsgára való felkészülést [az (5) bekezdés szerint, emelt szinten 276 órában], s ezzel önerőből nem hogy az őszi vizsgaidőszakig hátra lévő három hónap alatt, de egy-két év alatt sem lehet munka mellett versenyképesen vetekedni. Az Indítványozóktól lényegében azt várja el a jogalkotó, hogy a munkájuk, a jogszabályok által számukra megszabott szoros határidők, az ezek elmulasztásáért viselt felelősség, családjuk eltartása mellett, egyébként a képzési rendszerből már hosszabb ideje kiesve, hónapok

alatt, segítség nélkül abszolválják az új érettségi-felvételi konstrukciónak megfelelően két tantárgy teljes gimnáziumi anyagának emelt szinten történő elsajátítását. Ez egyrészt *lehetetlen és valójában a komolytalan, az érettségi-felvételi jelentőségének teljes degradálása is.*

40. Mindehhez jön még a *nyelvi érettségi problémája* és ennek hiányában érvényes érettségi bizonyítvány kiadásának elrendezetlensége – valamint nyelvi érettségi hiányában megszerzett, és ezen felül a 2015-től már nem akkreditált érettségi tárgyakra vonatkozó, de korábban létező érettségi tárgyakra vonatkozó bizonyítványok felsőoktatási felvételi esetén való érvényes elfogadhatóságának kezelhetetlensége. A részleteket mellőzve: jogi tény, hogy a Korm.r. 6. § (4) bekezdése szerint az idegen nyelvi érettségi kötelező, de mivel ezek a változások az érettségi vizsga megújításának 2012-es szakaszolásától (az akkreditáció problematikája, pontosan 2015-től) kezdődően irányadók – átmeneti rendelkezések hiányában – a hiány kezelésére vonatkozóan széttartó álláspontok vannak, mind a köznevelésben, mind a felsőoktatásban. Így még az sem látható át teljes biztonsággal, hogy a következő egy évben milyen többlet-teherrel kell valójában számolnia az indítványozóknak. Márpedig az utolsó lehetséges iőpont az emelt szintű (és feltehetőleg a nyelvi) érettségi vizsgára 2017. tavasza, mert a Vht felhívott rendelkezései szerint 2017. őszén mindenképpen be kell íratkozniuk az egyetemre. Mindeközben a felsorolt és hasonló kérdések garmadája sem a köznevelési, sem a felsőoktatási törvény alapján nincsenek egyértelmű válaszok, az intézmények vezetői pedig az érdeklődőknek eltérő válaszokat adnak. Ekként az egész érettségi-felvételi procedúrába erőt, pénzt, irodát családost nem kímélve, „vakon” kell belevágni, azzal, hogy felesleges lehet minden erőfeszítés.

41. A jogalkotás teljes összehangolatlanságát mutatja, hogy a jogi végzettség 2022. december 31-ig való megszerzése még ezen túlmenően is kezelhetetlen – az érintettek nézve a végrehajtói státusz elvesztésével járó következményekkel járhat. Túl az előző pontban rögzítetteken, még ha az Indítványozók meg is bírkóznak a sikeres érettségi, felvételi és az abszolútóriumnak a minimális, 10 szemeszterre szabott időben való megszerzésével, minden további nélkül megszűnhet az állásuk. A felsőoktatási törvény rendelkezéseit követve, az egyetemi vizsgaszabályzat szerint (országosan egységesen) az őszi szemeszter lezárásának időpontja január vége-február eleje (az adott tanévre irányadó vizsgaszabályzat szerint). Így az érintettek számára a tanulmányok a 2022 december 31.- *befejezését/igazolását előíró dátum lényegében a záróvizsga időszak közepére esik.* Ez pedig arra vezet, hogy az egyes jogi karok záróvizsga rendjétől és az aktuális félévben meghirdetett záróvizsga időpontoktól függ, hogy valakinek akár sikeres abszolútórium és védés után beleférhet-e egy félév halasztás, vagy már 2022. júniusában végeznie kell ahhoz, hogy ne szűnjön meg a végrehajtói státusza. A törvényhozás teljes átgondolatlanságát mutatja, hogy kimentési lehetőséget még erre az esetre sem állapított meg; s egyáltalán a jogi végzettség megszerzésére előírt szabályok megalkotása az oktatásról szóló törvények és rendeletek teljes figyelmen kívül hagyásával történt.

42. Ezen felül a jogalkotó a képzési követelmény előírásakor arra sem volt tekintettel, hogy a jogi diploma megszerzésére levelező tagozaton *csak költségtérítéssel* formában van lehetőség, amely félévente többszáz ezer forintos anyagi terhet ró az Indítványozókra. Ehhez semmiféle támogatás

nem vehető igénybe, így az érintettek teljes egészében a 7 évre tervezhetetlen, bizonytalan gazdasági környezetnek és eshetőleges jövedelmüknek vannak kiszolgáltatva. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy esetükben a jövedelmi viszonyok alakulása nem pusztán a piac függvénye, minthogy bevételeik az *állam által meghatározott díjszabás keretei között* alakul. Ez pedig kezdve piaci viszonyok mellett is változhat negatívan, amire éppen a Vht. módosításával párhuzamosan került sor. A végrehajtó irodák díjszabásaira vonatkozó, 2015. december 12-től hatályos 35/2015. (IX. 10.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) értelmében ugyanis a felszámolható *díjak nagy mértékben csökkennek*, arra is figyelemmel, hogy egyes – jellegükben végrehajtói tevékenységek – tényszerűen lassító ügymenetet eredményezve, végrehajtó-önkormányzat közötti osztott eljárás alá kerültek s a tendenciák jogi alakulása senki által fel sem mérhető. Az azonban bizonyos, hogy amennyiben az érintettek meg akarnak próbálkozni a jogi egyetem nehezített pályán történő abszolválásával, vagy ennek hiányában legalább 2018. január 1-ig ki akarják húzni, a később részletezendő, de szintúgy kötelező ún. „*iroda-kivásárlási*” szabályok következtében arra kényszerülnek, anyagi tartalékaiktól még 2016. első félévében „megszabaduljanak.”

43. Az egyetemre való felkészülés, a tanulmányok abszolválása ugyanakkor nyilvánvalóan a jövedelem folyamatos csökkenésével jár, hiszen emellett annyit senki nem dolgozni, ami csökkenő díjszabás mellett legalább a mai állapotokat fenntartsa. Szorosan ide tartozik az a kérdés is, hogy *többek esetében a család mindkét felnőtt tagja (férj, feleség) végrehajtó, sőt van ahol a gyermekek is jelöltként, helyettesként dolgoznak*. Így ha mindenkinek egyidejűleg kell az egyetemi végzettség megszerzésén dolgozni, a kieső jövedelem még családi áldozat-vállalással sem pótolható, ami a tapasztalatok szerint mindenképpen családi válsághelyzetet hoz létre. Hasonlóan fenntarthatatlan lesz azon irodák helye is, ahol a nem családtag iroda tulajdonosok vagy közös irodát működtetők mindegyike tanulásra kényszerül. Tekintve, hogy jogi végzettséggel már rendelkező végrehajtó töredék lélekszámban található, a szakma még összefogással és szolidaritással sem tudja úgy átrendezni önmagát, hogy ideiglenesen jogászok és nem jogászok osztott közösségekben dolgozzanak. (E vonatkozásában jelentős különbségek vannak országrészek között is, s van ahol eleve járhatatlan a végzettek és a nem végzettek „közösségének” megszervezése.

44. Ugyanakkor megjegyzendő az is, hogy *ha a következő évtizedben „a teljes végrehajtó közösség a tanulással lesz elfoglalva”, annak a munka minőségében, színvonalában, de legfőképpen időszerűségében megmutatkozó negatív társadalmi hatásai elkerülhetetlenek*. Ez mutatja leginkább a szabályozás átgondolatlanságát. Az Indítványozók maguk sem állítanak olyan, alkotmányosan védhetetlen tételt, hogy a közhatalom gyakorlójának nem állna módjában egy meghatározott szakmai szféra működésének átalakítása, s hogy a Vht. hatálya tartozóknak alanyi joga lenne minden módosítás elől kitérni, vagy, hogy a jogalkotónak a jövőre nézve, az újonnan piacra lépők esetében ne lenne lehetősége az alkalmassági feltételek megváltoztatására. A szóban forgó esetben azonban az ilyen lényeges tartalmat érintő, az érintettek szakmai, családi, magánéletét, anyagi, pénzügyi viszonyait teljes egészében felforgató és eshetőlegesen is alig teljesíthető feltételeket szabó visszaható hatályú szabályozásnak az érintettek társadalmi helyzetének, vállalkozáshoz való jogának ellehetetlenítésével, tulajdoni viszonyaik sérülésével járó következményeit a társadalom egésze megsínyli. Jelen esetben ez azért is különösen veszélyes, mert

a végrehajtó tevékenység nem egyszerű „követelés-kezelést” testesít meg, *az közvetlenül az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódik, valójában annak minőségére, megítélésére, részben működésére van közvetlen hatással.* A szabályozás ezen a ponton negálta azt a körülményt is, hogy az indítványozóknak (és a velük azonos kategóriába tartozóknak) kivétel nélkül van végrehajtói szakvizsgálója, sokuknak *egy vagy több, felsőfokú szakirányú végzettsége,* s ezek a tapasztalatok mellett, az újonnan piacra lépőkkel szemben olyan szakmai előnyök, amelyek az új szereplők esetében is csak évek alatt pótolhatók.

45. Ugyancsak hátrányosan érinti az Indítványozók jelentős részét, hogy hiába kezdik meg tanulmányaikat, mindaddig, amíg jogi végzettséggel nem rendelkeznek, a szakmai grémiumba (elnökségbe) sem választhatók. A *passzív választójog* ilyen alapon történő elvesztése nem csupán az emberi méltóság sérelmét jelenti, de éppen a kar legtapasztaltabb tagjait rekeszti ki az *érdekképviselő* egy jelentős szegmenséből. Közöttük olyanokat is, akik számos szakmai elismeréssel, jelentős nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek. Mindennek az érdekvédelemre gyakorolt torzító hatása nem vitatható.

46. A fentiekből láthatóan tehát 2015. július 9-vel kezdődően, szeptember 1-jével aktualizálva a végrehajtóvá való kinevezés feltételévé tette a jogi végzettség megszerzését, és ezt – visszamenőleges hatállyal – a már végrehajtói státusszal rendelkezőkre is kiterjesztette. Ennek során figyelmen kívül hagyta az Indítványozók több éves – gyakran több évtizedes – szakmai tapasztalatát, a módosításnak a rájuk, irodájukra, munkatársaikra és alkalmazottjaikra, családjukra gyakorolt következményeit. A végzettség megszerzésére lényegében betarthatatlan, teljesen bizonytalan, későbbi – ma még csak nem is kalkulálható – jogi változásoknak kitett új és bármikor módosítható feltételektől is függő határidőket állapított meg, továbbá annak finanszírozásához támogatást vagy kedvezményt sem biztosított, már jelenleg is romló gazdasági környezetet teremtett, de a feltételek változatlanságát (további romlásának kizárását) sem garantálta. A feltételek vizsgálatakor tekintettel kell lenni arra is, hogy a Vht. hivatkozott módosításainak következményei – *figyelemmel a pillanatnyilag 7 év távlatában előre, reálisan fel sem mérhető körülményekre – nem is becsülhetők és nem pusztán a végrehajtásra vonatkozó törvénykezés hatásainak kitettek.* Az előírt feltételek teljesíthetőségét meghatározó módon *bármikor alakíthatják a közoktatásra és/vagy a felsőoktatásra* vonatkozó rendelkezések változásai vagy az állam által kézben tartott, a jövedelemszerzést behatároló díjszabás befolyásolása és az egyéb jogi vagy jogon kívüli eszközök alkalmazása.

b) Végrehajtó-helyettesek jogsérelmei

47. Az egyik legnagyobb sérelme az ezen csoportba tartozó Indítványozóknak, a végrehajtói szervezetrendszer teljes átalakításából fakad. A korábbiakkal ellentétben ugyanis a Vht. 252. § (3) bekezdés értelmében a *végrehajtó-helyettesek nem rendelkeznek szavazati joggal* a kamarai szervezetet felváltó Karban. Ez az *önkormányzatiság elvének* sérelmét eredményezi, mivel a Vht. értelmében a Karnak továbbra is tagja a helyettes [Vht. 249. § (3) bekezdés], ebből kifolyólag a Kar rá nézve kötelező iránymutatást is kiadhat [Vht. 250. § (2) bekezdés 33. pont]. Mi több, a

végrehajtókkal megegyezően a helyettes is *tagdíj* fizetésére kötelezett, ekként a Kar fenntartási költségeihez arányosan hozzájárul. Az általa befizetett tagdíjért ugyanakkor nem kapja meg ugyanazokat a jogosultságokat, mint a végrehajtók. A szavazati jog hiányában ugyanis nem tud érdemben beleszólni a vezetők megválasztásába, amely különösen az *elnökségi tagok kiválasztására* figyelemmel sérelmes. A Vht. 253. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a befizetett tagdíjakat a Kar külön számlán kezeli és az azzal való rendelkezés az elnökség hatáskörébe tartozik, másrészt az elnökségnek a Vht. további rendelkezései is olyan jogokat juttatnak, amelynek révén meghatározóan tudnak beavatkozni a helyettesekre vonatkozó szervezeti-működési feltételek alakításába.

48. A végrehajtókhoz hasonlóan a végrehajtó-helyettesek esetében a Vht. 306/M. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy 2015. szeptember 1. napján *egyetemi jogi végzettséggel* nem rendelkező, 1958. január 1-jén vagy utána született önálló bírósági végrehajtó-helyettesnek 2020. december 31. napjáig felsőfokú tanulmányokat kell kezdeni jogász szakon, a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, valamint a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit teljesíteni kell, és legkésőbb 2027. december 31. napjáig egyetemi jogi végzettséget kell szereznie. A következő bekezdések részletezik, hogy a helyettesek esetében a végzettség megszerzésével összefüggésben milyen, egyrészt a végrehajtókkal azonos jellegű, másrészt csak őket érintő speciális sérelmek következnek be.

49. A helyettesek esetében is többlet sérelmet eredményeznek – a végrehajtókra vonatkozóan *fenntebb már rögzítettekkel azonosan* – a *felvételi/képzési szabályok és azok módosulásai, a tanulmányi költségek előteremtéséből fakadó negatívumok, valamint a helyettesi státus elvesztésével járó következmények, s a visszaható hatályú jogalkotás minden, a korábbiakban már kifejtett következménye, ideértve a teljes irodák egyidejű tanulásra kényszerítéséből adódó hátrányokat*. Rájuk nézve látszólag kedvezőbben alakul ugyan a végzettség megszerzésének határideje: az egyetemre legkésőbb 2020 szeptemberében kell beiratkozniuk, s csak ettől kezdve kell igazolniuk a hallgatói jogviszony fennállását, továbbá 2027. december 31-ig kell jogi diplomát szerezniük. Ez azonban esetükben sem változtat azon, hogy – hasonlóan a végrehajtókhoz – *család és munka* mellett kellene a megfelelő felvételi követelményeket teljesíteniük, s az egyetemi tanulmányokat befejezniük. Ezen kívül a képzés költségein a kedvezőbb határidő esetükben sem változtat, ráadásul – amennyiben nem 10, hanem több félév alatt végzik el az egyetemet – a költség minden félévvel növekednek, és milliós tételeket emésztene fel.

50. A jogalkotó a végrehajtó-helyettesekre nézve szintén a korábbi szakmai tapasztalat figyelmen kívül hagyásával vezette be a képzési követelményt, támogatás vagy kedvezmény nélkül. A jogi végzettség megkövetelése ezenfelül a végrehajtók esetében kifejtettekhez hasonlóan *diszkriminatív* is, mivel a velük azonos feladatokat ellátó törvényszéki végrehajtó-helyettesek számára ugyanezen feltételt a törvény nem írja elő. Esetükben is megjegyzendő, hogy mindannyian rendelkeznek végrehajtói szakvizsgával, többüknek egy vagy több felsőfokú szakirányú végzettsége van, aminek a napi munkájukban valódi hasznát is veszik. Ehhez képest a jogi egyetemi végzettség – életkoruktól is függően – meglehetősen korlátozottan hasznosulhat számukra, s ha az irodának – a

Vht. további rendelkezései szerint – egyébként is kötelezően kell jogi végzettséggel rendelkező munkavállalót alkalmaznia, nem is tudnak élni a megszerzett ismereteikkel.

51. Az Indítványozók szinte mindegyikét (de rajtuk kívül is többeket) meglehetősen hátrányosan érinti, hogy a – később részletesen kifejtendők szerint – 2016 második felétől kezdődően már nem lehetnek iroda tulajdonosok, elvesztik befektetésüket és az abból fakadó jogos várományukat. Ugyanakkor az irodánként „változó”, hogy a kivásárlásuk egyösszegű feltételei fennállnak-e, különösen azokban az irodákban, ahol jelenleg több végreható-helyettes is résztulajdonosként dolgozik.

52. Megjegyzendő, hogy a „helyettesi” kategória a végrehajtói rendszerben nem képzettségbeni „alsóbb osztályúságot” jelent. Tartalmi értelemben a munkavégzésük, státusuk nem, vagy inkább csak a helyi körülményekből, irodai sajátosságokból adódó feladatkiosztást illetően különbözik a végrehajtótól, ekként mindazon sérelmek, amelyek felfedése és indokolása a végrehajtókra irányadóan megtörtént, az indítványban támadott rendelkezések vonatkozásában esetükben is irányadó.

c) Végrehajtó-jelöltek

53. Az Indítványozók közül a jelölti státuszban állók a törvénymódosítás értelmében olyan *függő helyzetbe kerültek, amelyből pozitív előrelépés a részükre semmilyen módon nem várható.* Ezt a körülményt a végrehajtó indítványozók is megerősítették, utalva arra, hogy a jogszabály-változást követően maguk is elbocsátottak már jelölteket, átalakítottak jelölti státusokat; újakat felvenni pedig már csak azért sem tudnak, mert nekik maguknak sincs jogi végzettségük, így nem lesznek jogosultak a jelölt alkalmazására.

54. Előzetesen rögzíteni kell, hogy amikor az érintettek megkezdték jelölti munkaviszonyukat, az egyetlen előre látható követelmény a végrehajtói vizsga letétele volt számukra ahhoz, hogy végrehajtóként vagy végrehajtó-helyettesként tevékenykedhessenek. A törvénymódosítás után, ahhoz, hogy az előbbi tevékenységek valamelyikét végezzék, szintén a jogi képzettség megszerzése az előkövetelmény. Azonban, mivel jelenleg ők nem minősülnek még végrehajtónak, így a törvényben megjelölt, a képzésre biztosított „időkedvezmény” – amelynek kedvezmény jellege a végrehajtók esetében részletesen kifejtettekre alapozva erősen vitatható – nem vonatkozik rájuk. Vagyis elvben szinte már most (2015. szeptember 1-jét követően) rendelkezniük kellene jogi végzettséggel. Ekként úgy néz ki, hogy legjobb esetben is akkor, ha a jelölti státusuk a végéhez ér, az egyben a munkaviszonyuk elvesztését is jelenti.

55. Tulajdonképpen a törvény nem is rendelkezik arról a kérdésről, hogy azon Indítványozókra, akik már jelölti jogviszonyban állnak, miként hatályosulnak a Vht-nek a Módtv.4 révén megváltozott rendelkezései. Így bármennyi időt is töltöttek el jelöltként és esetleg már csak a végrehajtói szakvizsgát kellene letenniük, ezt annak fényében, hogy a jogi diploma léte náluk már a helyettségre és végrehajtókra vonatkozó a törvényi szabályokból automatikusan fakadó feltétel,

amíg azt nem szerzik meg, semmilyen módon nem tevékenykedhetnek. Esetükben így tulajdonképpen még erősebb a visszamenőlegesen kötelezettséget megállapító jogalkotás következménye, hiszen utóbb teszi előfeltételévé a jogi végzettség megszerzését azon tevékenységnek, amelyre már évek óta abban a tudatban készülnek, hogy az előre ismert követelményrendszer teljesítésével azt végezhetik is. Ezzel szemben *ex-lex állapotba kerülnek, mivel a jelöltséghez a szakvizsgával „túlképzettek” lesznek, így nem foglalkoztathatók, de helyettesé vagy végrehajtóvá sem avanszálnak, mert ahhoz alulképzettek.*

d) Végrehajtói irodában tag / üzletrész tulajdonos (végrehajtó, végrehajtó helyettes és nem végrehajtó egyéb státusú) Indítványozók további sérelmei

56. A Módtv.4 27. §-val módosított, a Vht. 254/B. § (1) bekezdése értelmében: „Végrehajtói irodát egy vagy több végrehajtó alapíthat. Végrehajtó iroda tagja *csak végrehajtó lehet.*” Eddig az iroda tagja lehetett gazdasági társaság vagy nem végrehajtó természetes személy is, s az irodák jelentős része ténylegesen így is működött, sok esetben bevonva a család tőkéjét és erőforrásait az iroda alapításába és üzemeltetésébe. A továbbiakban erre nincs lehetőség, ahogyan arra sem, hogy a végrehajtói iroda (adott esetben a tag más gazdasági társaságon keresztül) egyéb gazdasági tevékenységet ellásson. A realitásokhoz hozzátartozik, a mai struktúra szerint működő irodák kötelező létrehozására és gazdasági társaságnak megfelelő üzemeltetésére korábban ugyancsak jogszabály kötelezte a végrehajtókat. Ezt mos fel kell számolniuk.

57. A Módtv.4 26. §-val módosított, a Vht. 254/A. § (3) bekezdése szerint a végrehajtó a kinevezését követő három hónapon belül *köteles irodát alapítani, vagy más irodába tagként belépni.* Az eddig működő irodákra vonatkozóan a Módtv.4 48. §-val beiktatott, a Vht 306/N. § (1) bekezdés akként rendelkezik, hogy „A 2015. szeptember 1. napján a cégjegyzékbe bejegyzett végrehajtói iroda köteles e törvénynek a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény, és ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi CVII. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.4.) megállapított rendelkezéseivel összhangban álló továbbműködéséről dönteni, az erről szóló legfőbb szervi határozatot és szükség szerint a változásbejegyzési kérelmet a cégbírósághoz benyújtani oly módon, hogy 2016. június 30. napjáig a változás cégbírósági bejegyzése is megtörténjen. Amennyiben a döntés következtében valamely tag tagsági jogviszonya megszűnik, vele a megszűnés időpontjában fennálló állapot szerint kell elszámolni. A tagot megillető vagyonrészt – eltérő megállapodás hiányában – a tagsági jogviszony megszűnésétől számított 3 hónapon belül pénzben kell kifizetni.”

58. A fenti rendelkezés értelmében a meglévő, működő végrehajtói irodák, amelyekben eddig tag lehetett a végrehajtó mellett pl. a végrehajtó-helyettes (annak gazdasági társasága vagy egyéb természetes személy) is, a törvénymódosítás értelmében már kizárólag csak végrehajtó tulajdonosok „üzemeltetésében” működhetnek. Ezt a módosítást az irodák úgy kötelesek végrehajtani, hogy *a változást a cégbíróság 2016. június 30. napjáig be is jegyezze.* Így a végrehajtó irodáknak a törvénymódosítás hatályba lépésétől kezdve a bírósági eljárás lefolytatásával együtt legfeljebb 10 hónapjuk van arra, hogy az új jogszabályi környezetnek megfeleljenek. Ez azonban

nem egyszerű jogkérdés és az alább kifejtendők szerint nem jelentéktelen költséggel jár, sőt az átalakulás kihatásai akár az iroda megszűnését is eredményezhetik.

59. Az említett, kötelező átalakulásból az Indítványozóknak, státuszuktól függően az alábbi sérelmeik állnak fenn. Egyrészt a végrehajtó-helyettesek, egyéb természetes személyek vagy gazdasági társaságaik a törvény által kötelezettek arra, hogy *a tagi részesedésüktől megváljanak*. Ez az Indítványozók érintett körének álláspontja szerint *a tulajdon békés élvezetébe történő beavatkozás, amely egyben sérti a vállalkozás szabadságát is*. A végrehajtó tagok részéről a sérelmet a megszűnő tagsági jogviszonyok kapcsán felmerülő, a megszűnéstől számított 3 hónapos határidőben megszabott *kifizetési kötelezettség okozzák*. Ennek az Indítványozó anyagi viszonyaitól függően eltérő következményei lehetnek. Azon Indítványozók, akik rendelkeznek megfelelő, likvid magántőkével, törvény erejénél fogva kényszerülnek rá arra, hogy azt további befektetésként investálják az irodába. Esetükben a tulajdonhoz való jog *rendelkezési jog részeleme* sérül, hiszen magánvagyonukat kötelezően tagi részesedés vásárlására kell fordítaniuk.

60. További jogsérelem merül fel azon végrehajtó státuszú Indítványozók vonatkozásában, akik esetleg nem rendelkeznek megfelelő likvid tőkével arra, hogy a kötelezően kifizetendő tagi részesedéseket magukhoz „váltásák”. Mivel végrehajtó iroda tagja kizárólag végrehajtó lehet, így a „speciális” iroda kialakítására nem alkalmazhatók a Ptk. kedvező rendelkezései sem. Ugyanis: noha a Vht. 254/A. § (2) bekezdése értelmében a Ptk. Kft.-re vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni, amely esetben felmerülhet a jogi személy általi saját üzletrész megvásárlása az üzletrész 50 %-át meg nem haladó mértékben, a Vht. idézett kizáró szabálya miatt *ez jelen esetben kizárt*. Így ha a végrehajtó Indítványozóknak *nincs megfelelő anyagi fedezetük* a kötelezően kizárandó tagokat kifizetni, úgy az iroda tagsági részesedését kénytelenek *külsős személynek* – aki kizárólag egy másik végrehajtó lehet – értékesíteni. Amennyiben azonban ilyen személy nem adódik, úgy a legfőbb szerv törvény által kötelezően meghozandó határozata nyomán, a tagsági jogviszonyát veszített volt tag a kifizetetlen tagsági részesedése erejéig *hitelezői követeléssel* léphet fel az irodával szemben. Abból kiindulva, hogy nem áll rendelkezésre pénzügyi forrás, a kifizetetlenül maradó hitelezői követelések *felszámolási eljárást eredményezhetnek*, amely következtében *nem csak a kizárt tag, de a végrehajtó maga is elveszti részesedését, az iroda megszűnik és mind a vállalkozás szabadsága, mind a tulajdonhoz való jog sérelme, mi több, annak kiüresedése bekövetkezik*.

61. Amennyiben a fenti forgatókönyvvel ellentétben az Indítványozók nem járnak el a törvénymódosítás előírásainak megfelelően és nem szüntetik meg az arra nem jogosult tag tagsági jogviszonyát, úgy azt *törvényességi felügyelet keretében* a végrehajtó irodára szintén vonatkozó Ctv. és a Ptk. értelmében a törvényszék mindenképpen meg fogja tenni. Előbb felhívja az irodát a törvényeknek megfelelő működés helyreállítására, amennyiben azonban ezt követően sem rendeződik a törvény által kizárt tagok helyzete, úgy a törvényszék elrendeli az iroda *kényszertörlesztését*, ami eredményében ugyanarra az eredményre vezet, mintha a kötelezően „megváltandó” tagsági részesedés nem találta vevőre. (Itt már „persze” alkalmazandók lesznek a kényszertörlesztés Ctv. szerinti negatív következményei, tekintve, hogy az viszont a Kft-kre vonatkozó rendben megy végbe.)

62. A végrehajtó irodák kapcsán a másik általános, nem a tagok jogviszonyával, hanem a működésre fordított összeggel kapcsolatos problémaként merül fel, hogy a törvénymódosítással egyidejűleg a *végrehajtó irodák díjszabásaira* vonatkozó, 2015. december 12-től hatályos – korábban már hivatkozott – IM rendelet értelmében nagy mértékben *csökkennek*, így az irodák működtetésére eddig fordítható bevétel – ideértve az alkalmazottak bérét, az infrastrukturális költségeket, stb. – a korábbiakban megszokottól eltérően jóval *alacsonyabb* lesz, így az Indítványozók által kialakított *irodagazdasági ügyvitel átszervezésre szorul*.

63. Ezzel összefüggésben az is sérelmes, hogy az olyan irodák, ahol végrehajtó még nem rendelkezik jogi végzettséggel – márpedig a végrehajtó Indítványozók közül csaknem mindenki ezen kategóriába esik – *jogászt kell alkalmaznia* [a Módtv.4 46. §-val beiktatott, a Vht. 306/L. § (5) bekezdés], amely értelemszerűen magasabb munkabér kiadást von maga után. Ezt már az Indítványozók közül többen is csak úgy tudják kigazdálkodni, ha az alkalmazandó jogász helyett, valódi nyereséget termelő helyettest, vagy más alkalmazottat elbocsátanak.

e) Általános szervezeti problémák

64. A Végrehajtói Kamara Karrá történő átszervezése a *korábbi érdekképviselési rendszert megszünteti és helyébe azonos szintű funkciót nem állít*. Ezzel ellentétben a Kar vezető szervének egy olyan elnökséget jelöl ki, amelynek valódi jogosítványai nincsenek, mivel annak minden döntéséhez a Hivatal vezetőjének aláírására van szükség. A hivatalvezető kinevezése ugyanakkor a mindenkor miniszter hatáskörébe tartozik, így a végrehajtói kamara korábbi függetlenségét megsemmisítve olyan személy befolyását teszi lehetővé egy az igazságszolgáltatás, mint önálló hatalmi ág szerveként funkcionáló feladatkör esetében, amely személy a végrehajtó hatalmi ág egyik szereplője. A *hatalmi ágak elválasztásának elve* egyértelműen sérelmet szenved.

65. Az előbbieket fokozza, hogy a módosított Vht. alapján, ha a végrehajtói hatalom egyik szerve az IH (Igazságügyi Hivatal) a végrehajtó ellenőrzése során jogszabálysértéseket állapít meg és ezt rendszeresen, vagy ismétlődően megteszi, akkor a hivatalvezető véleményének beszerzését követően miniszter az IH bejelentése alapján a végrehajtót automatikusan felmenti a tisztségéből. Ezzel a végrehajtó kikerül a rendes jogorvoslati rendből, ami összeegyeztethetetlen azzal is, hogy egyébként a végrehajtó tevőleges vagy mulasztásos jogsértése (intézkedése ellen) egyébként konkrét bírósági jogorvoslatnak van helye. Azon viszont már nem lehet utólag segíteni, ha utóbb a konkrét ügyben alaptalanná vált jogorvoslat elbírálása idejére „szervezeti jogi alapon” az IH-nak a felmentésére irányuló eljárása vele szemben hatályosul.

66. További ellentmondás: a bírósági végrehajtó eljárása a törvényszéki végrehajtóval azonos, akkor ebből adódóan elsődlegesen a Pp. és a bíróságokról szóló jogszabályok az irányadóak a tevékenységének az elbírálására. Ebből pedig az következne, hogy az OBH alá kellene a végrehajtóknak és a végrehajtás szervezetének tartoznia, és nem az Igazságügyi Minisztérium (Miniszter) alárendeltségébe. A bírósági végrehajtás, és a végrehajtó a bíróság mellett működik, és

feleltük a törvényességi és szakmai felügyeletet is a bíróságok látják el (látták el eddig). (ld. végrehajtási kifogások elbírálása) Ebbe most a miniszteri alárendeltség révén olyan szervezeti jogi rendszeridegen elem kerül, amely az előző pontban jelzettek szerint bármikor felülírhatja a független bíróság szakmai megítélését is.

II. Az Indítványozók egyedi jogsérelei a fenti jogi tények tükrében²

a)

67. [REDACTED] Indítványozó 28 éve végrehajtó. Eredetileg a bíróság szervezetén belüli végrehajtói rendszerben kezdte pályafutását, majd a *privatizáció kezdetétől, 1995-től* – határozatlan időre kinevezett – önálló bírósági végrehajtóként tevékenykedett. Munkaviszonya 2015. szeptember 1-jével *határozott idejűvé* (7 év) vált. A kamara, mint *köztisztviselő* érdekképviselőként, vezetésében, a szakmai és egyetemi képzésben is *meghatározó* szerepet töltött be. A jelenlegi kiszolgáltatott helyzet már csak ezen okból is *emberi méltóságát súlyosan sértő*, számára, és súlyosan *diszkriminatív* is, arra is tekintettel, hogy a végrehajtói tevékenységet élethivatásszerűen gyakorolta. Értelmszerűen – közel három évtizedes múlttal a háta mögött – szándékában állt azt nyugdíjba vonulásáig folytatni. Minthogy ennek feltételei a jogszabályváltozás következtében eliminálódtak, az Indítványozónak a *szabad vállalkozás gyakorlásához és foglalkozás gyakorlásához való* jogai sérültek.

68. Jelenleg *több alkalmazottat foglalkoztat*, köztük 4 végrehajtó-helyettesnek ad munkát, akik üzletrésszel is rendelkeznek a közös irodában. Ezeket az *üzletrészeket 2016. június 30-ig magához kell váltania. Ennyi likvid tőkéje az irodának nincs*, így az már bizonyos, hogy ehhez mindenképpen a magánvagyonát kell igénybe vennie, és nem kizárhatóan további pénzügyi forrásokat kell bevonnia. Ezzel mindenképpen, többszörösen is sérül a *tulajdonhoz való* joga és a *vállalkozáshoz való* joga is. Az új jogi rend ugyanis nem a szakmaiság elve, hanem a technikai-szervezeti jog mentén, meghatározott szakmai struktúrájú és igazgatás-szervezési átalakításra kényszeríti, amit képtelenség irodabevételekből finanszírozni, de az is nonszensz, hogy valakinek a között kelljen választania, hogy a magánvagyonát, hitelképességét áldozza be azért, hogy megmentse a további munkavégzésének azokat a feltételeit, amelyekért már megdolgozott. Ide tartozik még, hogy helyetteseknek ezzel megnyílik a joga az irodától történő megváltásra, tekintve, hogy az üzletrészből származó osztalékot nem lehet kompenzálni egyszerű „alkalmazotti” fizetésemeléssel, különösen nem egy forráshiányossá vált irodában. Ez újabb pénzügyi terhet jelent az indítványozó számára, minthogy több személynek végkielégítést is kell fizetni, ideértve az ebből következő, az igazgatási átszervezéssel érintett munkatársak esetét is. Mindez a vállalkozás életében történő olyan utólagos *befolyásszerzés* az állam részéről, ami a *visszaható hatályú jogalkotás* folytán ellentétes a jogbiztonság, kiszámíthatóság követelményével.

69. Az Indítványozó eddig határozatlan idejű jogviszonya a *hétévekénti megújításra* figyelemmel törvény erejénél fogva már határozottá vált; ez a jogsérelem be is következett. A hét

² . A célszerűség és a követhetőség érdekében az indítványozók egyedi helyzetének áttekintése névsor szerint haladva, de, részben házastársi és/vagy irodaközösségi alapon kerül bemutatásra.

évben rejlő bizonytalanság – tulajdonképpen az azonnali, bármikori megszűnés – esetköre ezen felül is érinti, minthogy az IH hatáskörére vonatkozóan esetében sincsenek kivételek. Ez teljes *kiszolgáltatottságot* jelent számára, amelyet csak súlyosbít, hogy nyugdíjkorhatárhoz közeliként kellhet új foglalkozást választania. *Három évtizedes szakmai múlttal* a háta mögött, ez az *emberi méltóságát is sértő, a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához* való jogait kiüresítő olyan változás, ami jól mutatja, hogy az új jogszabályi környezetben még jogi végzettség esetén sem tervezhető ma egy iroda gazdasági környezetnek és szakmai követelményeknek megfelelő, hosszú távú üzemeltetése. Ebbe a helyzetbe az Indítványozó a *jogbiztonság sérelmét* jelentő visszaható hatályú jogalkotás révén – minden kiszámítható vagy kalkulálható előzmény nélkül – került.

70. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-34 pontjaiban, a 43. pont második fordulatában, a 44. pontjában, az 56-62 pontjaiban és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

b)

71. [REDACTED] az önálló köztesület létrejöttétől, 1995. január 1-jétől dolgozik a végrehajtói szervezetben és közel húsz éve önálló bírósági végrehajtó. Jogviszonya mindeddig *határozatlan* idejű volt, ami 2015. szeptember 1-jével – minden egyéb feltétel teljesítésétől függetlenül is – *határozott* idejűvé (7 év) vált. A végrehajtói státus speciális jellegére figyelemmel – azzaz arra tekintettel, hogy a végrehajtó egyszerre lát el igazságszolgáltatási feladatot és ugyanakkor munkáját a vállalkozói szféra keretei között végzi – ez egyidejűleg sérti a *vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való jogát, amellet emberi méltóságát sértő és diszkriminatív* is.

72. Jelenleg *hét személynek ad munkát*, különböző, a végrehajtáshoz kapcsolódó és az irodai működést biztosító státusokban, akiket hamarosan *el kell bocsájtani*. *Jogi végzettsége ugyanis nincs*, s így sikeres felvételi hiányában 2018. január 1-jén a saját végrehajtói státusa is megszűnik. Kérdéses, hogy a bizonytalan helyzetre figyelemmel a munkatársak addig az időpontig is kitartanak-e egyáltalán az iroda mellett, így képes lesz-e az Indítványozó a jelenlegi színvonalon ellátni a végrehajtói tevékenységet. Amennyiben a munkatársak a bizonytalan sorsú irodákban – így az indítványozó mellett is – megmaradnak, azt lényegében csak a *végkielégítés* reményében teszik. Új munkatársak felvétele pedig ugyancsak a bizonytalan fennmaradásra és a jogszabályi tilalmakra tekintettel lehetetlen. Ugyanakkor a munkatársaktól való megválás, és a csökkenő díjak mellett már jelenleg is *többször bevétele „termelésére” kötelezi a jogszabály*, mivel jogi végzettség hiányában 2015. december 31-ig igazolnia kellett, hogy jogi végzettséggel rendelkezőt foglalkoztat és mindaddig fenn kell tartania ezt az állapotot, amíg önmaga nem szerez jogi végzettséget. [Vht. 306/L (5) bekezdés]. Ezek a körülmények súlyosan sértik az Indítványozó *tulajdonhoz, vállalkozáshoz, való jogát és emberi méltóságát*. Amellet a diszkrimináció tilalmába is ütköznek, mivel ha az indítványozó törvényszéki (vagy adó) végrehajtó lenne, mindezek a problémák nem is érintenék.

73. Az Indítványozó rendelkezik a jogszabály által eddig megkívánt végzettségekkel, így – a

most teljesen elértéktelenedő – végrehajtói szakvizsgával is. Munkáját *élethivatásszerűen* látta el. Mindeddig semmi nem indokolta, hogy középkorú, hivatását megtalált, a hivatás gyakorlásához hosszú távú szellemi és anyagi befektetéseket eszközöző piaci szereplőként más feladat után nézzen, vagy hogy erről egyáltalán gondolkodnia kelljen. A *visszamenőleges hatály* következményeivel terhelt váratlan és indokolatlan, ám szigorú határidőkhöz kötött jogi változások ellenben teljes *jogbizonytalanságba* sodorták, és – jól – megoldhatatlan élethelyzet elé állították.

74. Az Indítványozó munkáját mindeddig hibamentesen el tudta látni, jogi végzettség hiányában is. Hosszú gyakorlati tapasztalatára figyelemmel nem is igazolt előtte, hogy a jövőre nézve, a még aktív piaci szereplőként hátralévő, csökkenő időben milyen segítséget jelentene az új végzettség megszerzése a feladatai ellátásakor; különös tekintettel arra, hogy ugyanezt a vele azonos törvény hatálya alá eső törvényszéki végrehajtók esetében nem kívánta meg a jogalkotó. Eleve kérdéses, hogy a felvételihez és a jogi diploma megszerzéséhez megkívánt eleve hátrányos helyzetben történő, *energiabefektetés arányban áll-e az elérhető eredménnyel*, tekintve, hogy még a hét éves határozott idejűvé vált munkaviszonyán belül is, a miniszter az IH javaslatára *bármikor megfoszthatja végrehajtó státusától*. Ez számára a *kiszámíthatóság teljes hiányát jelenti, ami az emberi méltóságában is sérti és egyben diszkriminatív, minthogy a felsőoktatásban való részvételhez kapcsolódó jogai is sérülnek*.

75. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, valamint az 56-63 pontjaiban és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

c)

76. [REDACTED] mintegy 13 éve, 2002-től dolgozik a végrehajtói szférában. Először jelölt volt, majd helyettes lett, 8 éve pedig önálló bírósági végrehajtó. Kinevezése *határozatlan időre* szólt, ami 2015. szeptember 1-jével, jogszabály erejénél fogva *határozott idejűvé* (7 év) vált. Ez a végrehajtó hivatás sajátosságainak figyelembe vételével sérti a *vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való jogát, amellet emberi méltóságát sértő és diszkriminatív* is.

77. Az Indítványozó *13 személynek ad munkát*, azonban a Módtv.4 megjelenése óta [2015. június 9.], máris változásokat kellett végrehajtania az irodaszerkezet építésében és működtetésében. Az eddigi lehetőségtől eltérően ugyanis a törvény megjelenésével azonnal nyilvánvalóvá vált, hogy *jelöltet már nem is tud foglalkoztatni*, ugyanis a jelölti időszak lejártát követően az érinett a „semiben” maradna. Helyettesként való további alkalmazásáról maga az Indítványozó sem tud gondoskodni, és ha a jelöltnek az időszak végére nem lesz meg egyben a jogi végzettsége is, amúgy sem foglalkoztatható új beosztásban. További változás, hogy 2015. szeptember 1-jétől *köteles jogi végzettségű személyt alkalmazni*, akinek a bérét ki kell gazdálkodnia, *romló díjszabási feltételek mellett*, ezért a jelöltön kívül is, a még meglévő alkalmazottak további foglalkoztatását folyamatosan szűrnie kell. Ugyanakkor a kötelezően foglalkoztatott jogi végzettségű személy alkalmazása a rentabilitás szempontjából negatív. A nem végrehajtóként dolgozó jogászok végrehajtási joggal csak marginálisan foglalkoznak, ilyen képzést az egyetemen nem is kapnak,

semmilyen tapasztalatuk nincs a „valódi” végrehajtási jogban. Mindez sérti az *Indítványozó szabad vállalkozáshoz való jogát, tulajdonjogát, emberi méltóságát, és vele szemben diszkriminatív is.*

78. Az Indítványozónak a feladatai ellátásához szükséges végzettsége, végrehajtói szakvizsgája megvan, jogi végzettsége azonban nincs. Ha törvényszéki végrehajtó lenne, mindez elegendő volna akár élete végéig a foglalkozása gyakorlásához. Így ez eleve a *diszkrimináció tilalmába ütközik.* Az ennek megszerzésére irányuló *eddig próbálkozása* elég világossá tette számára, hogy irodavezetés, családról való gondoskodás és munka mellett a végzettség – határidőben – való megszerzésére *minimális esélye* van. Egyébként is esetében ez – *pusztán csak a tandíjra figyelemmel is, aligha megtérülő befektetés* lenne, ugyanis, a – számára horribilis tandíjjal járó – jogi egyetem befejezését követően összesen *két éve* maradna a (kötelező) nyugdíjig. Így viszont 2018. január 1-től munka nélkül marad, és nyugdíj előtt 7 évvel senkinek nem áll majd érdekében foglalkoztatni (vagy nem is tudja megoldani), olyan területen, amihez ért. Ez így sérelmes az Indítványozó *tulajdonjoga, a felsőoktatásban való részvétel egyenlőségét biztosító joga, magán- és családi életéhez való joga szempontjából és mindezek tekintetében diszkriminatív is.*

79. Az Indítványozónak az irodájában jelenleg van tulajdonostársa, *akinek a 25 %-át 2016. első negyedében ki kell vásárolnia,* ahhoz, hogy egyáltalán 2016. június 30-ig a felállítandó új és amúgy egyébként is: minimálisan ügyvédi, illeték és egyéb igazgatási, költségekkel járó, az új jogszabálynak megfelelő irodát fel tudja állítania. A mostani irodának – piaci áron történő – 25% kivásárlása erejéig terjedő likvid tartaléka nincs. Így ez csak az Indítványozónak a magánvagyonára terhére történhet, ami a család anyagi biztonságát is veszélyezteti. Ez különösen hátrányos az Indítványozó *tulajdonhoz való joga, magán- és családi élet tiszteletben tartásához való joga szempontjából.*

80. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, valamint az 56-63 pontjaiban és a 64-66. pontjaiban került kifejtésre.

cs)

81. [REDACTED] Indítványozók, mindketten *határozatlan időre* kinevezett önálló bírósági végrehajtók voltak, közös irodában dolgoznak, amelynek *jogutódlásáról* a törvény rendelkezései szerint, mintegy örökhagyói örökségük részeként kívántak rendelkezni és eddig ehhez minden joguk meg lett volna, illetve az örökléssel kombinálva, a *nyugdíjazásukat követő időre* kívánták a jog szerint lehetséges megoldásokkal megélhetésüket biztosítani. Ennek megfelelően egy magas szinten és fordulatszámokon üzemelő irodát alakítottak ki az elmúlt évtizedekben, rengeteg, *csak százmillió nagyságrendben mérhető beruházásokkal.* Mindez azonban rövidesen nullára fut, így lényegében *teljes tulajdon-elvonást, mintegy közvetett kisajátását szenvednek el,* minden kártalanítás nélkül, *visszamenőleges* hatállyal. Ez nem csupán a jogbiztonságot, a tulajdonjogukat sérti, de markánsan és emberi méltóságukat sárba tiporva a családi és a magánélet biztonságához való jogaik is sérelmet szenvednek.

82. [redacted] 1991-től dolgozik folyamatosan a végrehajtó szférában, [redacted] 1995-től a végrehajtói rendszer átalakításától időpontjából lépett a szakmába. Mindketten rendelkeznek végrehajtó szakvizsgával, sőt *felsőfokú* végzettséggel is; [redacted] nem is egy szakirányú felsőfokú végzettsége van. Jogi végzettséggel azonban egyikén sem. Ez azt is jelenti, hogy a jogi egyetemet *egyszerre kellene elvégezniük* és a megfelelő igazolásokat a törvényben előírt határidőig benyújtaniuk. Az ezzel járó munkaerő és munkaidőkiesés, valamint a költségek, az iroda szempontjából *elviselhetetlen terhet jelentenek*. Igaz, hogy [redacted] az egyetemet éppen elkezdte, ám mint kiderült az átgondolatlan – *kivételeket és kedvezményeket nem tűrő* – jogalkotás *ezzel csak rontott a helyzeten és még esélyt is vett el tőlük*.

83. Máris át kellett ugyanis alakítani az irodaszerkezetet, mivel arra tekintet nélkül, hogy [redacted] megnyílt az esélye a jogi tanulmányok abszolválására, 1995. szeptember 1-jétől kötelező *jogi végzettséggel rendelkezőt foglalkoztatniuk*, ami jelenleg csak költséggel jár, de hasznot nem hoz (ld. 77.-ban kifejtettek). Ennek terheit viszont az irodának ki kell termelnie, ami nem nagyon tűri, hogy [redacted] a tanulmányaival foglalkozzon, különösen úgy nem, hogy Feigl Indítványozónak közben fel kellene készülnie az egyetemre. Ez előre láthatólag lehetetlenné teszi, hogy [redacted] a törvényben előírt határidőre be is fejezze a tanulmányait. *Ez így mindenképpen aránytalan teher és befektetés, ami komoly vagyonszármazékkal jár a család számára.*

84. Mindemellett, amennyiben mindketten el is végzik az egyetemet, fennmarad a határozatlan időre való kinevezésük elvesztésének problémája, illetve – a korábbiakban kifejtettek szerint – *az a helyzet, hogy a határozott idő alatt is az IH közbenjárására, bírósági határozat nélkül vagy akár annak ellenében bármikor elveszíthetik kinevezésüket*. Ezáltal, valójában légtérben kellene folyamatosan újabb és újabb költségeket vállalniuk az irodájuk – bármikor eltörölhető – ideiglenes létezésének fenntartásához, mivel az egyetem abszolválása, az irodaszerkezet átalakítása és egyéb okból vállalt anyagi és egyéb terhek sem jelentenek semmiféle – legalább normál piaci szinten kiszámítható – garanciát arra, hogy életük munkáját megmenthetik. Mindezek a körülmények (81-8) sértik az Indítványozóknak az Alaptörvényben foglalt *jogbiztonsághoz, a tisztességes piaci verseny keretei közötti, vállalkozás szabadságához és a foglalkozás megválasztáshoz, emberi méltósághoz, magán- és családi élet tisztelgetben tartásához, a felsőfokú oktatásban való részvételhez, a tulajdonhoz való jogait alapjogait és a diszkrimináció tilalmába* ütköznek.

85. Az Indítványozókra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, valamint az 56-63 pontjaiban és a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

d)

86. [redacted] *végrehajtó helyettesként* dolgozik, 12 éves szakmai múltja van a végrehajtói testületben. Munkáját élethivatásszerűen gyakorolja. Végrehajtói szakvizsgával rendelkezik, de munkáltatójával *tanulmányi szerződést is kötött* szakirányú felsőfokú végzettség megszerzése érdekében, amelyet most – mivel minden ésszerű képzés-átalakítási lehetősége megszűnt –

menthetetlenül vissza kell fizetnie.

87. *Jogi végzettsége* nincs, annak megszerzése a kitűzött határidőig – rajta kívül álló okok folytán – teljesen bizonytalan. A felvételi-érettségi vizsgára való felkészülést csak plusz időráfordítással tudná megszerezni, amelyet a munkáltatónak nem érdeke biztosítani. Ugyanakkor speciális a helyzete annyiban is, hogy munkáltatójának jogi tanulmányai már folyamatban vannak, ekként az iroda működtetésében éppen ő vállalt megnövekedett terheket. A tanulmányok költségeit egyébként is teljes egészében neki kellene fedeznie, semmiféle támogatásra – még jó tanulmányi eredmény esetén sem – számíthat. A költség-haszon és irodaműködtetés reáliákat áttekintve az *teljesen lehetetlen, hogy munkáltatójával egyidejűleg végezzék a jogi tanulmányokat*, mert ekként nem marad ütőképes, tényleges munkát végző személy az irodában. Ha munkáltatója nem abszolválja sikeresen a törvényi határidőben a jogi diploma megszerzését, akkor egyébként is állás nélkül marad, mivel a munkáltatónak megszűnik a jogviszonya, s így a foglalkoztatáshoz való joga. Ez a *jogbiztonságot sértő, kiszámíthatatlanná vált helyzet sérti a vállalkozáshoz, a tisztességes gazdasági versenyhez, a tulajdonhoz, az emebri méltósághoz, a felsőoktatásban való részvételhez való jogát és diszkriminatív* is vele szemben, mivel ha törvényszéki végrehajtó-helyettes lenne, mindezzel nem kellene szembe néznie.

88. Helyettesként a Karral szemben csak kötelezettségei vannak, jogokat, védelmet nem élvez; tagdíjat fizet, de a működésbe bele nem szólhat, szavazati joga nincs. Rá is kiterjed a munkaviszony határozott idejűvé válása, miként az is, hogy a végrehajtói kinevezéssel sem mentesülne az alól, hogy az IH eljárásában a miniszter a jogviszonyát – egy a Vht-ben pontosan körül nem is írt, eljárási garanciák nélküli eljárásban – bármikor megszüntesse.

89. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, valamint a 47-52. pontjaiban és a 64-66. pontjaiban került kifejtésre.

e)

90. [REDACTED] 11 éve tagja a végrehajtók szakmai testületének, hosszabb ideje *végrehajtó-helyettesként* dolgozik. Értelemszerűen végrehajtói szakvizsgával rendelkezik, munkáját *élethivatásának* tekinti. *Határozatlan idejű munkaviszonya*, a többi indítványozóhoz hasonlóan *határozott idejűvé* vált és ebből az sem jelent kiutat, ha végrehajtóvá avanszál. A pályaválasztáskor az Indítványozó azzal a feltétellel vágott bele a speciális képzettséget igénylő foglalkozási ágban való jártasság megszerzésének, hogy az kiszámítható, stabil életpályát jelent számára. Ez most megszűnt, gyakorlatilag a *vállalkozáshoz, vállalkozáshoz, a tisztességes piaci versenyhez való jogát utólag, visszamenőleges hatállyal a jogalkotó korlátozta.*

91. Jogi szakvizsgával nem rendelkezik és jelenleg nincs is abban a családi, anyagi helyzetben, hogy annak megszerzését hosszabb távon bevéallalhassa. A felvételre való felkészülés érdekében ajánlatos plusz képzés *anyagi vonzatai* nem vállalhatók számára, s az semmivel sem teszi kiszámíthatóbbá a helyzetét, hogy helyettesként több ideje van a diploma megszerzésére. Ez

ugyanis nem változtat azon, hogy a *tandíjat, a képzési költségeket mindenképpen neki kellene finanszíroznia*, ahhoz semmilyen állami támogatást nem vehet igénybe, kitűnő tanulmányi eredmény esetében sem, tekintve, hogy kizárólag levelező tagozaton lenne mód a beiskolázására. Az *teljesen bizonytalan*, hogy ha még fel is veszik az egyetemre és családi kötelezettségei ellátása mellett több-kevesebb sikerrel haladna is tanulmányaiban, a munkáltatója, vagy más munkáltató tudná-e foglalkoztatni helyettesként, vagy végrehajtó társként mindaddig, amíg diplomáját megszerzi, mivel a végrehajtók is éppen az irodáik átalakításának időszakát szenvedik el. Így minden bizonnyal *pálya-elhagyásra kényszerül*.

92. Ez azt is jelenti, hogy mindaz a képzési anyagi- és szellemi befektetés, amit a jelenlegi hivatása gyakorlása érdekében eszközölt, valamint a 11 év gyakorlat-szerzés teljesen *kárba vész*. A végrehajtói szakvizsga, illetve az arra való felkészülés (ahogyan a működés is) ugyanis olyan speciális ismereteket követel, ami *máshol nem hasznosítható*. Ez egyrészt a *vállalkozáshoz, foglalkozáshoz való jogának korlátozása, másrészt tulajdoni sérelem* is számára, harmadrészt pedig az azonos feladatot ellátó és azonos jogszabály hatálya alatt működő törvényszéki végrehajtó-helyettesekhez képest, *diszkriminatív* is.

93. A jelen indítványozóra is kiterjed, hogy – minden egyéb feltételnek való megfelelése estén is – abba a kiszolgáltatott helyzetbe kerül, hogy az IH, a hét éves kinevezési perióduson belül is, teljes egészében szubjektív alapokon nyugvó eljárásban – *bármikor megszüntethetné a munkaviszonyát* annak ellenére is, ha a rendes, az ügyeinek vitelét érintő perbeli jogorvoslat vele szemben alaptalannak bizonyul. Ez kimondottan az emberi méltóságát sértő állapot, mivel teljes kiszolgáltatottságot jelent.

94. Az Indítványozónak a jelenlegi irodájában *üzletrésze* van, de ezt 2016 elején mindenképpen *kénytelen lesz eladni*, mivel végrehajtó irodában helyettesként nem lehet társ. Ez lényegében a *tulajdonának azonnali és kártalanítás nélküli, közvetett kisajátítását jelenti*. Arról az indítványozónak nem is lehet valóságos ideája, hogy az üzletrésze ellenértékét *ténylegesen megkapja-e*, ez ugyanis rajta kívül esik, a tulajdonos likviditásától függ, *ezért az állam nem szavatol, noha a helyzetet a jogalkotás idézte elő*. Erre nem „*orvosság*”, hogy kezdeményezhet *felszámolási eljárást*, abból csak annyi következik, hogy *hitelezőként sorba állhat* és vagy megkapja a pénzét valaha is, vagy nem. Ezzel szemben az *eddig jövedelmének tisztességes részét kitévő tulajdonosi alapon járó juttatásokról azonnal elesik*. Ez súlyos, a *jogbiztonság követelményével szemben álló, visszamenőleges hatállyal bekövetkező tulajdonjogi sérelem*, ami közvetlenül érinti a *családi- és magánélethez való biztonságát* is.

95. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, valamint a 47-52. pontjaiban és a 56-66. pontjaiban került kifejtésre.

f)

96. [REDACTED] 1995-től, az új végrehajtói szervezet felállástól kezdve *önálló bírósági*

végrehajtó. Kinevezése *határozatlan időre szolt*, ami a Vht. támadott rendelkezése következtében *határozott idejűvé* változott. Ez már önmagában is a szabad *vállalkozáshoz, a foglalkozás gyakorlásához, valamint a tulajdonhoz* való jogát sértő olyan, a *jogbiztonsággal követelményével szemben álló, visszaható hatályú* változás, ami az indítványozónak közvetlenül és visszafordíthatatlanul kihat a magán- és családi életére.

97. Az Indítványozó a végrehajtói hivatást *élethivatásszerűen* gyakorolja, és gyakorlatilag az *egész családnak saját vállalkozásában ad munkát*. Azzal, ha a jogviszonya megszűnik a nála dolgozó felesége és két gyermeke is elveszíti a megélhetését. Ez az Indítványozó lakóhelyén, ahol a munkanélküliség az országos átlagot meghaladóan is kirívóan magas, azt jelenti, hogy a teljes család munka és jövedelem nélkül, teljes létbizonytalanságban marad. A mindeddig munkáját hibátlanul végző Indítványozó számára megalázó ez a kiszolgáltatott helyzet, amibe önhibáján kívül kerül.

98. Minthogy az Indítványozó jogi végzettséggel nem rendelkezik, 2015. szeptember 1-jétől kötelező *jogi végzettséggel rendelkező személyt alkalmaznia*, ami eleve negatív kihatással van az iroda gazdálkodására és azonnali forráskivonást jelentett. A *romló díjszabási feltétek* mellett ennek ellenére várja el a jogalkotó, hogy az Indítványozó egy emberöltővel az érettségi letétele után *időt és anyagi ráfordítást* ruházzon be az emelt szintű érettségire való felkészülésbe, majd a felvételibe és a minimálisan biztosított idő alatt saját költségén végezze el a jogi egyetemet, minden kedvezmény nélkül. Az eleve életszerűtlen, különös tekintettel arra is, hogy a sikeres jogi diploma megszerzését követően összesen másfél évet tudna még dolgozni a nyugdíjig, azaz a beruházásból semmi nem térülne meg számára. Így viszont, ha nem igazolja a sikeres felvételi vizsgát, 2018. január elsőjén már el is veszíti állását, miközben a vele közel azonos korúak addig is, azt követően is jogi végzettség nélkül dolgozhatnak, csakúgy, mint a törvényszéki végrehajtók. Ez utóbbi mindenképpen diszkriminatív.

99. Esetében a munka melletti beiskolázás és sikeres egyetemi tanulmányok végzése a munka mellett, irreális és aránytalan, ésszerűtlen elvárás és nem értelmezhető másként csak a *tulajdon békés élvezetébe való – diszkriminatív alapon történő – beavatkozást jelentő azonnali, közvetett és kártalanítás nélküli kisajátításnak, a vállalkozáshoz, a tisztességes piaci versenyhez, a foglalkozáshoz gyakorlásához való jog ellehetetlenítésének, amely családi és magánélethez, a felsőoktatásban való részvételben való tartalmi értelemben vett egyenlőség, és az emberi méltóság sérelmével is jár*. A megváltozott helyzet az Indítványozót megfosztja attól a lehetőségtől is, hogy az egész élet munkájával felépített irodájáról a nyugdíjazását követő időre a családon belül egyfajta jogutódlással gondoskodjon – ami eddig adott volt számára. Leszármazói nem véletlenül dolgoznak a vállalkozásban, *s készültek mindeddig tudatosan* arra, hogy a jogszabály-változásig ismert és számukra elérhető feltételeknek megfelelően, sikeresen vegyék át az iroda működtetését, vagy maradjanak abban megfelelő juttatással rendelkező alkalmazottak.

100. Mindehhez még hozzá kell tenni, hogy amennyiben az Indítványozó mindenben sikeresen venné is a törvénybe iktatott akadályokat, akkor sincs semmilyen biztosítéka arra, hogy

legalább a nyugdíjig hátralévő másfél évet eltöltheti végrehajtóként. Ezalatt is bekövetkezhet, hogy a miniszter – a minden garancia híján lévő eljárási rend szerint – vele szemben él a munkaviszony megszüntetésének lehetőségével.

101. Az Indítványozó esetében is irányadó, hogy noha az indulástól fogva részt vett az új típusú végrehajtó szervezet felépítésében, jelenleg érdekképviselőt semmilyen módon nem biztosított, hiszen, mint jogi végzettség nélküli, soha többé nem szólhat bele érdembe a vezető testületek tagjaként a működés alakításába.

102. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, valamint az 57., 62-63. pontjaiban és a 64-66. pontjaiban került kifejtésre.

g)

103. [redacted] és [redacted] Indítványozók egy irodában dolgoznak. [redacted]

[redacted] 1995. január 1-jétől, az új végrehajtói szervezet alakulásától önálló bírósági végrehajtó, fiát, [redacted] végrehajtó-helyettesként alkalmazza. Mindkettőjük jogviszonya eddig határozatlan idejű volt, ami most, a támadott törvényi rendelkezés folytán, 2015. szeptember 1-től határozott idejűvé vált. Ez sérti a vállalkozás szabadságához, a foglalkozás gyakorlásához, valamint a tulajdonhoz való jogukat és a jogbiztonsággal követelményével szemben álló, visszaható hatályú változás, ami az indítványozóknak életre közvetlen kihatással van.

104. Az iroda 8 személynek ad munkát, köztük [redacted] férje is itt dolgozik ügyviteli alkalmazottként. [redacted] Indítványozó a végrehajtói munkát elethivatásszerűen végezte, s ebből fakadóan az irodát – mind fizikai értelemben, mind az alkalmazottak körét tekintve – folyamatosan bővítette. A fejlesztés „ára” az elmúlt húsz évre vetítve összegszerűségében ki sem fejezhető pontosan, de mindenképpen százmilliós nagyságrendben mérhető. Értelemszerűen a teljes család megélhetését az iroda biztosította és biztosítja, s [redacted] gondoskodni kívánt a jogutódlásról oly módon, hogy az férjével együtt nyugdíjas éveikre is biztosítsa a megélhetésüket. Erre minden lehetősége reálisan meg is volt, hisz a másik indítványozó a fia, aki már helyettesként eddig is megfelelő gyakorlatot szerzett. Így a mostani szabályozás – mindkét indítványozónak – mindenképpen beavatkozást jelent a tulajdon békés élvezetéhez való jogába, lényegében közvetett kisajátítást jelent, amiért senki nem fog helyt állni.

105. [redacted] jogi végzettsége nincs, s az előző indítványozóknál már jelzett okokból ennek határidőben való megszerzésére minimális esélye van. Évtizedek után újra kellene érettségiznie, felkészülni a felvételire, amihez nyilván anyagi ellenszolgáltatás fejében tud csak segítséget igénybe venni, majd mindvégig fizetnie kell az egyetem a tandíját, minden kedvezmény nélkül. Ez a ráfordítás ugyanakkor bizonyosan nem térül meg, minthogy a nyugdíjazásáig hátralévő 8 évben ennek hasznát nem lehet kitermelni kötött (csökkenő díjszabás melletti) piaci viszonyok között. Ha viszont nem tudja igazolni 2017. december 31-ig a sikeres felvételi vizsgát és az egyetem megkezdését, 2018. január 1-jével jogviszonya megszűnik. Ez így irreális, kiegészítve

azzal, hogy a diplomaszerzést követő években sincs biztonságban, mivel az ismertetett módon a miniszter bármikor elmozdíthatja jogviszonyából. Ezzel a *visszaható hatályú jogalkotás folytán sérülnek az indítványozó tulajdonhoz, a vállalkozás szabadságához, a foglalkozás gyakorlásához és a felsőoktatásban való azonos feltételekkel való részvételhez való jogai*. Ugyanakkor a végzettség megkövetelése a *diszkrimináció* tilalmába is ütközik, minthogy ez a kötelezettség a törvényszéki végrehajtókat nem terheli.

106. Bonyolítja a dolgot, és ez már mindkettőjüket érinti, hogy *végrehajtó-helyettes nem lehet tulajdonos a végrehajtó irodában*, akkor sem ha van jogi végzettsége. Valójában ez azt jelenti, hogy az irodát most át kell alakítani, még ha ideiglenesen is és utána *piaci ár alatt értékesíteni kell*, miközben ez egy egyfajta családi vagyon. Ez a helyzet kedvezőtlen [REDACTED] indítványozóra is, tekintve, hogy az új irodatulajdonosnál történő alkalmazása jelenleg nem kiszámítható. Ezzel *az emberi méltóságához, családi- illetve magánélet biztonságához*, kiszámítható, tervezett alakulásához való joga is sérül, hiába készült tudatosan erre a pályára és hiába voltak adottak ehhez a feltételek.

107. Meglehetősen különös helyzet az is, hogy a jogszabály módosítása folytán *mindkét indítványozó „kiesett” abból a helyzetből, hogy a kar vezetésében érdemben részt vegyen*, annak alakulására hatást gyakoroljon. [REDACTED] Indítványozó azért, mert nem jogász, [REDACTED] pedig az összes többi helyetessel megegyezően csak kötelezettségei vannak a karral szemben, jogokat nem gyakorol.

108. E két indítványozó irányadón az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-66 pontjaiban került részletesen kifejtésre; őket lényegében egymással párhuzamosan, egymást „kiegészítve” az összes hátrány és probléma érinti, ami a jelenlegi jogi környezetben feltárható. [REDACTED] elszenvedti mindazon következményeket, melyek a 29-46 pontjaiban, valamint az 56-63. pontjaiban és a 64-66 pontjaiban szerepelnek, [REDACTED] helyzete a 47-52 pontok, valamint az 58-59. pontok, valamint 64-66. pontok szerinti sérelmekkel érintett.

gy)

109. [REDACTED] indítványozó 1997-től jelöltként kezdett dolgozni, majd 1998. április 29-től önálló bírósági végrehajtó, az ország egyik legnehezebb városában: Ózdon. A támadott rendelkezések folytán a jogviszonya 2015. szeptember 1-jétől – a *vállalkozás szabadságához, a foglalkozás gyakorlásához, valamint a tulajdonhoz való jogot és a visszaható hatályú jogalkotás folytán a jogbiztonság követelményét sértve, egyben a diszkrimináció tilalmába ütközve – határozott idejűvé vált*. Ez is azonban a fentebb részletezett módon, az igazságügyi-miniszter rendelkezésével a határozott, *hét éves perióduson belül is, bármikor megszüntethető*.

110. Az Indítványozónak *jogi egyetemi végzettsége nincs*, minthogy mindez idáig csak a végrehajtó szakvizsga volt alkalmazási feltétel. *Életkoránál fogva a végzettség megszerzéséhez újra kellene érettségiznie, nyelvvizsgát tennie és mindezt, valamint a teljes egyetemi tanulmányok*

költségét be kellene vállalnia, munka és családi kötelezettségei mellett. Amennyiben határidőben sikeresen megszerzi a diplomát, *alig pár évet tudna eltölteni a pályán*. Ez a befektetés valójában nem éri meg az indítványozó számára, minthogy az effektív költségeken kívül a tanulásra fordított idő is *tartósan csökkenti* a bevételét. Amennyiben azonban 2017. december 31-ig nem nyújtja be a tanulmányai elkezdéséről szóló igazolást, *2018. január 1-jével státusát automatikusan elveszíti, s ezzel munka és megélhetés nélkül marad*. Lakóhelyén – bármilyen más területen is – szinte *lehetetlen elhelyezkedni*; a gyermekek eltartásához megfelelő jövedelmet biztosító állásban pedig egyenesen lehetetlen. A hosszú évek óta épített, beruházás-igényes vállalkozás alapjainak elvesztése súlyosan sérti az Indítványozó tulajdonhoz, vállalkozáshoz, foglalkozás gyakorláshoz való jogát.

111. Az Indítványozó *hét embert foglalkoztat, közöttük három közeli családtagot*. Ahhoz, hogy a törvény által megkívánt *jogi végzettséggel rendelkező személyt foglalkoztasson*, nyilvánvalóvá vált, hogy az alkalmazottak közül *valakit el kell bocsátania*; az iroda ugyanis nem bírja el a plusz fő foglalkoztatását. Ózdon egyik napról a másikra ilyen mértékű extra jövedelmet nem lehet kitermelni, főként nem úgy, hogy a díjszabási rendelet 2015 novemberi változása folytán *csökkent* is a bevétel. Az Indítványozó számára a jogi végzettségű alkalmazott kötelező foglalkoztatása kizárólag kiadás, semmilyen profitot nem termel és nem segít az iroda rentábilisabbá tételében. Valójában a jogi végzettségűek közül senki nem foglalkozik általában véve végrehajtási joggal (amit viszont a végrehajtói szakvizsgához el kellett sajátítani), ekként a valóságban az alkalmazása azzal is újabb terhet ró az indítványozóra, hogy betanítsa a munkafolyamatokra. Figyelembe véve azt a tényt is, hogy amennyiben az Indítványozó jogi tanulmányok előkészítésébe és folytatásába kezd, sokkal kevesebbet tud dolgozni, a segítséget nem jelentő jogász mellé legalább egy helyettesít fel kell vennie. Tekintve, hogy a helyettesekre vonatkozóan is változott a jogszabály, ma már nekik sem éri meg egy bizonytalan sorsú irodában elhelyezkedni, így alkalmas személyt találni is nehéz, járulékokkal terhelt foglalkoztatási bérét tekintve pedig kivitelezhetetlen. A vállalkozáshoz való jog ilyen befolyásolása/korlátozása az Indítványozó tulajdoni viszonyaiban súlyos károkat okoz, konkrétan a családtól kell elvonnia azt a jövedelmet, amelyet a visszahatályú jogalkotás folytán már most is ki kell fizetnie, hol végkielégítés, hol jogász alkalmazására fordított bér formájában. A kialakult helyzet családja megélhetését, biztonságát is fenyegeti, ami az Indítványozó számára *súlyosan megalázó, emberi méltóságát sértő állapot, ami közvetlen kihatással van a családi és magánélet biztonságához fűződő jogával*.

112. Az indítványozó egészségi állapotát a jogszabály-változás okozta stressz kikezdte. Az irodában is nagyon rossz hangulat van a dolgozók között, mivel mindenki bizonytalannak látja a sorsát, s mindez nem segíti elő a hatékony munkavégzést. *Semmilyen előre lépési lehetőséget* nem is lát abban, hogy nyugdíj előtt pár évvel áldatlan erőfeszítéssel szerezzen egy diplomát, úgy, hogy ahhoz semmilyen támogatást sehonnan nem kap. Ez a felsőoktatásban való *egyenlő feltételekkel való részvétel* jogát is sérti.

113. Az Indítványozóra sérelmes az is, hogy a Kar működésére vonatkozó szabályozás következtében semmiféle ráhatása nincs sem az érdek-képviselési tevékenységekre, sem a vezető

testületek működésére, s eleve „másodosztályú” tag lett azzal, hogy nincs jogi végzettsége, mert így passzív választójoga sérül.

114. Az Indítványozóra vonatkozóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, 56-63. pontjaiban és 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

h)

115. [REDACTED] évtizedes gyakorlattal, végrehajtói szakvizsgával rendelkező önálló bírósági végrehajtó-helyettes. A végrehajtó munkát élethivatásának tekintette, végrehajtóként szerette volna folytatni. Kinevezése *határozatlan* időre szólt, 2015. szeptember 1-jével ez azonban *határozott* idejűvé alakult át, a jogszabály erejénél fogva. Ez azt jelenti, hogy a *piaci alapú tevékenységét* – az amúgy is *határozott* (most csökkenő) *díjtételek* mellett – úgy kellene végeznie, hogy az valójában *ideiglenes*, még jó esetben is csak hét évre szól. Eleve az sem kiszámítható, hogy a lehetséges hosszabbítás körében a most hatályba lépett hét év alatt milyen további szigorítások lépnek hatályba, ténylegesen pedig maga a hét éves periódus is bizonytalan. Ezalatt a garanciák nélküli IH kezdeményezésre induló eljárásban a miniszter bármikor megszüntetheti a jogviszonyát. Mindez sérti a *szabad vállalkozáshoz, a foglalkozás gyakorlásához és a tulajdonhoz* való alapjogot.

116. A törvény által alkalmazott megoldás *diszkriminatív* is, minthogy az azonos jogszabályi háttérrel, azonos jellegű tevékenységet ellátó törvényszéki végrehajtó-helyetteseket ez a bizonytalan helyzet nem sújtja. Ugyanígy különbséget tett a jogalkotó abban is, hogy míg ez utóbbiak számára elegendő az érettségi vizsga és a végrehajtói szakvizsga a hivatásuk folytatásához, az önálló bírósági végrehajtó-helyetteseket *jogi diploma* megszerzésére kötelezte – meghatározott időn belül. Ugyanakkor e plusz kötelezettség teljesítéséhez semmilyen támogatást nem biztosított. A felsőoktatási szférába az Indítványozó a saját maga által finanszírozott keretek között léphet, s érdektelen az is, hogy milyen színvonalon teljesít, anyagi terhei nem változnak. Választása nincs, mivel munka mellett, levelező (esti) tagozaton tanulhat, ami teljes egészében *önfinanszírozó*. Ekként a *felsőoktatásban való részvétel joga* is hátrányos feltételek mellett biztosított számára, ami a diszkrimináció sajátos formája.

117. Az Indítványozó anyagi helyzetét a változó jogi környezet azzal is hátrányosan érinti, hogy a végrehajtói irodák kötelező átalakítása folytán végrehajtó-helyettes nem lehet tulajdonos az irodában. Ezért az Indítványozónak a *meglévő üzletrészt* 2016 elején kötelező eladnia, mivel az iroda-átalakításoknak június 30-ig be kell fejeződnie. Ez már önmagában is kár, mivel a gazdasági osztalék a jövedelmének meghatározó része volt. Ugyanakkor a jelen helyzetben az értékesítés – minden kényszer-értékesítés velejárójaként – csak nyomott áron lehetséges, s abban sem lehet bizonyos, hogy az irodatulajdonos *likviditása megengedi-e a kifizetés azonnali teljesítését*. Valójában amennyiben a tulajdonos nem fizet, akkor is felmondhatja a tulajdonosi részvételt (köteles is felmondani), s ha esetleg nem tenné meg tulajdonától való jogi megfosztása törvényességi felügyeleti eljárás keretében ígyis-úgyis megtörténik, ha történik kifizetés, ha nem. Ez az Indítványozóval szemben *közvetett kisajátítás, kártalanítás nélkül, továbbá súlyosan sérti a*

vállalkozás szabadságához való jogát. Ilyen megoldás piaci viszonyok között nem érvényesült semmilyen más szférában.

118. Az Indítványozó, mint helyettes többszörösen *kirekesztetté vált a szakmai érdekképviseletből*, és semmilyen ráhatása nincs még annak ellenőrzésére sem, hogy az általa fizetett tagdíjat miként használja fel az elnökség. Választójoga ugyanis a testületet illetően nincs, s még ha végrehajtó lenne is, jogi végzettség hiányában nem lehet vezető tisztségviselő, erre nem is pályázhat.

119. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, valamint a 47-52. pontjaiban 56-63 pontjaiban és 64-66. pontjaiban került kifejtésre.

i)

120. [REDACTED] 2000-ben lépett a végrehatói pályára. 2003-ig jelölt volt, majd önálló bírósági végrehajtó-helyettes lett, végül 2006-tól *önálló bírósági végrehajtó*. A grádicsok végigjárásából is láthatóan pályáját élethivatásának tekinti. Jogviszonya *határozatlan* idejű volt, mely a támadott rendelkezések folytán 2015. szeptember 1-től *határozott* idejűvé alakult át. Az állandó hét éves megújításából következő bizonytalanság, s ezen belül is a – tulajdonképpen az azonnali, bármikori – megszűnés lehetősége, ellehetetleníti az iroda jelenlegi határfokon való működését és fejlesztését. Ez az *emberi méltóságát is sértő, a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való jogait kiüresítő* változás. Ebbe a helyzetbe az Indítványozó a *jogbiztonság sérelmét* jelentő visszaható hatályú jogalkotás révén – minden kiszámítható előzmény nélkül – került.

121. Az indítványozónak jogi végzettsége nincs, így *visszamenőleges* hatállyal ő is szembesült mindazzal a hátránnyal, amit a *jogi diploma kötelező és rövid határidőn belül történő megszerzése* jelentene. Érinti őt az újra-érettségizés, a nyelvi hátrányok leküzdése, a saját költségen, kedvezmények lehetősége nélküli egyetemi tanulmányok végzésének kötelezettsége, ami a felsőoktatáshoz való hozzáférés terén is *jogegyenlőtlenséget* okoz; végső soron pedig ellehetetleníti a *foglalkozás szabad gyakorlásához való jogát*. Ugyanakkor az Indítványozó előtt nem igazolt, hogy a *jogi diploma kellően ésszerű befektetés* egy végrehajtó számára. A végrehajtói szakkvizsgához és azóta is a gyakorlatban meg kellett tanulnia a speciális jogi ismereteket, másra nincs is szüksége, az egyetemen pedig éppen a végrehajtási jogot nem tanítják. Emellett – tekintve, hogy a törvényszéki végrehajtóktól nem is kívánják meg a jogi diplomát – ez *diszkriminációt* is jelent, különös tekintettel arra, hogy a törvény további rendelkezései folytán már úgyszólván köteles *jogi végzettséggel rendelkezőt* foglalkoztatni, ami már önmagában is sérti a *vállalkozás szabadságához való szabadságát*, mivel meghatározott struktúrájú iroda vitelére kötelezi, romló díjszabási feltételek mellett. Amennyiben viszont az Indítványozó nem tudja igazolni határidőre a tanulmányok megkezdését, *elveszíti foglalkozását és vállalkozását*, minden eddigi befektetését, méghozzá azonnal és minden kártalanítás nélkül.

122. Az Indítványozó *kilenc személynek ad munkát, köztük egy végrehajtó-helyettesnek és egy jelöltnek*. Egyik helyettese máris felmondott, mivel jogi diplomát nem kíván szerezni, így nem is tölt el több időt ezen a pályán. A jelölt helyzete tökéletesen bizonytalan. Mindez azt is jelenti, hogy mivel a bizonytalan sorsú iroda megfelelő színvonalú munkaerőt nemigen kap, így a tanulmányi terhek mellett növekvő munkateherrel kell számolnia. Ennek teljesítése lehetetlen.

123. Az indítványozónak azonban nem csupán az irodaszerkezetet kell átalakítani, hanem a törvény kötelező rendelkezése folytán a *tulajdonosi szerkezet átalakítása* is negatívan érinti. Mivel végrehajtó iroda tulajdonosa csak végrehajtó lehet, a jelenlegi társ *üzletrészét* ki kell vásárolnia. Az iroda szempontjából ez likvidási gondokat okoz, így magánvagyonára igénybe vételére lesz hozzá szükség. Ez sérti a *tulajdon békés élvezetéhez való jogát*.

124. Az iroda esetleges megszűnése – ami jelenleg komoly fenyegetettség a jogi diploma hiányában – nem csak azt jelenti, hogy az indítványozó eddigi, másfél évtized alatt végzett anyagi és szellemi befektetése is elvész, ami szintúgy *tulajdoni* sérelem; de azt is, hogy az Indítványozó *felesége* is munka nélkül marad, mivel jelenleg nála dolgozik, s éppen az iroda átalakítása miatt rendkívül nagy szüksége is van rá. Ezzel sérül a *családi és magánélet biztonságához való joga*.

125. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, pontjában, az 56-62 pontjaiban, valamint a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

j) 126. [redacted] és [redacted] közös végrehajtó irodában dolgoznak. [redacted] 2005-től lett önálló bírósági végrehajtó, munkáját élethivatásának tekintette, a kamara szakmai közösségében is aktívan részt vett. [redacted] Indítványozó az irodában alkalmazott és tulajdonos, így a I. pontban felsorolt jogsérelmek egyidejűleg és többszörösen is érintik őket. [redacted] Indítványozó *jogviszonya* mindeddig *határozatlan* időre szólt, ami most a törvény rendelkezései következtében *határozott* idejűvé alakult állt, s azon belül is – a sajátos szervezeti jogi megoldások folytán – lényegében bármikor megszüntethető, még akkor is, ha a bíróság a konkrét perben nem marasztalja el szakmai hiba miatt. Ennek megfelelően [redacted] Indítványozó helyzete is függővé vált; alkalmazása eddig határozatlan idejű volt és biztonságot jelentett számára, így azonban az Ő helyzete is esetlegessé vált. Ez – a *visszamenőleges hatállyal* már beállt jogalkotási „eredmény” – teljes kiszolgáltatottságot jelent mindkettőjük számára, ami sérti az *emberi méltóságához való jogot* és a *foglalkozás gyakorlásához való jogot* és a *családi- illetve magánélet biztonságához való jogot* is.

127. [redacted] Indítványozó jelenleg jogi egyetemre jár, de azt még így sem tudja garantálni, hogy a jogszabályban megkívánt időpontra be is fejezi a tanulmányait. Ez függ az iroda – most többszörösen is kötelezővé vált – átszervezéséből következő munkatehertől éppen úgy, mint a családja anyagi teherbíró képességétől. Amikor az egyetemet elkezdte, akkor még nem volt „kényszerpálya”, s mindig is a munka-rendelkezésre álló pénz függvényében tervezte annak

befejezését, úgy hogy arra nem megy rá a családi és magánélete. Most viszont ha nem végez határidőre elveszíti a *foglalkozását*, hosszú idő alatt felépített stabil, az egész családnak biztos anyagi háttérrel jelentő *vállalkozását*, ami *tulajdoni* szempontból is komoly értéket képvisel.

128. Az iroda növekvő számban, mindig is több embernek adott és ad munkát, ám most az iroda szerkezetének átalakítása van napirenden. Az egyetemi tanulmányok végzése ugyanis nem óvja meg attól az Indítványozót, hogy *jogi végzettséggel rendelkező személyt* alkalmazzon, s a csökkenő díjszabás és a lehetőségek további beszűkülése mellett, annak javadalmazását „ki is kell termelni”. Így az Indítványozó vagy valódi végrehajtási feladatokat ellátó személyt lesz kénytelen elbocsátani, vagy még többet kellene dolgozni, de akkor bizonyosan nem tudja határidőre befejezni az egyetemet. E körben nehezeményezi azt is, hogy a végrehajtó-helyetteseknek, mi több, a jelölteknek is *lényegében egymást átfedő időben kell* a jogi tanulmányokat végezni (arra készülni), ám ez igencsak elnehezíti az irodai feladatok ésszerű kiosztását és határidőre történő elvégzését. Külön probléma, hogy az Indítványozó családtagjai is az irodában dolgoznak, ekként a foglalkoztatási válsághelyzet az Indítványozót mindenképpen személyében is érinti.

129. [redacted] Indítványozó nem egyedüli tulajdonosa az irodának, viszont a tulajdonostársak nem végrehatók. Így az *üzletrész* kivásárlása az ő esetében is napirenden van, mert az átalakulást cégbírósági bejegyzéssel bezárólag 2016. június 30-ig be kell fejezni. Ehhez a – fentebb már kifejtettek okán – romló anyagi feltételek közé kényszerített iroda kellő likvid tőkével nem is rendelkezhet, úgy, hogy biztonságos működési tartaléka maradjon. Ekként a magánvagyonára terheléssel kell ezt megoldani, ami egyértelműen a *tulajdonhoz* való jogát sérti, de ugyanakkor sérelmes a vállalkozás szabadsága szempontjából is.

130. [redacted] Indítványozó a már említettek túl különösen kiszolgáltatott helyzetbe került azzal, hogy alkalmazottként a férje hét éves munka-ciklusainak, illetve azon *belüli bármikori megszűnésnek* kitett. Ez – közvetve a *foglalkozás gyakorlásához* való jogát – is veszélyeztető állapot csak súlyosbodik azzal, hogy, *mint résztulajdonosnak* is, hónapokon belül *meg kell válnia* tulajdonrészétől, így az ebből származó osztaléktípusú, bármely más vállalkozásnál megszerezhető jövedelmet (és biztonságot) ezzel azonnal el is veszíti. Ez a *tulajdon békés élvezetéhez* való jogát sérti, sőt lényegében kisajátítás jellegű intézkedés.

131. Az Indítványozók sérelmezik azt is, hogy az elnökségben – ami a kamarai működés idején érdekvédelmi feladatot is képes volt ellátni – most mindenki képviselő nélkül marad, akinek nincs jogi végzettsége.

132. Az ezen Indítványozókra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, valamint az 56-63 pontjaiban és a 64-66. pontjaiban kerültek egymást átfedően kifejtésre.

k)

133. [redacted] Indítványozó 2012-től két évig jelölt volt, 2014 óta *végrehajtó-helyettes*. A

végrehajtói szakvizsgát letette. Munkaviszonya *határozatlan* idejű volt, most azonban törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé vált, sőt azon belül is – egy garanciák nélküli eljárásban – igazgatási úton bármikor megszüntethető. Ez – túl azon, hogy az *emberi méltóságot* sértő – *visszamenőleges* hatállyal sérti a *foglalkozás gyakorlásához*, a *szabad vállalkozás* való jogát, minthogy nem ezekkel a feltételekkel lépett be a hivatásrend gyakorlói közé. Ez egy kiszámítható, biztos munkaterületnek látszott, ahol érdemes munkaerőt, pénzt egyaránt befektetni, mert kellő szorgalommal megfelelő javadalmazás érhető el. A támadott rendelkezésekben szereplő változások tükrében azonban az elmúlt évek elvesztegetett időnek tűnnek, amelyek anyagi, tulajdoni szempontból is csak károkat okoztak.

134. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, így a *visszamenőleges* hatályú jogalkotás folytán érintik mindazon hátrányok, amelyek a sikeres felvételi eléréséből, a taulmányok saját költségére, könnyítések nélkül történő elvégzéséből fakadnak, s korábban már kifejtésre kerültek, s amelyek eleve a felsőoktatásban való részvétel szempontjából az *esélyegyenlőséget* rontó tényezők. A diploma megszerzésére vonatkozó kötelezése *diszkriminatív* is vele szemben, minthogy a törvényszéki végrehajtóknak nincs ilyen kötelezettsége.

135. További probléma, hogy az Indítványozó már csak azért sem tudja majd elvégezni az egyetemet, mert *alkalmazója nem fogja tudni alkalmazni*. (A jogi diploma és a megszerzés esélyének hiánya miatt az alkalmazó várhatóan elveszíti az irodáját.) Így hat vissza a helyettesekre (jelöltekre) a végrehajtókkal szemben támasztott ésszerűtlen követelmény, azaz valójában nem akkor fogják elveszíteni a munkájukat, amikor velük szemben lejár a diploma megszerzésére megszabott határidő, hanem már jóval előbb, amikor az alkalmazók nem tudják igazolni, hogy tanulmányaikat megkezdték, majd, hogy határidőre befejezték.

136. Sérelmes számára az is, hogy a karral szemben az Indítványozónak csak kötelezettségei vannak, semmilyen jogosultságai nincsenek, sem szakmai, sem érdekvédelemre nem formálhat igényt, de még csak nem is választható vezető tisztségre. Ez utóbbi akkor is így lenne, ha az indítványozó végrehajtóvá avansálna, mert a jogi végzettség hiánya miatt hasonló helyzetben maradna. Így *tulajdonjoga* is sérül azzal, hogy a tőle megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatása nincs.

137. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

1)

138. [REDACTED] *önálló bírósági végrehajtó-helyettes*; közel 10 éve gyakorolja a hivatását. Munkaviszonya *határozatlan* időre szól, ami most a törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé alakult át, azzal, hogy a hét éves cikluson belül is igazgatási okokból, szakmai hiba hiányában is, egy minden garancia nélküli eljárásban bármikor megszüntethető. Ezzel az Indítványozót a jogalkotó a *visszamenőleges* hatályú jogalkotással teljesen kiszolgáltatott, *emberi méltóságát és foglalkozáshoz, vállalkozásvaló jogát is sértő* helyzetbe hozta.

139. Az Indítványozó azzal lépett a pályára, tette le a végrehajtói szakvizsgát és eszközölt további befektetéseket is, hogy a végrehajtói tevékenység egy kiszámítható életpályát biztosít számára, ahol nyilván folyamatosan kell az új dolgokat tanulni, de a szakvizsgával olyan alapot szerzett, ami pl. család mellett már tanulmányi kihívások elé nem állítja. Mivel azonban nincs meg a jogi végzettsége, a kiszámítható jövőképe össze is omlott. Ebből következően szembe kell néznie mindazon hátrányokkal, amelyek a felvételre való felkészülésből, az egyetemi tanulmányokhoz szükséges anyagi kötelezettségekből adódnak. Ezekhez semmiféle segítséget nem kap és arra a felkészítési támogatásra sem jogosult, ami egy normál ütemben érettségizőt megillet. Emellett ez nem csak a felsőoktatásban való részvételi *esélyeit rontja*, de *diszkriminatív* is vele szemben, minthogy törvényszéki végrehajtóknak ezekkel a terhekkkel nem kell szembenéznie. Az viszont esetében is bizonytalan, hogy alkalmazója tudja-e foglalkoztatni, s amelyek más indítványozó esetében a 134. pontban kifejtésre kerültek.

140. További személyes probléma az Indítványozó számára, hogy a jelenlegi irodájában üzletrésze van, amit hónapokon belül el kell adnia, mivel végrehajtói irodában nem lehet tulajdonos. A befektetés megtérülése is bizonytalan, már csak azért is, mert erre most csak nyomott áron kerülhet sor, türelmi idő pedig nincs. Nem mellékesen ez a *vállalkozás való joga* mellett mindenképpen a *tulajdonhoz való jogát is sérti*, minthogy az ebből származó jövedelme a jövőre nézve megszűnik.

141. Az azonos státusban lévőkkel megegyezően sérelmes számára a *kar működéséből való tartalmi kirekesztettség* is, jogosultságai ugyanis nincsenek, csak kötelezettségei. Ez minimálisan az emberi méltósághoz való jogát sérti, de kihatással van a *tulajdoni* státusának védelmére is.

142. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és 58-59, valamint a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

m)

143. [REDACTED] 1997. december 1-jétől *önálló bírósági végrehajtó*, s ekként aktív része volt az új típusú végrehajtó szervezet működési feltételeinek alakításában is. Tevékenységét élethivatásának tekinti, eddig ezzel a szemlélettel és hozzáállással gyakorolta. Munkaviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan* idejűből *határozott* idejűvé vált, s a már többek esetében részletezett módon – egy megfelelő garanciák nélküli eljárásban – ezen belül is lényegében mérlegelés nélkül bármikor megszüntethető. Ez sérelmes a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való joga szempontjából is. Tekintve továbbá, hogy a közel két évtized alatt mai áron számítva százmilliós beruzás mellett fejlesztette fel és működtette irodáját, egyben nagyon súlyos *tulajdoni* sérelmet is magában hordoz.

144. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s ennek megszerzése a felsőoktatáshoz való – szellemi és anyagi értelem vett, más indítványozók esetében már részletezettek szerint –

hozzáférés szempontjából számára csak az *esélyegyenlőség* sérelmével és *diszkriminatív* körülmények között lehetséges. Hasonlóképpen *diszkrimináció tilalmába* ütközik az is, hogy törvényszéki végrehajtóként ilyen helyzetbe nem is kerülhetett volna, így viszont – akár az alkotmányos tulajdonjogában bekövetkező sérelmet is szenvedhet, ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte. További a vállalkozás szabadságához fűződő jogát sértő követelmény az is, hogy jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia, aminek folytán az iroda működési szerkezetét már is kellett alakítani, s számára ez nem kalkulált anyagi teherrel jár.

145. Jelenleg az Indítványozó 14 személynek ad munkát, közülük négy helyettesnek is, akik egyébként ugyanúgy jogi végzettség megszerzésére lesznek kötelesek. Így ha az irodában mindenki egyszerre tanul vagy készül a tanulmányaira, az jelentős hátrány a munkaszervezés, munkavégzés és jövedelmezőség szempontjából is, különös tekintettel arra, hogy az amúgy is kötött és máris csökkenő díjszabás alakítása amúgy is a mindenkor köz hatalom kezében van. Ezért a végzettség megszerzésére kötelezés egy *vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelent* a vállalkozás alakítás szabadságába, minthogy állandó átstrukturálásra és a jövedelmezőséget csökkentően – legalább időszakos – segéderők felvételére szorítja.

146. *Igen súlyos sérelem* az Indítványozó számára, hogy végrehajtó iroda tulajdonosa 2016. július 1-jétől már a cégnyilvántartásban is jogerősen átvezetve csak végrehajtó lehet. Ez konkrétan azt jelenti, hogy százmilliós nagyságrendben kell kivásárolnia az iroda gazdasági tulajdonosait, és emellett a házastársát illetően is megszűnik a tulajdonosi jogok gyakorlásának esélye. *Ez olyan teher az indítványozónak, melyet nem hogy az iroda, de magánvagyonára terhére sem tud teljesíteni*, ekként csak hitel-felvételében láthat kiutat. Mindezt úgy, hogy, ha 2017. december 31-ig nem igazolja jogi egyetemi tanulmányainak megkezdését elveszíti a vállalkozását és jövedelem nélkül marad. Ez a helyzet *mélyen sérti a tulajdhoz való jogát és lényegében a személyes vagyonát is érintő közvetett és azonnali, kártalanítás nélküli kisajátítás*, amivel egy élet munkájától esik el.

147. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

n)

148. [REDACTED] Indítványozó 14 éve dolgozik a hivatásrendben, *önálló bírósági végrehajtó-helyettes*. Munkaviszonya *határozatlan* időre szól, ami most a *visszamenőleg hatályú* jogalkotás folytán, törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé alakult át, azzal, hogy a hét éves cikluson belül is igazgatási okokból, szakmai hiba hiányában is, egy minden garancia nélküli eljárásban bármikor megszüntethető. Ez az Indítványozót az *emberi méltóságát és foglalkozáshoz, vállalkozásvaló jogát is sértő* helyzetbe hozta.

149. Az Indítványozó úgy kezdte meg pályafutását, hogy a végrehajtói szakvizsgáját letéve egy kiszámítható életpályát futhat be. Az is ezt mutatja, hogy a későbbiek során anyagai

befektetéseket is eszközölt, s résztulajdonosként végleg elköteleződött a tevékenysége mellett. Így kívánt maga és majd családja számára stabil anyagi alapokat teremteni. Minthogy azonban nincs meg a jogi végzettsége, a kiszámítható jövőképe a jogszabályváltozás következtében elszállt. Most kell szembenéznie mindazon hátrányokkal, amelyek a felvételre való felkészülésből, az egyetemi tanulmányokhoz szükséges anyagi kötelezettségekből adódnak, melyekhez semmiféle segítséget, kedvezményt nem kap. Arra a felkészítési támogatásra sem jogosult, ami egy normál ütemben érettségizőt megillet, tanulmányai költségeit pedig mindvégig magának kell állnia. Emellett ez nem csak a felsőoktatásban való részvételi *esélyeit rontja*, de *diszkriminatív* is vele szemben, minthogy törvényszéki végrehajtóknak ezekkel a terhekkkel nem kell szembenéznie. Mint szinte minden helyettesnél, az ő esetében is bizonytalan, hogy alkalmazója tudja-e foglalkoztatni, s érvényesülnek mindazon hátrányok is, amelyek más indítványozó esetében a 134. pontban kifejtésre kerültek. Ekként végső soron a *vállalkozás szabadságához és a foglalkozás való jogai* sérülnek.

150. Mindezt tetézi az indítványozó esetében, hogy a jelenlegi irodájában üzletrésze van, amit hónapokon belül kötelező eladnia, mivel végrehajtói irodában nem lehet tulajdonos. A befektetés megtérülése is bizonytalan, már csak azért is, mert erre most csak nyomott áron kerülhet sor, és a tényleges megtérülés időpontja, módja nagyban függ az iroda likviditási helyzetétől. Nem mellékesen ez, a *vállalkozás való joga* mellett mindenképpen a *tulajdonhoz való jogát is sérti*, minthogy az ebből származó jövedelme a jövőre nézve megszűnik.

151. Az azonos státusban lévőkkel megegyezően sérelmes számára a *kar működéséből való tartalmi kirekesztettség* is, jogosultságai ugyanis nincsenek, csak kötelezettségei. Ez minimálisan az emberi méltósághoz való jogát sérti, de kihatással van a *tulajdoni* státusának védelmére is.

152. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és 58-59, valamint a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

ny)

153. [REDACTED] Indítványozó önálló bírósági végrehajtó-jelölt. Több éve dolgozik a szervezetben, a végrehajtói szakvizsgát is letette – s ezzel a visszamenőleg hatályú jogalkotás folytán *teljesen kiszolgáltatott helyzetbe került*. Jogviszonya *határozatlan* időre szól, de a legnagyobb probléma esetében nem is ennek határozott idejűvé alakulása s az ebből következő hátrányok, amelyek – a már más indítványozókhoz hasonlóan – egyébiránt sértik a *vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való jogát*, mivel korábban az előre látható egyetlen feltétel a végrehajtói vizsga letétele volt.

154. A jelöltek esetében értelmezhetetlen a törvénynek a foglalkoztathatóságra vonatkozó szabályozása. A legtöbb iroda el is bocsátotta a jelölteket, mivel helyettesé kinevezni nem tudja, és az pedig a – kissé illetlen – „zűr-zavaros” jelzővel írható le leginkább, hogy foglalkoztathatók-e és meddig. A jelöltek esetén ugyanis úgy tűnik, hogy *már most (2015. szeptember 1-jétől) feltétel a jogi egyetemi végzettség, türelmi időt sem biztosított a jogalkotó*. Számos iroda ezt úgy oldotta meg,

hogy ügyviteli státusba helyezte ezeket az alkalmazottakat addig is, amíg magának az irodának a sorsa el nem dől. Amennyiben ugyanis a végrehajtó nem fogja igazolni, hogy 2017. december 31-én jogi egyetemi polgár, másnaptól neki magának sem jogviszonya, így nem is foglalkoztathat senkit. Másfelől új helyettest sem lehet kinevezni jogi egyetemi diploma nélkül. Az Indítványozó ekként bármelyik pillanatban várhatja elbocsátását.

155. Az Indítványozóra érvényes ugyanakkor mindazon kitétel, ami az indítvány korábbi részeiben a jogi diploma megszerzéséhez, az ennek során fellépő *esélyegyenlőséghez*, a más felvételizőkhöz és a törvényszéki végrehajtásban dolgozókhoz képesti *diszkrimináció* tilalmához kapcsolódóan kifejtésre került.

156. A *kar életéből való kirekesztettség* tekintetében pedig a jelöltek – így az Indítványozó is – a végrehajtó helyettesekkel esik egy tekintet alá, azaz semmiféle jogai nincsenek, érdekvédelme semmilyen szinten biztosított, a gazdálkodással kapcsolatos ellenőrzést érdemben nem gyakorolhat.

157. Az Indítványozóra vonatkozóan a jogsérelmek – elsődlegesen – az indítvány D) fejezet I. pont 53-55 pontjaiban, 64-66 pontjaiban, ezen túlmenően pedig a képzés és jogviszonyra vonatkozó visszaható hatály szempontjából a 29-30, 34, 37-44 pontjaiban kerültek kifejtésre.

o)

158. [redacted] indítványozók közös iroda révén érintettek az alkotmányjogi panasz benyújtásában. [redacted] Indítványozó 2011. óta dolgozik önálló bírósági végrehajtóként. Munkáját aktív kora végéig kívánta folytatni, aminek érdekében befektetéseket, beruházásokat eszközölt és tudatosan építette az irodát, a fejlődés ütemének megfelelő foglalkoztatási lehetőségeket is kihasználva. Kinevezése *határozatlan* időre szólt, mely a *visszamenőleges hatályú jogalkotás* következtében, 2015. szeptember 1-jével *határozott* idejűre (hét év) változott, azzal, hogy ezalatt is megfelelő garanciák nélküli eljárásban lényegében a miniszter által *bármikor* megszüntethető. Ez sérti a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához fűződő alkotmányos védelem jogát.

159. [redacted] Indítványozó az irodában üzletrésszel rendelkezik, amely életkorára is figyelemmel a megélhetése egyik fontos alapja. Családtagként értelemszerűen segítette [redacted] Indítványozót az iroda beindításában, működtetésében, s így joggal remélhette, hogy az üzletrész tulajdonával élete végéig biztos és nyugodt megélhetése lesz. Most azonban 2016. első negyedévében köteles eladni az üzletrészét, mivel nem lehet tulajdonos végrehajtói irodában és további nyereségből nem részesülhet. Ezzel *sérülnek a tulajdon békés élvezetéhez való jogai*, s nem utolsósorban *emberi méltóságát is sértőként* éli meg, hogy a saját tulajdonával és időskori létbiztonságának alapjával az állam a feje fölött rendelkezik.

160. [redacted] Indítványozó ugyanakkor [redacted] Indítványozó tulajdonrészének megváltására köteles, ami viszont az *ő számára okoz tulajdoni sérelmet*. Az iroda működtetésének veszélye nélkül ennyi tőkét nem tud kivonni, így viszont személyes vagyonát igénybe véve, és/vagy

hitel felvétele útján kell megoldania a kérdést. Ugyankakor ezt a *vállalkozáshoz való joga* sérelmének is tekinti, minthogy erőteljes és közvetlen állami beavatkozást jelent annak működtetésébe. Itt kell megjegyezni azt is, hogy – mint valamennyi indítványozó – az ezen alponban szereplő indítványozók is, adózás szempontjából is veszteségeket szenvednek el az indokolatlan és szükségtelen tőkemozgatás következtében.

161. Az Indítványozók tekintetében irányadó jogsérelmek elsődlegesen az indítvány D) fejezet I. pont 29-31., 33-34., 56-63. pontjaiban kerültek kifejtésre. A kar szerkezetére vonatkozó 64-66 pont okfejtése úgyszintén irányadók.

ö)

162. [REDACTED] 1995-től a köztisztviselői megalakulásától kezdődően *önálló bírósági végrehajtó*, s ekként részese volt az új típusú végrehajtó szervezet működési feltételeinek kialakításában, a tevékenységre vonatkozó módszertan kidolgozásában és az ún. „legjobb gyakorlatok” elterjesztésében. Tevékenységét élethivatásának tekinti, ezzel a szemlélettel és hozzáállással építette fel irodáját. Jogviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan* idejűből *határozott* idejűvé vált, s a már többek esetében részletezett módon – egy jogszabályban is kidolgozatlan, megfelelő garanciák nélküli eljárásban – ezen belül is lényegében mérlegelés nélkül bármikor megszüntethető. Ez sérelmes a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való joga szempontjából is. Tekintve továbbá, hogy a két évtizede alatt mai áron számítva százmilliós beruházást felölelő irodafejlesztést és működtetést, az átlagot meghaladóan hangsúlyos *tulajdoni* sérelmet is elszenved.

163. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s életkora folytán abba a kategóriába tartozik, akinek a számára ez már kirívóan aránytalan „befektetés”. A diploma megszerzése számára is csak a felsőoktatáshoz való – szellemi és anyagi értelem vett, más indítványozók esetében már részletezettek szerint – hozzáférés szempontjából az *esélyegyenlőség* sérelmével és *diszkriminatív* körülmények között lehetséges. Ugyanakkor a szoros határidőben való diplomaszerezés esetén is, *alig két éve maradna* a nyugdíjazásáig. Esetében szintúgy *diszkrimináció tilalmába* ütközik az is, hogy törvényszéki végrehajtóként ilyen helyzetbe nem is kerülhetett volna, így viszont – akár a tulajdon békés élvezetében bekövetkező sérelmet is szenvedhet, ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte. További a vállalkozás szabadságához fűződő jogát sértő követelmény az is, hogy *jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia*, aminek folytán az iroda működési szerkezetét máris át kellett alakítani, s számára ez nem kalkulált anyagi teherrel járt.

164. Jelenleg az Indítványozó 14 személynek ad munkát, közülük négy helyettesnek is, akik egyébként ugyanúgy jogi végzettség megszerzésére lesznek kötelesek, s részben mindezt a felkészülés és a tényleges egyetemi tanulmányok közötti átfedéssel tudják abszolválni a törvénynek való megfelelést. Az „összirodai” tanulás azonban a munkavégzésre és a rentábilis üzemeltetésre

rendkívül hátrányos, mivel a munkaszervezés, munkavégzés szempontjából megoldhatatlan helyzeteket eredményez. Az amúgy is csökkenő és bármikor állami, központi akaratból tovább csökkenthető díjszabás mellett időszakos kisegítő alkalmazása sem jelent éveken keresztül tartó megoldást. Ezt meg lehet tenni 1-1- alkalommal, rövid időre, átmeneti megoldásként, de erre berendezkedni egy normálisan működő iroda nem tud. Ekként a végzettség megszerzésére kötelezés az azzal járó hátrányokkal, a *vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelent a vállalkozás alakításának szabadságába, ugyanis állandó átstrukturálásra és a jövedelmezőséget csökkentően – legalább időszakos – segéderők felvételére szorítja az iroda tulajdonosát.*

165. Az Indítványozónak több családtagja is végrehajtó-helyettesként dolgozik az irodában, így bármelyikül elbocsátása is csak „elvi” lehetőség, mivel akkor is az Indítványozónak kell gondoskodnia a megélhetésükről. Ekként a váratlan és a felépített iroda működése szempontjából *visszamenőleges* hatályú beavatkozással az Indítványozó *családi- és magánélethez való biztonsága* is sérül.

166. Újabb probléma, és a nyugdíj közeli állapotra figyelemmel visszafordíthatatlanul *súlyos kár és tulajdoni sérelem* az Indítványozó számára, hogy mivel végrehajtó iroda tulajdonosa 2016. július 1-jétől már a cégnyilvántartásban is jogerősen átvezetve csak végrehajtó lehet, több tízmilliós nagyságrendben – váratlanul – kell kivásárolnia az iroda tulajdonostársát. *Ez olyan teher az indítványozónak, melyet sem az iroda, sem a magánvagyonra terhére sem tud teljesíteni, ekként csak hitel-felvételben láthat kiutat.* Mindezt azonban abban a tudatban kell megtennie, hogy ha 2017. december 31-ig nem igazolja jogi egyetemi tanulmányainak megkezdését elveszíti a vállalkozását és jövedelem nélkül marad. Ez a helyzet súlyosan *sérelmes a tulajdonhoz való alkotmányos joga szempontjából és lényegében a személyes vagyonát is érintő közvetett és azonnali, kártalanítás nélküli kisajátítás, amivel egy élet munkájától esik el.*

167. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pont, 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

p)

168. [REDACTED] Indítványozó *önálló bírósági végrehajtó-helyettes.* Végrehajtói szakvizsgával rendelkezik. Kinevezése *határozatlan* időre szolgált, most azonban törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé vált, sőt azon belül is – egy garanciák nélküli eljárásban – igazgatási úton bármikor megszüntethető. Ez a visszamenőleges hatályú változás – túl azon, hogy az *emberi méltóságot sértő* – sérti a *foglalkozás gyakorlásához, a szabad vállalkozás való jogát, minthogy nem ezekkel a feltételekkel lépett be a hivatásrend tagjainak sorába.* Számára ez kiszámítható, biztos munkaterületnek látszott, s éppen ezért igyekezett megfelelni minden elvárhatósági feltételnek – tudomásul véve azt is, hogy tudását persze folyamatosan szinten kell majd tartania. A támadott rendelkezésekben szereplő változások tükrében azonban eltűnt a szakmából a kiszámíthatóság és az Indítványozó adott esetben sokkal jobban járt volna, ha más pályába/vállalkozásba investált az elmúlt időszakban. Fáradozásai, befektetései így elpocsékolt időnek tűnnek, s ami anyagi ráfordítást

erre a felkészülésre fordított, az *tulajdonjogi* szempontból is csak kárnak tekinthető.

169. Az Indítványozónak nincs jogi végzettsége. Ekként a *visszamenőleges* hatályú jogalkotás folytán ennek megszerzésére szóló határidős kötelezettsége folytán érintik mindazon hátrányok, amelyek a sikeres felvételi eléréséből, a tanulmányok saját költségére, könnyítések nélkül történő elvégzéséből fakadnak, s korábban már más, azonos helyzetben lévő indítványozók kifejtésre kerültek. A tanulmányok folytatására kötelezése a felsőoktatásban való részvétel szempontjából az *esélyegyenlőséget* rontó tényezők mellett és diszkriminatív módon történt, tekintettel arra is, hogy a törvényszéki végrehajtóknak nincs ilyen kötelezettsége.

170. További probléma, hogy ha az Indítványozó – a kialakult helyzetben – nem lehet bizonyos további alkalmazásában, ekként nem is lesz módja az egyetemi tanulmányok finanszírozására. A jogi diploma és a megszerzés esélyének hiánya miatt ugyanis számos potenciális alkalmazó várhatóan elveszíti az irodáját. A helyettesekre (jelöltekre) ekként hat vissza a végrehajtókkal szemben támasztott ésszerűtlen követelmény. Valójában nem akkor és nem azért fogják elveszíteni a munkájukat, amikor, és mert velük szemben lejár a diploma megszerzésére megszabott határidő, hanem már jóval előbb, amikor az alkalmazók nem tudják igazolni, hogy tanulmányaikat megkezdték, majd, hogy határidőre befejezték.

171. Sérelmes továbbá az Indítványozó számára az is, hogy a többi helyetteshez hasonlóan a karral szemben csak kötelezettségei vannak, semmilyen jogosultságai nincsenek, sem szakmai, sem érdekvédelemre nem formálhat igényt, nem is választható meg tisztségviselőnek. Ezzel a *tulajdonhoz való joga* is sérül azzal, hogy a tőle megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatása nincs.

172. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

q)

173. [redacted] Indítványozó önálló bírósági végrehajtó és [redacted] önálló bírósági végrehajtó-helyettes közös irodában dolgoznak. [redacted] Indítványozó hosszú ideje határozatlan időre kinevezett végrehajtóként tevékenykedett, jogviszonya azonban 2015. szeptember 1-jével *határozott idejűvé* (7 év) vált. Korábban a kamara, mint *köztisztület* érdekképviselőként, is *meghatározó* szerepet töltött be, tevékenységét élethivatásszerűen gyakorolja, szándékában áll azt nyugdíjba vonulásáig folytatni. Minthogy ennek feltételei a jogszabályváltozás következtében erősen megkérdőjeleződtek, az Indítványozónak a *szabad vállalkozás gyakorlásához és foglalkozás gyakorlásához való jogai* sérültek.

174. Az Indítványozó *több alkalmazottat foglalkoztat*, így végrehajtó-helyetteseket, is mint pl. az itt szereplő [redacted] és a jogszabály-változás következtében a helyettesek foglalkoztathatósága is minimálisra csökkent. A végrehajtóknak ugyanis a *hétévekénti megújításra megszabottakon túl is*, törvény erejénél fogva lényegében bármikor megszűnhet a jogviszonya, a

más indítványozók körében már ismertetett garanciákat nélkülöző eljárásban, ami a hosszú ideje a szakmában lévő végrehajtók számára is teljes *kiszolgáltatottságot* jelent. [redacted] Indítványozó esetében ezt súlyosbítja, hogy nyugdíjkorhatárhoz közeliként kellhet új foglalkozást választania. Több évtizedes szakmai múlttal a háta mögött, ez az *emberi méltóságát is sértő, a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához* való jogait kiüresítő változás. Ennek révén érzékelhető, hogy az új jogszabályi környezetben még jogi végzettség esetén sem tervezhető ma a végrehajtói iroda gazdasági környezetnek és szakmai követelményeknek megfelelő, hosszú távú üzemeltetése. Ebbe a helyzetbe az Indítványozó a *jogbiztonság sérelmét* jelentő visszaható hatályú jogalkotás révén – minden kiszámítható vagy kalkulálható előzmény nélkül – került

175. [redacted] Indítványozó a végrehajtói szakvizsgát letette. Munkaviszon szintúgy *határozatlan* idejű volt, most azonban törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé vált, sőt azon belül is a fentebb kifejtettek szerint igazgatási úton bármikor megszüntethető. Ez – túl azon, hogy az *emberi méltóságot sértő – visszamenőleges* hatállyal sérti a *foglalkozás gyakorlásához, a szabad vállalkozás* való jogát, minthogy nem ezekkel a feltételekkel lépett be a hivatás gyakorlói közé.

176. [redacted] Indítványozónak jogi végzettsége nincs, így a *visszamenőleges* hatályú jogalkotás folytán érintik mindazon hátrányok, amelyek a sikeres felvételi eléréséből, a tanulmányok saját költségére, történő elvégzéséből fakadnak, s korábban már kifejtésre kerültek. Mindez úgy következett be, hogy az Indítványozónak a felsőoktatásban való részvétel szempontjából az *esélyegyenlősége nem biztosított*, s a jogi diploma megszerzésére vonatkozó kötelezése *diszkriminatív* is, minthogy a törvényszéki végrehajtóknak nincs ilyen kötelezettsége. Ez a rendszer azzal sem számol, hogy a helyettesnek esetlegesen éppen azért nem lesz módja elvégezni az egyetemet, mert *alkalmazója nem fogja tudni alkalmazni*, mivel annak szűnik meg igazgatási úton a jogviszonya. Ergó a helyettesek státuszának elvesztése a végrehajtókkal szemben támasztott követelmények függvénye, azaz saját igyekezetüktől függetlenül valójában nem akkor fogják elveszíteni a munkájukat, amikor velük szemben lejár a diploma megszerzésére megszabott határidő, hanem már jóval előbb, amikor az alkalmazók nem tudják biztosítani a foglalkoztatásukat.

177. [redacted] Indítványozó számára sérelmes az is, hogy a karral szemben az Indítványozónak csak kötelezettségei vannak, semmilyen jogosultságai nincsenek, sem szakmai, sem érdekvédelemre nem formálhat igényt, de még csak nem is választható vezető tisztségre. Így *tulajdonjoga* is sérül azzal, hogy a tőle megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatása nincs.

178. Az Indítványozók személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-32., 37-40. 42., pontjaiban, illetve 33-40, 42-46, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

r)

179. [redacted] Indítványozók ugyancsak *önálló bírósági végrehajtó-helyettesek*, az ugyancsak Indítványozóként szereplő [redacted] *önálló bírósági*

végrehajtó irodájában. [redacted] 2005-től, [redacted] 2009-től dolgoznak ebben a minőségükben, előtte mindketten évekig jelöltek voltak. A végrehajtói szakvizsgát mindketten letették. [redacted] Indítványozónak ezen kívül két felsőfokú szakirányú végzettsége is van: a Pécsi Tudományegyetemen szerzett igazgatási ügyintézői és szakokleveles végrehajtási jogi tanácsadói képesítést. [redacted] Indítványozó ugyancsak elvégezte az igazságügyi ügyintéző szakot, valamint a végrehajtói kamarában komoly szakmai gyakorlatot szerzett egyrészt az informatikai, másrészt a kodifikációs szakcsoport tagjaként, amiért kamarai elismerésében is részesült. Mindkettőjük jogviszonya *határozatlan* idejű volt, mely a törvény támadott rendelkezésénél fogva *határozott* idejűvé vált. Ezen belül is lehetőség van azonban arra, hogy valódi garanciák nélküli eljárásban e jogviszonyt igazgatási okból a miniszter bármikor megszüntesse. Ez – túl azon, hogy az *emberi méltóságot* sértő megoldás – *visszamenőleges* hatállyal sérti a *foglalkozás gyakorlásához*, a *szabad vállalkozáshoz* való jogát, minthogy nem ezekkel a feltételekkel léptek be egyikén sem a hivatásrendbe. Mindketten abban a tudatban választották ezt élethivatásuknak, hogy kellő szorgalom mellett, stabil kiszámítható életpályát tudhatnak magukénak. A támadott rendelkezésekben szereplő változások tükrében azonban ez a várakozásuk megdőlt, olyan bizonytalan alkalmazási feltételek és körülmények közé kerültek, ahová legkevésbé sem akartak.

180. [redacted] és [redacted] mindketten a Károli Gáspár Református Egyetem jogi karát kezdték meg, azonban ennek ennek ellenére nem bizonyosak abban, hogy ezt ténylegesen be is tudják fejezni. A költségeket ugyanis levelező tagozaton semmilyen ösztöndíjjal, támogatással nem lehet kiegészíteni, a tandíjas képzés költségeit maguknak kell megkeresniük, azaz nem azonos esélyekkel folytathatják a tanulmányokat. Eddig azonban szó sem volt arról a kényszerpályáról, hogy meghatározott idő alatt abszolválni kell a jogi diplomát, s az Indítványozók a tanulmányok mindenkori folytatását/ütemezését anyagi, családi helyzetüktől tették függővé. Most azonban ez a helyzet nem csupán a behatárolt idő miatt változott meg, hanem azért is, *mert az alkalmazó iroda megszűnése napirendre került a jogszabályváltozás következtében*. Az alkalmazó végrehajtónak jogi diplomája nincs, s az egyetemre történő beiskolázását 2017. december 31-ig nem igazolja, az iroda automatikusan megszűnik, amivel a [redacted] elveszítik a megélhetési alapjukat. Ennek hiányában az egyetemet sem tudják folytatni, végrehajtó-helyettesként pedig elhelyezkedési esélyeik a nullával egyenlőek. Addigra ugyanis tömegesen lesznek a piacon olyan végrehajtó-helyettesek, akik az alkalmazók irodájának megszűnése folytán fogják elveszíteni állásukat, ami persze azt is jelenti, hogy eleve értelemetlen az egyetem elvégzése – mint alkalmazási feltétel – érdekében erőfeszítéseket tenni, ha úgysem lesz aki alkalmazza az érintetteket. Tény, hogy a törvényszéki végrehajtóknak nem kötelező feltétel a diploma megszerzése – ami *diszkriminatív* is – nyilvánvaló azonban a törvényszéki álláshelyek véges száma, s vidéki indítványozókról lévén szó, ez a megoldás sem járható számukra.

181. [redacted] Indítványozóknak egyaránt tulajdonrészük van a jelenlegi irodájukban, amelyet 2016 elején kötelesek lesznek értékesíteni, minthogy nem végrehajtók. Ez a tulajdonhoz és a szabad vállalkozáshoz való joguk szempontjából, több szinten is sérelmes számukra, amellet a diszkrimináció tilalmába is ütközik. Érdekes módon a Vht. azt nem

tiltja a helyettes számára, hogy gazdasági társaság tagja legyen, csak és kizárólag azt, hogy végrehajtói irodában tulajdonostárs legyen. Ezzel tulajdonképpen éppen a végrehajtó irodának a helyettesek alóli kivonása az egyetlen „eredmény”. A tulajdonrészük elvesztése egyrészt problémákat okoz számukra, egyrészt mint irodai alkalmazottaknak, mivel az iroda likviditása közvetlenül érinti őket, másrészt pedig mint „befektetőknek”, mivel ezzel elveszítik a tulajdon hasznosításából eredő osztalék-eredményüket.

182. [redacted] számára sérelmes az is, hogy a karral szemben csak kötelezettségei vannak, semmilyen jogosultságaik nincsenek, sem szakmai, sem érdekvédelemre nem formálhatnak igényt, de még csak nem is választhatók vezető tisztségre. Így *tulajdonjoguk* is sérül azzal, hogy a tőük megkövetelt vagyoni hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatásuk nincs.

183. [redacted] Indítványozó 1984-től, még a hagyományos bírósági rendszerben kezdte a végrehajtói pályafutását, majd 1995-től az új végrehajtói szervezetben folytatta a pályafutását. Aktívan részt vett az intézményrendszer kialakításában, melyért 2014-ben tanácsosi címet is kapott. A jogszabályok megszabta keretek között – mivel egyéni céget alapítani akkor nem lehetett – 2002-ben társával önálló irodát alapított, majd ennek alirodájaként az itt szereplő indítványozó társaival alirodát is létrehozott. Mindebből láthatóan tevékenységét élethivatásának tekinti, és több, mint 30 éve ezzel a hivatástudattal gyakorolja. Jogviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan* idejűből *határozott* idejűvé vált, s a már többek esetében részletezett módon, a jogszabályi szinten is kidolgozatlan, megfelelő garanciák nélküli eljárásban, ezen belül is lényegében mérlegelés nélkül bármikor megszüntethető. Ez sérelmes a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való joga szempontjából. Tekintve továbbá, hogy az önálló végrehajtóként történő működés két évtizede alatt mai áron számítva százmilliós beruházást felölelő irodafejlesztést és működtetést finanszírozott meg, az átlagot meghaladóan hangsúlyos *tulajdoni* sérelmet is elszenved.

184. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s életkora folytán abba a kategóriába tartozik, akinek a számára ez már kirívóan aránytalan „befektetés”, mivel alig pár évet tudna már eltölteni a pályán. A diploma megszerzése számára is (a más indítványozók esetében kifejtettek szerint), csak a felsőoktatáshoz való hozzáférés szempontjából az *esélyegyenlőség* sérelmével és *diszkriminatív* körülmények között lehetséges. Esetében szintűgy *diszkrimináció tilalmába* ütközik az is, hogy törvényszéki végrehajtóként ilyen helyzetbe nem is kerülhetett volna, így viszont – akár a *tulajdon békés élvezetében bekövetkező* sérelmet is szenvedhet, ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte, minthogy irodáját elveszíti.

185. Jelenleg az Indítványozó 9 személynek ad munkát, közülük több helyettesnek is, akik egyébként ugyanúgy jogi végzettség megszerzésére lesznek kötelesek, mint ő, s mindezt csak a felkészülés és a tényleges egyetemi tanulmányok közötti átfedéssel tudják abszolválni. A teljes iroda azonban nem állítható „tanulási üzzemmódba”, mert az a munka elvégzését veszélyezteti, amellet az iroda jövedelmezőségét veszélyezteti. Az amúgy is csökkenő és a központi jogalkotás

igényeinek kitett díjszabás mellett a további segítőik alkalmazása sem jelenthet éveken keresztül tartó megoldást. Összességében a végzettség megszerzésére kötelezés az azzal járó hátrányokkal, a *vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelent* a vállalkozás alakításának szabadságába.

186. Komoly probléma, és a pálya utolsó időszakában már visszafordíthatatlanul *súlyos kár okozó tulajdoni sérelem* az Indítványozó számára, hogy mivel végrehajtó iroda tulajdonosa 2016. július 1-jétől a cégjegyzék szerint is bejegyezve csak végrehajtó lehet, több tízmilliós nagyságrendben – váratlanul – ki kell vásárolnia az iroda tulajdonostársait. *Ez olyan teher az indítványozónak, melyet sem az iroda működésének veszélyeztetése nélkül, sem az irodai, sem a magánvagyonra terhére sem tud teljesíteni*, ekként csak hitel-felvétele jelenthet megoldást. Mindezt azonban abban a helyzetben kell megtennie, hogy ha 2017. december 31-ig nem igazolja jogi egyetemi tanulmányainak megkezdését elveszíti a vállalkozását és jövedelem nélkül marad. Ez a helyzet súlyosan *sérelemes a tulajdonhoz való alkotmányos joga szempontjából*.

187. Jelen Indítványozókra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pont, 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, 47-52. pontjaiban, 53-63. pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

s)

188. [REDACTED] *Indítványozó* hosszabb ideje *végrehajtó-helyettesként dolgozik*. A végrehajtói szakvizsgát letette. Jogviszonya *határozatlan* idejű volt, most azonban törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé vált, sőt azon belül is garanciák nélküli eljárásban, igazgatási úton bármikor megszüntethető. Ez, az *emberi méltóságot sértő, visszamenőleges* hatályú jogalkotás sérti a *foglalkozás gyakorlásához, a szabad vállalkozáshoz* való jogát. Nem ezekkel a feltételekkel lépett be ugyanis a hivatásrendbe, hanem éppen annak kiszámítható, biztonságos megélhetést garantáló volta miatt. A támadott rendelkezésekben szereplő változások tükrében azonban ez hiú reménynek a befektetett munka pedig elvesztegetett időnek tűnik, melynek révén csak kárt szenvedett el.

189. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, így a *visszamenőleges* hatályú jogalkotás folytán érintik mindazon hátrányok, amelyek a sikeres felvételi eléréséből, a tanulmányok saját költségére, könnyítések nélkül történő elvégzéséből fakadnak, s korábban már kifejtésre kerültek, s amelyek eleve a felsőoktatásban való részvétel szempontjából az *esélyegyenlőséget* rontó tényezők. A diploma megszerzésére vonatkozó kötelezése *diszkriminatív* is vele szemben, minthogy a törvényszéki végrehajtóknak nincs ilyen kötelezettsége.

190. További probléma, hogy az Indítványozó esetlegesen már csak azért sem fogja tudni elvégezni az egyetemet, mert *alkalmazója nem fogja tudni alkalmazni*. Így hat vissza a helyettesek re a végrehajtókkal szemben támasztott ésszerűtlen követelmény-rendszer, pl. ha az irodatulajdonosnak nincs jogi diplomája.

191. Sérelmes számára az is, hogy a karral szemben csak kötelezettségei vannak, semmilyen jogosultságai nincsenek, sem szakmai, sem érdekvédelemre nem formálhat igényt, de még csak

nem is választható vezető tisztségre. Így *tulajdonjoga* is sérül azzal, hogy a tőle megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatása nincs.

192. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

sz)

193. [redacted] önálló bírósági végrehajtó, és felesége [redacted] önálló bírósági végrehajtó-helyettes, Indítványozók házastársak. [redacted] 1990-től a hagyományos bírósági végrehajtói rendszerben kezdte meg a foglalkozás gyakorlását és a végrehajtói szervezet átalakításakor nyomban az új szisztémában folytatta. [redacted] 1995-ben kezdett jelöltként, majd letette a szakvizsgát, s 2004-től helyettesként dolgozik. 2003-tól, illetve 2004-től a jogszabály megváltozása folytán és az aszerint megkövetelt keretek között mindketten társas vállalkozásban dolgoznak. Múltjukra tekintettel aktívan részt vettek az új végrehajtói szervezet kiépítésében és fejlesztésében. A *visszamenőleges jogalkotás* következtében jogviszonyuk *határozatlan* idejű volt, most azonban törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé vált. Mindkettőjükre érvényes azonban, hogy a határozott időn belül is a kellő garanciák nélküli eljárásban bármikor megszüntethető a foglalkoztatásuk. Ez – túl azon, hogy múltjukra tekintettel is – mindkettőjük számára az *emberi méltóságot* sértő állapot – sérti a *foglalkozás gyakorlásához*, a *szabad vállalkozáshoz* való jogát. Mindketten élethivatásszerűen gyakorolják a munkájukat, és minthogy elmúltak már 50 évesek, nem is tervezték az iroda elhagyását.

194. [redacted] Indítványozó 8 fő alkalmazottnak ad munkát, akiknek, ha elbocsátja őket akár azért is, mert az iroda megszűnik, *végkielégítést* kell fizetnie. Erre pedig „jó esély” mutatkozik, minthogy jogi végzettsége sem neki, sem [redacted] nincs, és nehezen képzelhető el, hogy az esélyegyenlőtlenség keretei között megbírkóznak a felsőoktatásba való bekerüléssel és a megszabott rövid határidő alatt abszolválják is tanulmányaikat. Ezzel tehát nem csupán a *vállalkozás gyakorlásához* való joguk kerül veszélybe, hanem konkrétan a *foglalkozásuk* gyakorlása is. Ez súlyosan *diszkriminatív* mindkettőjük számára, minthogy egyrészt a törvényszéki végrehajtókat nem terheli a jogi diploma megszerzésének kötelezettsége, másrészt miközben nekik a sikeres felvételei hiányában hamarosan [redacted] már 2018 január 1-től) megszűnik a jogviszonyuk, a végzettség megszerzésére nem kötelezettek ugyanúgy jogi diploma nélkül folytatják majd a tevékenységet, mint ahogyan azok is még öt évig, akik megkezdik az egyetemet. Az iroda elvesztése a több, mint 20 év alatt végzett százmilliós nagyságrendben mérhető beruházásokra figyelemmel a *tulajdon békés élvezetéhez való joguk elvesztésével is jár, lényegében a vagyon közvetett kisajátítását* jelenti. Úgyszintén a *vállalkozás szabadságához* való jogot és a *tulajdonnal* való rendelkezés jogát sérti az is, hogy [redacted] Indítványozó, addig is, míg irodája fennáll – ha elkezd az egyetemet, ha nem – köteles jogi végzettségű munkaerőt foglalkoztatni. Ez egyébként sem rentábilis, minthogy a speciális végrehajtási ismeretek a piacon meglévő jogászok fegyvertárából hiányoznak, hisz ezt nem is tanítják az egyetemen, másfelől viszont újabb kiadást jelent, csökkenő piac és díjszabás mellett.

195. Mindez azért is különösen sérelmes mindkét Indítványozó számára, mert egyrészt *családtagjak közül* is ketten az irodában dolgoznak, még hozzá szakirányú felsőfokú végzettséggel, így valójában a *család egészének* biztonsága, megélhetése kerül veszélybe. Ugyanakkor az Indítványozó tudatosan építette fel irodáját, komoly beruházásokat végzett nem csupán anyagi értelemben, mivel a *jogutódlásról* – értelemszerűen saját nyugdíjas korukra szóló megélhetésüket is biztosítandó – tervezetten és hosszú távra kívánt gondoskodni. Az iroda további sikeres működése érdekében *két fővel felső fokú tanulmányok végzésére tanulmányi szerződést is kötött*, s noha ő teljesítette az ebből fakadó kötelezettségeit, az érintettek az ellenértéket már soha nem tudják majd ledolgozni, ha az iroda megszűnik és a pénzbeni visszakövetelés sem lesz járható út számára, mivel a másik szerződő fél sem tanúsít jogellenes magatartást. Ez megint csak *tulajdoni* sérelem, amely tetézi a károkat.

196. Mindkettőjük számára sérelmes az is, hogy a karral szemben *csak kötelezettségeik maradtak, érdekvédelmüket az nem látja el, ugyanakkor semmilyen jogosultságaik nincsenek*, vezetői tisztséget nem tölthetnek be, [REDACTED] a jogi diploma túldimenziolása miatt, [REDACTED] pedig ezen túlmenően is, mert csak helyettes. Így a kar működéséhez történő hozzájárulásuk ellenőrzésére sincs semmilyen ráhatásuk, ami a *tulajdonhoz* való jog szempontjából ugyancsak releváns sérelem.

197. [REDACTED] Indítványozó számára további jogsérelem, hogy irodában tulajdonos nem lehet, mivel ez a jog a helyetteseket sem illeti meg, noha minden más gazdasági társaságban egyébként lenne ilyen jogosultsága. Érthetetlen és diszkriminatív is, hogy pont a végrehajtó iroda esetén az iroda működtetésében aktívan résztvevő helyettesek miatt esnek ilyen, a *vállalkozáshoz való jogukat korlátozó* tilalom alá.

198. Jelen Indítványozókra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet, I. pontjának 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, 47-52. pontjaiban, 53-63. pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

t)

199. [REDACTED] Indítványozó 2005-től jelöltként, majd a végrehajtói szakvizsga letételét követően 2006-tól önálló bírósági végrehajtó-helyettesként integrálódott a végrehajtói szervezetbe. Munkáját élethivatásának tekintette, amiért sok áldozatot hozott a recessziós időszakban is, oly annyira, hogy ennek folytán családi élete, gyermekeivel való kapcsolata is igazoltan sérült. Mindazonáltal kitartóan igyekezett megfelelni annak az igénynek, hogy munkáját magas színvonalon lássa el, minthogy a végrehajtói tevékenységben, stabil, kiszámítható életpályát látott. Jogviszonya ugyanis *határozatlan* időre szólt, s ennek megfelelően tervezte a vállalkozói tevékenysége magasabb szintre emelését. A *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében azonban ez *határozott* idejűvé vált. Túl azon, hogy egy önálló vállalkozói tevékenység felfuttatását és véglegesítését eleve nem lehet olyan *hét éves ciklusokhoz* kötni, aminek a *végén a jogosultság el is veszíthető*, még bizonytalanabbá vált a helyzet azon törvényi rendelkezés folytán, hogy *cikluson belül is, a miniszter bármikor megszüntetheti* a végrehajtói jogosultság gyakorlását, akkor is, ha a

nem peres eljárás szabályai szerint zajló munkavégzésében, amúgy a szakmailag kompetens bíróság nem talál hibát. Ebbe a rendszerbe semmiféle szűrő, gát, garancia nincs beépítve. Ez már a *jogbiztonsághoz, az emberi méltósághoz való jogát, foglalkozás gyakorlásához való jogát, családi és magánélet biztonságához való jogát is sérti.*

200. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, így a *visszamenőleges* hatályú jogalkotás folytán érintik mindazon hátrányok, amelyek a sikeres felvételi abszolválásából, a tanulmányok saját költségére, könnyítések nélkül történő elvégzéséből fakadnak, s korábban már kifejtésre kerültek. Az Indítványozó számára már a felsőoktatásba való bekerülés feltételei sem biztosítják az *esélyegyenlőséget*, de ennél lényegesebb, hogy diploma megszerzésére vonatkozó kötelezése *diszkriminatív* is vele szemben, minthogy a törvényszéki végrehajtóknak nincs ilyen kötelezettsége és az önálló bírósági végrehajtókon belül is még hosszú távon tömegesen maradnak diploma nélküli emberek. Ugyanakkor az Indítványozó a jogi diplomával is alig egy évtizedet tudna még dolgozni, vagyis ha állás nélkül marad, a piacon való elhelyezkedése – *életkora miatt rendkívül – beszűkül.* Az egyetemet pedig úgy kellene megfinanszíroznia, hogy közben a már jelenleg is csökkenő díjszabás negatív változásainak teljes egészében kiteszi magát, s ezzel veszélybe kerülhet a családfenntartói kötelezettségének teljesítése is.

201. További probléma, hogy az Indítványozó sorsa – akkor is ha megkezdte az egyetemet – bizonytalan, mivel a helyetteseket foglalkoztató végrehajtók helyzete is az. A végrehajtók egy része már 2018. január 1-jével távozásra fog kényszerülni, mivel nem fogja tudni megkezdni az egyetemet, ami azzal jár, hogy azokat az irodákat be kell zárni, amelyek ennek folytán megszűnnek. Így szükségképpen „túlkínálat” alakul ki helyettesekből és egyáltalán nem biztos, hogy foglalkoztatása változatlan feltételek mellett lesz megoldható addig is, míg befejezi az egyetemet.

202. Sérelmes számára az is, a karból való kirekesztettsége is. Helyettesként a karral szemben csak kötelezettségei vannak, sem szakmai támogatásra, sem érdekvédelemre nem formálhat igényt, de még csak nem is választható vezető tisztségre. Így *tulajdonjoga* is sérül azzal, hogy a tőle megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatása nincs.

203. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

ty)

204. [REDACTED] Indítványozó 1997-től *önálló bírósági végrehajtó*, s ekként aktív részese volt az új típusú végrehajtó szervezet működési feltételeinek kialakításában, a tevékenységre vonatkozó módszertan kidolgozásában. A szolgálati időből is láthatóan és életkorából adódóan tevékenységét élethivatásának tekinti. Ezzel a szemlélettel és hozzáállással építette fel irodáját. Jogviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan* idejűből *határozott* idejűvé vált, s a már többek esetében részletezett módon – jogszabályi szinten is is kidolgozatlan, megfelelő garanciák nélküli eljárásban – a hétéves cikluson belül is mérlegelési lehetőség nélkül bármikor megszüntethető. Ez sérelmes a *vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához*

való joga szempontjából is. Tekintve továbbá, hogy a két évtizede alatt mai áron számítva százmilliós nagyságrendű beruházást felölelő irodafejlesztést és működtetést, az átlagot meghaladóan hangsúlyos *tulajdoni* sérelmet is elszenved.

205. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s *életkora* folytán abba a kategóriába tartozik, akinek a számára ez már kirívóan aránytalan „befektetés”. A diploma megszerzése számára is csak a felsőoktatáshoz való – szellemi és anyagi értelem vett, más indítványozók esetében már részletezettek szerint – hozzáférés szempontjából az *esélyegyenlőség* sérelmével és *diszkriminatív* körülmények között lehetséges. Ugyanakkor a szoros határidőben való diplomaszerezés esetén is, *alig két éve maradna* a nyugdíjazásáig. Szintúgy a *diszkrimináció tilalmába* ütközik az is, hogy törvényszéki végrehajtóként ilyen helyzetbe nem is kerülhetett volna, így viszont – akár a *tulajdon békés élvezetében bekövetkező sérelmet is szenvedhet*, ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte, mivel irodáját elveszíti. Néhány évvel a nyugdíj előtt, elhelyezkedési lehetőségei viszont a nullával egyenlők, vagyona nem marad, amivel új vállalkozásba kezdene, mivel minden megtakarítása az irodába került befektetésre. Ez a *tulajdoni, kisajátítással egyenértékű* sérelmen túl, sérti az *emberi méltósághoz való jogát, a családi és magánélethez való biztonsághoz fűződő jogát* egyaránt. További a vállalkozás szabadságához fűződő jogát sértő követelmény az is, hogy *jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia*, aminek folytán az iroda működési szerkezetét máris át kellett alakítani, s számára, csökkenő díjszabás mellett, ez nem kalkulált anyagi teherrel járt.

206. Jelenleg az Indítványozó 17 személynek ad munkát, közülük hat helyettesnek és egy jelöltnek, akik egyébként ugyanúgy jogi végzettség megszerzésére lesznek kötelesek, s részben mindezt, a felkészülés és a tényleges egyetemi tanulmányok közötti átfedéssel tudják csak abszolválni a törvénynek való megfelelést. A szakmai állomány egyidejű „összirodai” tanulása/felkészülése, az ebből adódó párhuzamosság, azonban a munkavégzésre és a rentábilis üzemeltetésre rendkívül hátrányos, minthogy a munkaszervezés, munkavégzés szempontjából megoldhatatlan helyzeteket eredményez. A csökkenő és bármikor állami, központi akaratból tovább csökkenthető díjszabás mellett időszakos kiegészítő alkalmazása sem jelent éveken keresztül tartó megoldást, s amúgy sem lehet folyamatosan a „nehézített” feltételek és folyamatos munka mellett, állandó betanítást végezni. Ez egyszerűen a munka lebecsülését jelenti és komolytalan feltételezés. Így a végzettség megszerzésére kötelezés, az azzal járó hátrányokkal, a *vállalkozás üzemeltetése szempontjából igen súlyos és messzemenően aránytalan, ugyanakkor indokolatlan beavatkozást jelent* a vállalkozás alakításának szabadságába.

207. Az Indítványozónak több családtagja is az irodában dolgozik, fia végrehajtó-helyettesként, felesége adminisztratív állományban. Bármelyikük elbocsátása is csak „elvi” lehetőség, mivel akkor is az Indítványozónak kell gondoskodnia a megélhetésükről. Ekként a váratlan és a felépített iroda működése szempontjából *visszamenőleges* hatályú beavatkozással az Indítványozó *családi- és magánélethez való biztonsága* szintúgy sérül.

208. További probléma, és a nyugdíj közeli állapotra figyelemmel visszafordíthatatlanul

súlyos kár és tulajdoni sérelem az Indítványozó számára, hogy mivel végrehajtó iroda tulajdonosa 2016. július 1-jétől már a cégnyilvántartásban is jogerősen átvezetve csak végrehajtó lehet, tízmilliós nagyságrendben – váratlanul – kell kivásárolnia az irodai tulajdonostársát. *Ez olyan teher, melyet sem az iroda, sem a magánvagyonára terhére sem tud teljesíteni*, ekként csak hitelfelvételben gondolkodhat. Mindezt azonban abban a tudatban kell megtennie, hogy ha 2017. december 31-ig nem igazolja jogi egyetemi tanulmányainak megkezdését elveszíti a vállalkozását és mindenféle jövedelem nélkül marad. Ez a helyzet súlyosan *sérelemes a tulajdonhoz való alkotmányos joga szempontjából és lényegében a személyes vagyonát is érintő közvetett és azonnali, kártalanítás nélküli kisajátítás*, amivel egy élet munkájától esik el.

209. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pont, 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

u)

210. [REDACTED] Indítványozó 28 éves szakmai múlttal rendelkezik, végrehajtói tevékenységét még a bírósági szervezeten belül kezdte. 20 éve, a jogszabály-változás következtében önálló bírósági végrehajtó lett, 2005-ben az újabb, jogszabályi kötelezésnek megfelelően önálló irodát is alapított. 1995-től, az új köztestület felállításától kezdve, szükségképpen aktív részese volt a szakmai közélet alakításának, a legjobb gyakorlatok kidolgozásának és terjesztésének. Mindebből és életkorából adódóan nem kérdés, hogy tevékenységét élethivatásának tekinti, melyet nyugdíjazásáig remélt gyakorolni. Reménye nem alaptalan várakozás volt, minthogy az irodaépítésben a tartós fennmaradás és rugalmas alkalmazkodás elvét követte. Jogviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan idejűből határozott idejűvé* vált, s a fentebb már részletezett módon, a hétéves cikluson belül is minden további nélkül megszüntethető. Erre egy megfelelő garanciák nélküli eljárásban, lényegében mérlegelés nélkül és valódi jogorvoslat hiányában kerülhet sor. Mindezek sérelemesek a *vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához* való joga szempontjából is, valamint arra tekintettel, hogy a közel három évtized munkája révén, a mai áron számítva százmilliós beruházást felölelő irodafejlesztésre és működtetésre ruházott be, az átlagot meghaladóan hangsúlyos *tulajdoni sérelmet* is elszenved.

211. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s *életkora* folytán abba a kategóriába tartozik, akinek a számára a jogi diploma megszerzése már kirívóan aránytalan „befektetés”. Ez amúgy is csak a felsőoktatáshoz való – szellemi és anyagi értelem vett, más indítványozók esetében már részletezettek szerint – a hozzáférés szempontjából az *esélyegyenlőség* sérelmével és *diszkriminatív* körülmények között lehetséges. Ugyanakkor a szoros határidőben való diplomaszerzés esetén is, *alig pár éve maradna* a nyugdíjazásáig. Esetében szintűgy *diszkrimináció tilalmába* ütközik az is, hogy törvényszéki végrehajtóként ilyen helyzetbe nem is kerülhetett volna, így viszont – akár a *tulajdon békés élvezetében bekövetkező sérelmet is szenved*, ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte. Mindemellett, a szakmában továbbra is ottmaradnak azok a jogalanyok, akiknek nem is kell diplomát szerezniük, vagy akik éppen egyetemre járnak, de végzettségük ugyanúgy nincs mint neki. További a *vállalkozás*

szabadságához fűződő jogát sértő követelmény az is, hogy *jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia*, aminek folytán az iroda működési szerkezetét át kellett alakítani, s számára ez nem kalkulált anyagi teherrel járt.

212. Jelenleg az Indítványozó több személynek ad munkát, szakmai és adminisztratív állománynak egyaránt, akik mind elveszítik a megélhetésüket ha az irodáját fel kell számolnia, ellenben tőle végkielégítésre tarthatnak igényt. Ezt azonban nem bizonyan tudja megfizetni, s ha igen, akkor is a *tulajdon békés élvezetében való sérelmet jelent* számára. Az irodából való távozás esetére ugyanis konkrét jogutódlási tervekkel rendelkezett, amelyek kizárták volna, hogy számára hátrányos anyagi feltételeket kelljen teljesítenie és amely megoldás számára is biztosította volna a nyugdíjas kor nyugalját. A támadott jogi helyzetben a szakmai állományt ugyanakkor kész veszteség lesz foglalkoztatni, mivel a helyettesek/jelöltek is jogi tanulmányok végzésére kötelezettek, s állandó tanulás a munkavégzéstől vonja el az erejüket. Az iroda fenntartása viszont nem engedi meg, hogy egyik napról a másikra teljes körű állomány átszervezést alkalmazzon, így az üzemeltetést csökkenő és negatív változásoknak kitett díjszabás mellett kell végeznie a bizonytalan jogi helyzetben. Ekként a végzettség megszerzésére kötelezés az azzal járó egyéb hátrányokkal, a *vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelent* a vállalkozás alakításának szabadságába.

213. Újabb probléma, és a nyugdíj közeli állapotra figyelemmel visszafordíthatatlanul *súlyos kár és tulajdoni sérelem* az Indítványozó számára, hogy mivel végrehajtó iroda tulajdonosa 2016. július 1-jétől már a cégnyilvántartásban is jogerősen átvezetve csak végrehajtó lehet, korlátozva vannak a tulajdonos-társ bevonására vonatkozó feltételek is. Mindez különösen sérelmes arra figyelemmel, hogy ha 2017. december 31-ig nem igazolja jogi egyetemi tanulmányainak megkezdését, elveszíti a vállalkozását és jövedelem nélkül marad és ugyanakkor semmiféle ráhatása nincs, nem lehet a jogutódlásra. Ez a helyzet súlyosan *sérelmes a tulajdonhoz való alkotmányos joga szempontjából és lényegében a személyes vagyonát is érintő közvetett és azonnali, kártalanítás nélküli kisajátítás*, amivel egy élet munkájától esik el.

214. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pont, 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

ü)

215. [REDACTED] 1995-től *önálló bírósági végrehajtó*, házastársa: [REDACTED] *önálló bírósági végrehajtó-helyettesként* dolgozik. Végrehajtói szakvizsgával mindketten rendelkeznek. [REDACTED] indítványozó szakmai részese volt az új típusú végrehajtó szervezet működési feltételeinek kialakításának és fejlesztésének. Tevékenységüket mindkét Indítványozó élethivatásának tekinti, ez határozta meg az irodájuk építésének, fejlesztésének. Jogviszonyuk a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan* idejükből *határozott* idejűvé vált, s a már többek esetében részletezett módon, a ciklus alatt is bármikor, a jogorvoslat érdemi lehetősége nélkül megszüntethető, minthogy a vonatkozó okok mérlegelést nem tűnnek. Ez sérelmes a *vállalkozás*

szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához fűződő joguk szempontjából is. Tekintve továbbá, hogy [redacted] Indítványozó – a család teherbírásától függően – a két évtized alatt mai áron számítva százmilliós beruházást felölölő irodafejlesztést hajtott végre és működést finanszírozott, az átlagot meghaladó mértékben *tulajdoni* sérelmet is elszenved, ha irodáját elveszíti.

216. Az Indítványozóknak jogi végzettsége nincs, s életkoruk folytán abba a kategóriába tartoznak, akiknek a számára ez már kirívóan aránytalan „befektetés”. A diploma megszerzése esetükben is a felsőoktatáshoz való jogot érintő esélyegyenlőség sérelmével és *diszkrimináció tilalmába ütköző* körülmények között lehetséges, ahogyan az a hasonló helyzetben lévő társaik esetében már kifejtésre került. Ugyanakkor a szoros határidőben való diplomaszerezés esetén is, *alig pár évük maradna* a nyugdíjazásáig. ([redacted] Indítványozó 54 éves, 56 lenne, mire beiratkozik, s alapvetően még négy évet tudna dolgozni ha lediplomázott, mire a nyugdíj-jogosultságot eléri.) Szintúgy a *diszkrimináció tilalmába* ütközik, hogy törvénytörésként ilyen helyzetbe nem is kerülhetettek volna, így viszont az Indítványozók – akár a *tulajdon békés élvezetében bekövetkező sérelmet is szenvedhetnek*, ha [redacted] 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte. További a vállalkozás szabadságához fűződő jogot sértő követelmény az is, hogy [redacted] Indítványozónak *jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia*, aminek folytán az iroda működési szerkezetét át kellett alakítani, mert ez számára váratlan anyagi terhet jelentett.

217. Jelenleg az Indítványozó 8 személynek ad munkát. Fia és lánya, akik mindketten elvégezték a Miskolci Egyetem igazságügyi ügyintézői szakát, szintúgy nála dolgozott jelöltként. Az új jogszabály hatályba lépésével azonban meg kellett szüntetni státusukat, mivel jogi végzettségük nincs. Jelenleg még ügyintézőként az irodában vannak, azonban ez eltérő jogosultságokkal jár, s ekként az iroda átszervezését is foganatosítani kellett, aminek jelentős anyagi vonzatai voltak, miközben negatívan változott a díjszabásra vonatkozó rendelet irányadó tartalma is. Ha az iroda megszűnik – amire két éven belül jó esély van, mert [redacted] mint tulajdonos esélytelennek látja maga számára a jogi egyetemi felvételi abszolválását – az egész család elveszíti munkáját. Összességében a jogi végzettség megszerzésére való kötelezés az azzal járó hátrányokkal, a *vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelent* a vállalkozás alakításának szabadságába.

218. Életkorából adódóan [redacted] amúgy is nyugdíj közeli állapotban van, ami ellehetetleníti elhelyezkedési lehetőségeit, így a jogi végzettség megszerzésére való kötelezés visszafordíthatatlanul *súlyos kár és tulajdoni sérelem* az Indítványozó számára. Figyelemmel arra, hogy a tervezett jogutódlásról sincs módja gondoskodni, ez *lényegében egyenlő a személyes vagyonát is érintő közvetett és azonnali, kártalanítás nélküli kisajátítással*, amivel egy élet munkájától esik el.

219. [redacted] Indítványozó a jogi egyetemi végzettséget szintúgy nem lesz képes megszerezni, annak ellenére sem, hogy elvileg – helyettesként – neki hosszabb idő áll rendelkezésére. Túl azon, hogy ez – a más indítványozók esetében már kifejtettek szerint – milyen

hátrányokkal jár már csak azért sem, mert ha [redacted] Indítványozó irodája megszűnik, nem lesz olyan hely, ahol helyettesként dolgozzon, így anyagi lehetősége sem lesz az egyetem megfinanszírozására. A diploma megszerzésére vonatkozó előírás egyébiránt mindkettőjük szempontjából *diszkriminatív* is minthogy a törvényszéki végrehajtóknak nincs ilyen kötelezettsége, de azok is még évekig dolgozhatnak, akik felmentést kaptak ez alól, vagy akik 2017. december 31-ig éppen elkezdtek az egyetemet.

220. Sérelnes számukra az is, hogy a karral szemben az Indítványozóknak csak kötelezettségei vannak, semmilyen szakmai- vagy más érdekvédelemre nem formálhatnak igényt, de még csak vezető tisztségre sem választhatók. [redacted] Indítványozó azért mert nincs jogi végzettsége, [redacted] pedig mert végrehajtó-helyettes. Így *tulajdonjoguk* is sérül azzal, hogy a tőlük megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatásuk nincs.

221. Az Indítványozók személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-46 pontjaiban, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

v)

222. [redacted] Indítványozó *önálló bírósági végrehajtó*. 1989-től 5 évet dolgozott a hagyományos végrehajtói rendszerben, majd a privatizáció kezdetén kihagyott pár évet és 1999-től dolgozik jelenlegi státusában. Tevékenységét élethivatásának tekinti, s úgy építette fel irodáját, hogy a közeli nyugdíjazására figyelemmel is mindenkor biztos megélhetést jelentsen számára. Jogviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében *határozatlan idejűből határozott idejűvé* vált, s a már többek esetében részletezett módon a ciklus alatt is, minden garancia híján lévő eljárásban bármikor megszüntethető. Ez *sérelnes a vállalkozás szabadságához és a foglalkozás gyakorlásához való joga szempontjából* is. Tekintve továbbá, hogy a több, mint másfél évtized alatt mai áron számítva százmilliós beruházást felölelő irodafejlesztést és működtetést hajtott végre, az átlagot meghaladóan hangsúlyos *tulajdoni* sérelmet is elszenved.

223. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s életkora folytán abba a kategóriába tartozik, akinek a számára ez már kirívóan aránytalan „befektetés”. A diploma megszerzése számára is csak a felsőoktatáshoz való – szellemi és anyagi értelem vett, más indítványozók esetében már részletezettek szerint – hozzáférés szempontjából az *esélyegyenlőség* sérelmével és *diszkriminatív* körülmények között lehetséges. Ugyanakkor a szoros határidőben való diplomaszerzés esetén is, *alig öt éve maradna* a nyugdíjazásáig. Esetében szintűgy *diszkrimináció tilalmába* ütközik az is, hogy törvényszéki végrehajtóként ilyen helyzetbe nem is kerülhetett volna, így viszont – akár a *tulajdon békés élvezetében bekövetkező sérelmet* is szenvedhet, ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte, mert elveszíti irodáját. További a *vállalkozás szabadságához* fűződő jogát sértő követelmény az is, hogy *jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia*, aminek folytán az iroda működési szerkezetét át kellett alakítania, s ezzel újabb terhet bevállalnia egy leszálló ágra „ítélt” vállalkozásban.

224. Jelenleg az Indítványozó 4 személynek ad munkát, egy helyettese van, egy jelöltje, aki

egyébként fia. Ők egyébként ugyanúgy jogi végzettség megszerzésére lesznek kötelesek, de az Indítványozó már nem lesz képes garantálni a diplomázásig terjedő időre a munkaviszonyukat, ekként azt nem lesznek képesek finanszírozni sem. A fia szempontjából mindez a családi viszonyok, a biztonságos megélhetés szempontjából is megoldhatatlan helyzetet eredményez. A még hátralévő idő alatt is kitett az Indítványozó annak, hogy az amúgy is csökkenő díjtételek bármikor, központi akartból tovább csökkenthetőek, az irodája értékesítése – és az üzletszerkezet addig történő – már így a magánvagyonára terhére végzendő átalakításra figyelemmel – pedig két év múlva várhatóan csak nyomott áron, vagy egyáltalán nem lesz lehetséges. Ekként a végzettség megszerzésére kötelezés az azzal járó hátrányokkal, a *vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelent a vállalkozás alakításának szabadságába, és közvetlen tulajdoni sérelmeket eredményez, valamint hátrányosan érinti az Indítványozó családi- és magánélethez való biztonságot is, s ellehetetleníti az Indítványozónak a jogutódlásról történő megfelelő gondoskodását. Végso soron ezzel a jogszabályi kötelezéssel a vagyonában a kisajátítással egyenértékű károkat szenved el.*

225. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pont, 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

x)

226. [REDACTED] Indítványozó 1998-tól egy évig jelölt volt, majd a végrehajtó szakvizsgát letéve, 1999-től *önálló bírósági végrehajtóként* dolgozik. Tevékenységét élethivatásszerűen gyakorolja, s nyugdíjig szólóan véglegesnek tekintette. Jogviszonya a *visszamenőleges hatályú* jogalkotás következtében azonban *határozatlan* idejűből *határozott* idejűvé vált, s a már többek esetében részletezett módon – egy speciális, a jogszabályban is kidolgozatlan, megfelelő garanciák nélküli eljárásban – a cikluson belül is lényegében mérlegelés nélkül bármikor megszüntethető. Ez sérelmes a *vállalkozás szabadságához* és a *foglalkozás gyakorlásához* való joga szempontjából is. Tekintve továbbá, hogy a 16 év alatt az irodája felépítése, működtetése mai áron számítva százmilliós beruházást felelő fejlesztést és működtetési költséget emésztett fel, a kiszolgáltatottságból következően bármikor az átlagot meghaladóan hangsúlyos mértékű *tulajdoni* sérelmet is elszenvedhet.

227. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, s életkora folytán abba a kategóriába tartozik, akinek a számára ez már kirívóan aránytalan „befektetés”. A más, végrehajtó indítványozók esetében kifejtettek szerint, esetében is igaz, hogy a felsőoktatáshoz való hozzáférése minden szempontból csak az esélyegyenlőség sérelmével lehetséges, és annak kötelező igénybevétele diszkriminatív is. A törvényszéki végrehajtókat ilyen kötelezettség nem terheli, s rajtuk kívül mások: a képzés alól felmentettek és a majdani képzés alatt állók is, még hosszú időn keresztül végezhetik ugyanezt a tevékenységet jogi diploma hiányában. Így viszont – *a tulajdon békés élvezetében bekövetkező sérelmet* is érintő hátrány a számára – ha 2017. december 31-ig nem igazolja, hogy jogi egyetemi tanulmányait megkezdte, mert ezzel elveszíti az irodáját és a munkáját. Ez a szabad vállalkozás gyakorlásához fűződő jogát sértő helyzet, csakúgy, mint az a követelmény, hogy *jogi végzettséggel rendelkezőt kell alkalmaznia*. Ez az iroda számára *nem kalkulált anyagi*

teher, olyan időszakban, mikor a gazdasági feltételek az egyéb, a végrehajtók tevékenységére irányadó jogszabályokból adódóan romlanak.

228. Jelenleg az Indítványozó 6 személynek ad munkát, közülük egy helyettes, egy jelölt, akik egyébként szintúgy jogi végzettség megszerzésére lesznek kötelesek. Egy további helyettese a jogszabály-változásra tekintettel már fel is mondott, mivel még az is bizonytalan, hogy ha hosszabb távon meg is kezdené a jogi egyetem elvégzését, lenne olyan iroda amelyik megélhetését és tanulmányai költségét biztosítja. Abban ugyanis egyik alkalmazottja sem lehet bizonyos, hogy az Indítványozó képes lesz eleget tenni a 2017. december 31-i határidőre megszabott képzési kötelezettségének, s hogy utána is hibátlanul abszolválja a további tanulmányi követelményeket – s így megtarthatja az irodáját. Sőt, reálisan inkább ellenkezőjére van kilátás. A helyettes távozása ugyanakkor újabb irodaszerkezeti változás terheit rakta az Indítványozó vállára, s a hosszabb távú átgondolás során szembesült azzal is, hogy az esetleg elbocsátandó alkalmazottak vele szemben végkielégítésre tarthatnak igényt. Ennek finanszírozhatósága azonban nagyon bizonytalan az iroda likviditását is figyelembe véve, s felveti azt a problémát, hogy megfelelő piaci ár hiányában történő értékesítést leszámítva, az iroda felszámolása is újabb – a magánvagyonát érintő – terhet jelent majd.

229. Arra is figyelemmel várható ez utóbbi fejlemény bekövetkezése, mert a végrehajtó iroda tulajdonosa 2016. július 1-jétől már a cégnyilvántartásban is jogerősen átvezetve csak végrehajtó lehet, így az Indítványozónak tízmilliós nagyságrendben – váratlanul – kell kivásárolnia az iroda tulajdonostársát. *Ez máris olyan teher, melyet sem az iroda a magánvagyonára terhelése sem tud teljesíteni*, ekként hitel felvételére fog kényszerülni. Mindezen előírások együttes hatása, hogy a vállalkozás szempontjából igen súlyos beavatkozást jelentenek a vállalkozás alakításának szabadságába, ugyanis állandó átstrukturálásra kényszerítenek és bizonytalan vagyoni helyzetbe taszítanak egy jól működő irodát is. Megjegyzendő továbbá, hogy az Indítványozó életkorára is figyelemmel visszafordíthatatlanul *súlyos az a kár és tulajdoni sérelem* amelyet az Indítványozó az őt sújtó kötelezések folytán – az iroda elvesztéséig menően – elszenved. Lényegében az Indítványozó jelentős mértékben a magánvagyonából felépített és most annak terhére tovább finanszírozandó irodát, vállalkozást fog elveszíteni, ami egyenlő a *személyes vagyonát is érintő közvetett és azonnali, kártalanítás nélküli kisajátítással*.

230. Az Indítványozóra irányadóan az itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma az indítvány D) fejezet I. pont, 29-46 pontjaiban, 56-63 pontjaiban, valamint a 64-66. pontjaiban kerültek kifejtésre.

y)

231. [REDACTED] önálló bírósági végrehajtó-helyettes több éves gyakorlattal rendelkezik és hosszú távon tervezte hivatása gyakorlását. A végrehajtói szakvizsgát letette. Munkaviszonya *határozatlan* idejű volt, mely a törvény erejénél fogva *határozott* idejűvé vált, sőt a hétéves cikluson belül is garanciális eljárás hiányában bármikor megszüntethető. Ez esetben az érintettnek még csak valódi jogorvoslati lehetőség sem áll rendelkezésre. Ez a *visszamenőleges*

hatályú jogalkotás sérti a *foglalkozás gyakorlásához*, a *vállalkozás szabadságához* való jogát, minthogy nem ezekkel a feltételekkel lépett be a végrehajtói pályára. A jogszabályok alapján a végrehajtó pálya kiszámítható, biztos munkaterületnek látszott, ahol érdemes munkaerőt, anyagiakat egyaránt befektetni, mert kellő szorgalommal megfelelő javadalmazás érhető el. A támadott rendelkezésekben szereplő változások tükrében azonban az elmúlt évek felesleges befektetést, elvesztegetett időt jelentenek.

232. Az Indítványozónak jogi végzettsége nincs, így a *viSSZaMenőleGes* hatályú jogalkotás folytán érintik mindazon hátrányok, amelyek a sikeres felvételi eléréséből, a tanulmányok saját költségére, könnyítések nélkül történő elvégzéséből fakadnak, s korábban már kifejtésre kerültek, s amelyek eleve a felsőoktatásban való részvétel szempontjából az *esélyegyenlőséget* rontó tényezők. A diploma megszerzésére vonatkozó kötelezése *diszkriminatív* is vele szemben, minthogy a törvényszéki végrehajtó-helyetteseknek nincs ilyen kötelezettsége.

233. Az Indítványozó helyzetére az is kihatással van, hogy a jogi végzettség megszerzésére vonatkozó elhatározása saját akaratán és szorgalmán kívül álló fokok folytán is meghiúsulhat. Semmiféle biztosítéka nincs arra, hogy a mostani *alkalmazója mindvégig képes lesz alkalmazni*, vagy ennek hiányában máshol el tud helyezkedni. Számos végrehajtó jogviszonya a jogi diploma hiányában 2018 január 1-jével megszűnik, s ezek a változások előre fel sem mérhető irányban rendezik át a helyettesek foglalkoztatására vonatkozó piacot. Ez a bizonytalan helyzet az Indítványozó számára emberi méltóságát is sértő, személyes és családi biztonsághoz való jogát is közvetlenül érintő változás.

234. Sérelmes számára az is, hogy a karral szemben az Indítványozónak csak kötelezettségei vannak, semmilyen jogosultságai nincsenek, sem szakmai, sem érdekvédelemre nem formálhat igényt, de még csak nem is választható vezető tisztségre. Ez utóbbi akkor is így lenne, ha az indítványozó végrehajtóvá avanzsálna, mert a jogi végzettség hiánya miatt hasonló helyzetben maradna. Így *tulajdonjoga* is sérül azzal, hogy a tőle megkövetelt hozzájárulás felhasználásának ellenőrzésére semmiféle ráhatása nincs.

232. Az Indítványozó személyét érintő, itt felsorolt jogsérelmek lényeges tartalma a D) fejezet I. pontjának 29-30 pontjaiban, 33-40, 42-46, 47-52 és a 64-66 pontjaiban került kifejtésre.

III. Az indítványozók alapjogi sérelmeire vonatkozó összefüggések; a Vht és az Alaptörvény felhívott rendelkezései alapján

a) A jogbiztonság követelménye

233. Az Indítványozók – amint az a II.fejezetben is bemutatásra került, egységesen kifogásolták a Vht. 232. § (1) bekezdése, 251. § (1)-(2) bekezdése, 254/B.§ (1) bekezdése, 306/I. § 306/L. § (1)-(6) bekezdése, 306/M. § (1)-(5) bekezdése, 306/N. § (1)-(2) bekezdése rendelkezéseinek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének egyik

eleme a jogbiztonság, ezen belül a visszaható hatályú jogalkotás és a kellő felkészülési idő sérelmét, illetve azt a helyzetet, amibe ennek révén kerültek. Az Indítványozók sérelmei ebből a szempontból két sarokponthoz kapcsolódnak: a) A Módtv.4 révén a Vht-ba bekerülő rendelkezések egy nagyon lényeges ponton a jogi egyetemi végzettség előírásával utólag módosították azokat a kritériumokat, amelyek a végrehajtóvá, helyettesé vagy jelöltté válás feltételei. b) Ugyancsak módosították a vállalkozás gyakorlásának a feltételrendszerét, amikor hét éves ciklusokhoz kötötték a foglalkozás gyakorlására vonatkozó engedélyek határidejét, s ezzel lényegében a határozatlan időre szóló kinevezést határozott idejűvé alakították át, majd ezzel párhuzamosan módosították a végrehajtói irodában való tagságra vonatkozó rendelkezéseket.

234. Az első módosításnak számos indítványozó esetén azért van kiemelkedő súlya, mert az utólagos feltétel számukra teljesíthetetlennek látszik, váratlan volt, a 2013-ban hatályba lépett (nem visszaható hatályú) módosítás jövőre irányadó módosításaival szembe megy, és életkorukból fakadóan is aránytalan befektetés. Mire ugyanis elvégzik az egyetemet, már alig 1-5 év közötti időben lehetnek aktívak a munkaerőpiacon, utána nyugdíjba kell vonulniuk. Ha viszont ennek nem tesznek eleget, rövid időn belül elveszítik a kinevezésüket: végrehajtók (még) 2 év, helyettesek 7 év múlva, a jelöltekre pedig értelmezhetetlen a törvény, lényegében nem is kaptak türelmi időt. Ugyanakkor a 2013. évi CCLII. törvény még éppen arra az alapra helyezkedett, hogy a végrehajtók esetében a jogi végzettség csak „kifutó” rendszerben lesz kötelező, visszamenőleges hatállyal nem teremt lehetetlen helyzetet. Ezután az érintettek alappal bízhattak abban, hogy ennek a külön követelménynek nem kell megfelelniük.

235. A második feltétel hasonlóképpen súlyos, mivel piaci alapú vállalkozás gyakorlásához hét éves ciklusokat köt, úgy, hogy ezen belül is csekély hiba miatt végleg megszüntethető a jogviszony. Ebből a szempontból van annak jelentősége a *végrehajtás jogintézménye kétarcúságának*. Maga a végrehajtói tevékenység szorosan az igazságszolgáltatáshoz kötődik, alkotmányos garanciák melletti, polgári nemperes eljárási forma keretei között gyakorolható állami közfeladat (és nem egyszerű követelés-kezelés), másfelől azonban az önálló bírósági végrehajtó szervezet díjszabásra vonatkozó kötöttségekkel, *de önálló, piaci alapon működő irodák* révén valósul meg, melyek működését a végrehajtói szervezet tagjai kötelesek biztosítani. Az Indítványozók tehát nem állami alkalmazottak, hanem cégtulajdonosok, munkáltatók, a cégtulajdonos alkalmazottai. Az irodák ha nem maximálisan profitorientált cégek (ezt eleve megakadályozza a kötött díjszabási rendszer), de önfentartók, s ezért szükségképpen nyereségérdekeltek. Cégszerű működésüket nem is lehet összehasonlítani a bírói szervezetre irányadó jogviszonyokkal, arra nem is a bírósági szervezeti vagy/és emellett a közalkalmazotti törvények rendelkezései, hanem a cégjog felelősségi és működési szabályai vonatkoznak, az irodáknak pedig szükségképpen a piaci verseny szabályaihoz kell igazodniuk.

236. A végrehajtói tevékenységnek ez a sajátosan – limitált – piaci működés keretei közé szorítása az irodáktól megköveteli, hogy – speciálisan egy állami közfeladat ellátására szakosodva és e mellé összeférhetetlenségi szabályok mentén való működést társítva – tevékenységüket átgondoltan tervezzék, a feladat ellátásához szükséges beruházásaikat megfontoltan alakítsák és a

működés személyi feltételeinek megteremtésében is mértékletesen járjanak el. *Ez meghatározott rövid ciklusokban tervezhetővé nem alakítható át, és különösen nem olyan módon, hogy a ciklus közben is bármikor megvonhatók a működési feltételek.* Míg az előbbi – a más területen megtapasztalt vállalkozói szemlélet tapasztalataival is alátámasztottan – a profitorientáltság mindenek felé emelését támogatja, az utóbbi körülmény teljes kiszolgáltatottságot, jogbizonytalanságot teremt és visszafogja mind az anyagi, mind a szellemi beruházásokat.

237. Mindazonáltal az újonnan kinevezendők részére „szabad választás” kérdése, hogy valaki az előző pontban taglalt feltételek és színvonal mellett belép-e a végrehajtói piacra, a már ott lévők és eddig hosszú távú gondolkodásban érdekelt, a jogi környezet által is erre inspirált jogalanyok esetében azonban megsemmisítő csapás. Nincs ugyanis megfelelő megtérülési ideje az élethivatásszerű működésre figyelemmel beruházott/befektetett investíciójuknak, és kötétségeik miatt nem is tudnak jelentős veszteség nélkül onnan kiszállni. Vagyis visszamenőleges hatállyal alapjaiban változott meg a státusuk, helyzetük. (Megjegyzendő, hogy a Módtv.4 előtti működési feltételeket sokan nem is maguk választották, már az is egyfajta kényszerpálya volt a tevékenység privatizálásakor 1994-ben.)

238. Ezzel párhuzamosan a végrehajtói irodában való tagság feltételei is megváltoztak ami szintűgy speciális visszaható hatályt jelent. Végrehajtó helyettesek vagy más nem végrehajtó jogalanyok – szemben minden más gazdasági társaságra vonatkozó elvvel – nem lehetnek tagok az irodában, s a meglévő tagságukat is rövid határidőn belül, 2016. június 30-ig meg kell szüntetni. Ez mind a végrehajtók, mind a helyettesek és egyéb tagok státusát, vagyoni viszonyait tekintve visszaható hatályú jogalkotás.

239. Az Alkotmánybíróság újkori gyakorlatában a jogbiztonság nem számít alapjognak, azonban a gyakorlat szerint két esetben mégis lehet alkotmányjogi panasz alapja – ahogyan az már az indítvány 24. pontjában kifejtésre került. A jogbiztonság vonatkozásában ugyanakkor alkotmányjogi relevancia körében az Alkotmánybíróság bíróság korábbi gyakorlata – a kontinuitást kimondó 22/2012. (V. 11.) AB határozatban, illetve az ezt megerősítő 13/2003. (VI. 17. AB határozatban foglaltakra figyelemmel – irányadó.

240. A visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma az Alaptörvénynek a jogállamiságból [B) cikk (1) bek.] levezetett jogbiztonság követelménye alapján az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának tekinthető – még a korábbi Alkotmány [2.§ (1) bek.] alapján kidolgozott – sarkköve, alapvető értéke. Ez azt a követelményt fejezi ki, hogy „a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára (...) előreláthatóak legyenek” [11/1992 (III.5.) AB határozat]. Másutt az Alkotmánybíróság hangsúlyozta: „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket” [56/1991 (IX.8.) AB határozat]. A támadott rendelkezésekben szereplő feltételek – fentiek szerinti – gyökeres megváltoztatása éppen

ennek a követelménynek mond ellent.

241. A visszamenőleges hatályú jogalkotás „tartalmát” az Alkotmánybíróság korábban már úgyszintén tisztázta. Ennek során megállapította, hogy alkotmányjogilag ennek elfogadása azért lehetetlen, mert a visszamenőleges hatályú jogalkotás – múltbeli magatartást is időbeli hatálya alá vonva – eleve kizárja a kiszámíthatóság, az előre láthatóság követelményét. *Ezért az is sérti a jogbiztonságot, ha a nem visszamenőleges hatállyal hatályba lépő jogszabályt a hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell* [57/1994 (XI.17.) AB határozat.].

242. A testület a jogbiztonsággal és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmával szorosan összefüggő kérdésnek tekintette a *lezárt jogviszonyok* jogalkotás révén történő megbolygatásának tilalmát. Míg a 32/1991 (VI.6.) AB határozat ezt csak egészen *rendkívüli helyzetben, kivételesen* (itt az 1990.-es rendszerváltással járó társadalmi változások miatt) minősítette alkotmányosnak, ezt továbbgondolva a 11/1992 (III.5.) AB határozat leszögezte, hogy lezárt jogviszonyokat jogalkotással csak egészen kivételesen lehet megváltoztatni. A „kivétel” fogalmának is megvan a maga ismérve: a kivételt csak az indokolhatja, ha a *jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv* ezt elkerülhetetlenül *szükségessé teszi, és nem okoz ezzel aránytalan sérelmet*.

243. Ezt a fonalat vitte tovább az Alaptörvényt követően az Alkotmánybíróság a hitelszerződések alkotmányosságát és a vonatkozó PJE-t vizsgáló, 8/2014 (III.20.) AB határozatában. A szerződéses jogviszonyok megbolygatásával kapcsolatban kifejezetten az *alkotmányossági követelményként* írta elő, hogy fennálló szerződések jogszabály útján történő utólagos módosítása csak *minden érintett fél méltányos érdekeinek figyelembe vételével* történhet, melynek során *érdekegyensúlyra* kell törekedni.

244. Az nem vitatható, hogy a Vht. támadott rendelkezései visszamenőleges hatállyal terjesztik a feltételeket a már működő irodákra és már státusban lévő teljes szakmai állományra (végrehajtók, helyettesek, jelöltek). Ugyanakkor a kivétel szükségességét a törvényhozó nem igazolta, ilyen kényszerítő ok a jogszabályból nem tűnik ki. Semmi akadályja nem lett volna annak, hogy az újonnan piacra lépők új feltételek között kezdjék meg működésüket, de az a négy osztatóság (1. indítvány 36. pontja), amit a már működő irodák és tulajdonosaik valamint alkalmazottaik között a jogi végzettség megkövetelése körében bevezetésre került, éppen azt indokolja, hogy *a változásnak semmilyen sürgetőleges, kivételes indoka nincs*. Hasonlóképpen hiányzik a jogállamisággal konkuráló elv a ciklusokra vonatkozó új szabályokból is. Minthogy a kivétel szükségessége nem igazolt, így a beavatkozás arányosságát már nem is kell vizsgálni. Az azonban megjegyzendő, hogy az *érdekegyensúlyra törekvésnek ebben a változásban nyomai sem fedezhetők fel*, minthogy az érintett indítványozók és a velük azonos helyzetben lévők érdekei, helyzete, jogainak védelme ebben a szabályozásban elemekben sem mutatható ki. Ezzel ellentétes megállapítások azonban számos ponton tehetők: ezeket elsődlegesen az indítvány 37, 40-44, 49-51, 56-61 pontjai tartalmazzák, amelyek a felsőoktatásban való részvétel esélytelenségét, egész családok helyzetének ellehetetlenítését, a költségek viselését, az üzletrészek kötelező eladását és kivásárlását részletezik.

245. Az Indítványozók álláspontja szerint a támadott rendelkezések kapcsán alkotmányossági aggályok merülnek fel a kellő felkészülési idővel kapcsolatban is.

246. A Módtv.4 számos rendelkezése már a kihirdetés másnapján hatályba lépett, amire egyáltalán nem lehet felkészülni; de ez esetben a 2015. szeptember 1-jétől hatályos rendelkezések kapcsán sem teljesülnek az alkotmányos követelmények. Ez vezetett többek között oda, amelyet az indítvány 39 pontja részletesen tartalmaz, nevezetesen, hogy aki még akarta volna sem tudta megpróbálni az ismételt érettségi vizsgát vagy ami a jelöltek megoldatlan helyzetéről szól: 53-55. pontok. A törvény címzettjeire ugyanezen okból hátrányos az irodák tulajdonosi szerkezetének átalakítására vonatkozó szabály, melynek lejáratí határideje: 2016. június 30, úgy, hogy eddig már a bírósági nyilvántartási rendszereken is át kell futniuk (ld: 56-61 pontok). Tekintve, hogy itt a kivásárlásra vonatkozó jelentős pénzüsszegek kötelező mobilizálásáról van szó, amely a D) pont II. fejezete szerint csaknem minden érintettnél magánvagyon és/vagy hitel igénybe vételével jár, a rendelkezésre álló idő a kivitelezésre aligha elegendő. Ennek semmilyen sürgetőleges indoka volt, ilyet a jogalkotó nem tárt fel.

247. A kellő felkészülési idő az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem azt jelenti, hogy meg kell ismerkedni a jogszabály szövegével és tartalmával, hanem azt, hogy az érintettek valós lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy a törvény hatályba lépéséig a jog által megkövetelt magatartás tanúsítására vagy a biztosított lehetőség megfontolt igénybe vételére készüljön fel [7/2004 (III.24.) AB határozat, 51/2010(IV.28.) AB határozat]. Erről itt szó sem lehetett, s számos követelménynek a később lejáratí határidők esetében is csak aránytalan nehézségek mellett lehet eleget tenni.

b) A tulajdonvédelem – a vállalkozáshoz való jog – és a foglalkozás gyakorlásához való jogok összefüggései.

248. Az Indítványozók másik jelentős közös sérelme a tulajdonhoz való joguk – eltérő mértékű – sérelme a Vht. 232. § (1) bekezdés, 234. §, 234/A. § 239. § (1) bekezdés f) pont, 252. § (3) bekezdése, 254/B. § (1) bekezdése, 306/L (1)-(6) bekezdése, 306/M § (1)-(5) bekezdése, 306/N. § (1)-(2) bekezdése, 306/O § (1)-(2) bekezdése rendelkezéseiben, s ehhez szorosan kapcsolódóan a vállalkozáshoz, a foglalkozás gyakorlásához való jogok eliminálása.

249. A XIII. cikk (1) bekezdésében alapjoggá nyilvánított tulajdonhoz való jog védelme kapcsán is irányadók az alkotmánybírósági gyakorlat kontinuitására vonatkozó, az indítvány 238. pontjában utalt határozatok. Ennek tükrében az Indítványozók hivatkoznak arra, hogy a tulajdonhoz való jogot az Alkotmánybíróság valójában kezdettől fogva alapjogi védelemben részesítette [összefoglalóan: 64/1993. (XII. 22.) AB határozat], annak társadalmi és szociális kötöttségeivel együtt, s valójában az Alaptörvény a tulajdon alapjogi mivoltát a rendszertani elhelyezéssel is megerősítette.

250. Az Alkotmánybíróság szerint a tulajdonvédelem *alkotmányos tartalma* a következőkben határozható meg: „Az Alkotmány a tulajdonjogot, mint az egyéni cselekvési autonomia hagyományos alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa. (...) A tulajdonhoz való alapvető jog védelmében a minőségi határvonal ma már nem a tulajdon korlátozása és a polgári jogi értelemben vett elvonása között húzódik. Az alkotmányossági kérdés az lett, hogy *milyen esetekben kell a tulajdonosnak a közhatalmi korlátozásokat minden ellenszolgáltatás nélkül eltűrnie*, mikor tarthat igényt kártalanításra tulajdonosi jogai korlátozásaért.” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat]

251. Az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed *minden olyan jogosítványra*, amely a jogosult pozícióit meghatározza [17/1992. (III. 30.) AB határozat, 40/1997. (VII. 1. AB határozat)]. Ekként az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog egyes *részjogosítványait*, a birtoklást, a használatot, a hasznosítást, hasznok szedésének jogát, a rendelkezési jogot, vagy a jogos várományt.

252. Kétségtelen tény, hogy a tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan; az alapjogként védett tulajdon tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni, s az *alkotmányos tulajdonvédelem szoros összefüggésben áll a tulajdon alanyával, tárgyával és funkciójával*. A korlátozhatóság határaitra vonatkozóan az Alkotmánybíróság a maga számára is irányadóan a mércét úgy fogalmazta meg, hogy: „Az állami beavatkozás alkotmányosságának megítélésének súlypontja, az alkotmánybírói értékelés voltaképpen tere a *cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett*.” A közérdek követelményének a klasszikus közhasznú és közcélú korlátozásokon túl, olyan korlátozások is megfelelhetnek, amelyek közvetve oldanak meg társadalmi problémákat [64/1993. (XII. 22.) AB határozat]. A határozatokból azonban kitűnik az is, hogy – ha máshol nem – legkésőbb az arányosság követelményének vizsgálhatósága keretében ezt azonban a jogalkotónak *igazolnia kell*. [pl. 13/1998. (VI. 30.) AB határozat, 3/2000 (II. 25) AB határozat]

253. Az alkotmánybírói gyakorlat nem hagy kétséget afelől, hogy a tulajdon elvonásának/korlátozásának esetkörébe *nem csupán a nyílt és egyértelmű*, azonnali tulajdonelvonás tartozik. Közvetett megoldások is vezethetnek a tulajdon valamely részjogosítványának meg nem engedhető korlátozásához vagy a tulajdon egészének (lényeges részének) elvonásához, s ezek a megoldások sem mentesek az *értékgarancia követelménye alól, ami az alkotmányos tulajdonvédelem sarokpontja*. Ezt erősítette meg a 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, amely kimondta, hogy „(...) a jogalkotó (...) a Tv-ben meghatározott módon biztosított irányítási jogosultságok révén olyan jelentős mértékben csökkentette az integrációval érintett hitelintézetek gazdasági önállóságát, s ezáltal olyan a tulajdonjogba történő beavatkozást valósított meg, mely az ezt ellensúlyozó előnyök hiányában alaptörvény-ellenes.”

254. A tulajdonhoz való jog keretében biztosít védelmet az Alkotmánybíróság a *váromány különféle változatainak* is. E körben ma is követett alapelv a testület gyakorlatában a 45/1995. (VI.

30) AB határozatban megfogalmazott azon tétel, hogy a váromány akkor esik alkotmányos tulajdonvédelem alá, ha az azokra vonatkozó *ígérvény ellenszolgáltatás fejében történt*. Egy későbbi határozat szerint ugyanis valójában ebben az esetben olyan függő jogi helyzetről van szó, ahol a jogszerzési feltételek részint már teljesültek, s a várományos – pusztán pl. az időmúlás hiányában – önkényesen nem fosztható meg jogos várományától [51/2007. (IX. 15.) AB határozat]. A kontinuitás jegyében a 3194/2014 (VII. 15.) AB határozat pedig kimondta, hogy a testület nem csupán a tulajdon, de a várományok vonatkozásában is *fenntartja korábbi gyakorlatát*.

255. A vizsgált kérdések szempontjából relevánsak még az Alkotmánybíróságnak azok a döntései, amelyek a társasági tagság vagyoni jogi összetevőire terjesztették ki a tulajdonvédelmet. A 33/1993. (V. 28.) AB határozat, az 1524/B/1992. AB határozat, a 935/B/1997. AB határozatok egyértelműsítették, hogy a bírói gyakorlat is a tulajdon tárgyaként kezeli az *üzletrészt, s ez önmagában is alkotmányos védelem tárgya lehet, mivel az üzletrész által megtestesített jogosultságok sérelme esetén közvetve mindig a tulajdon sérelme következik be*. Az 1094/B/2006. AB határozat leszögezte, hogy „a *gyógyszertár működtetési joga* olyan vagyoni értékkel bíró jog, amely a gyógyszerész számára jövedelmezően hasznosítható tevékenység folytatását tette lehetővé. (...)”, s mint ilyen az alkotmányos tulajdonvédelem kategóriájába tartozik. Az ún. földgáz ügyben a testület lényegében csak azért nem állapította meg a használat és a hasznok szedésének korlátozásából fakadó tulajdoni sérelmet, mert az indítványozó – tévesen – nem ezt kérte. Míg az elvárt nyereség ugyan nem tarthat igényt alkotmányos védelemre – mivel összecszerülésében számos piaci tényező függvénye, az ennek elérésére alkalmas eszközállomány és annak ésszerű hasznosításához való jog sérelme tulajdoni sérelem is egyben.

256. Jelen ügyben különösen adekvátak továbbá a 26/2006 (VI. 21.) AB határozatban vizsgált paxisjogra és az 50/2004. (XII. 6.) AB határozatban a kezelői jog védelmére vonatkozó alkotmányos tulajdonvédelemre vonatkozó döntésekben tett megállapítások. A praxisjog vagyoni értékű jog, így a praxis a működtetésére szóló korlátozásokat megállapító szabályok alkotmányossági szempontból vizsgálhatók és vonatkozik rá kellő felkészülési idő valamint az elvonás elleni védelem kritériumrendszere. A másik felhívott határozat lényeges megállapítása, hogy a járulákos jellegű kezelői jog megvonása sem történhet sem azonnali hatállyal sem térítés nélkül. *Elvi tételként* az államnak még a saját jogviszonyaira vonatkozó korlátozásként is kimondta: „Demokratikus társadalomban természetes, hogy a tulajdont érintő gazdasági és szociális kérdésekben a közérdeket eltérően ítélik meg. *A törvénnyel érvényesített közérdek* alkotmányossági vizsgálatának arra kell szorítkoznia, hogy indokolt-e adott esetben a közérdekre hivatkozás. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nincs olyan közérdek, mely indokolná, hogy a vagyoni értékű jogokra vonatkozó szerződéses jogviszonyait az állam kisajátítás eszközeinek igénybevételeivel számolja fel.”

257. Az Indítványozók egy része esetében – a végrehajtók vonatkozásában – a támadott szabályok révén egyrészt az évtized vagy évtizedek alatt létrehozott tulajdon közvetett módon, a „kisajátítást helyettesítő” jogi eszközökkel történő elvonása valósul meg, amikor a az érintetteket az állam nyilvánvalóan teljesíthetetlen, vagy aránytalan befektetéssel és az időkorlátokra is

figyelemmel akkor is csak kétes sikerrel teljesíthető feltételek elé állítja annak érdekében, hogy a cégeiket megtartsák. *Emögött semmilyen közérdek nem húzódik meg, és nem is igazolható. Az érintettek ugyanis állami közfeladatot látnak el, szakmai hozzáértésüket, alkalmasságukat pedig már éppen azzal bizonyították, hogy hosszú ideje sikeresek ennek teljesítésében, és az ezt biztosító vállalkozásaik irányításában.* Eredményes végrehajtási eljárások lefolytatására továbbra is és mindenképpen szükség van, ez társadalmi és igazságszolgáltatási érdek, és az Indítványozókon kívül is még a jövőben is mindenki más a most feltételül megszabott jogi diploma nélkül fogja ellátni ezt a tevékenységet – a törvényszéki végrehajtók elvileg az idők végezetéig. Ehhez képest nincs abban semmi közérdek, hogy a *törvényhozó által ismeretlen okból választott célcsoport* – már akkor elveszíti vállalkozását – ha két éven belül nem igazolja a jogi tanulmányok megkezdését.

258. Ha és amennyiben a törvényhozónak csupán a „szakszerűség vagy más szakmai szempont” minél magasabb szinten történő biztosítása a célja – ami valóban közérdek, azt ilyen súlyos vagyoni következmények nélkül is el tudja érni/ vagy már el is érte. A diplomához kötéssel egyidejűleg valamennyi olyan irodát – lényegében azonnali hatállyal – kötelezett ugyanis jogi végzettséggel rendelkező alkalmazott foglalkoztatására, ahol a végrehajtó nem rendelkezik ilyen végzettséggel. Ez hosszú távon is alkalmas, lényegesen kisebb érdeksérelmet okozó megoldás, mint a végzettség megszerzésére kötelezés vagy ennek hiányában az iroda felszámolása. A megfelelő végzettséggel rendelkező személy kötelező alkalmazása is persze csak akkor valóban közérdekű megoldás, ha az érintettnek van kellő felkészültsége. Ha ugyanis az egyetemi képzésben a végrehajtási jog továbbra is marginális jelentőségű lesz, akkor semmilyen értelmes főcél nem fedezhető fel a kötelező képzés bevezetésében.

259. *A tulajdonosi jogállás garantálása, védelme iránti igény olyan alkotmányos jog, amelynek érvényre jutása a tulajdonosok számára alapjog.* Ebből az is következik, hogy nem hozható olyan szabály, amely eleve – kivédhetetlenül – minden arányosságot figyelmen kívül hagyva a már meglévő tulajdona megmentése érdekében kötelezi a tulajdonost arra, hogy a tulajdonának védelme érdekében vállalhatatlan áldozatokat hozzon, vagy a tulajdon megtartásához teljesíthetetlen feltételeket szab. Ez az értékarányosság teljes szem elől tévesztése, amely jogos várományától – tulajdona hasznainak szedésétől is megfosztja az érintettet, minthogy ez a tulajdon részjogosítványa. *A jogszerűen, jogkövető magatartás révén szerzett tulajdonban beállt értékcsökkenés vagy a teljes vagyonvesztés alkotmányosan elfogadható magyarázat nélkül a kisajátítás szintjéig hatóan sérti a tulajdonhoz való jogot anélkül, hogy ez a sérelem a jogalkotó oldalán az Alaptörvény XIII. cikkében említett társadalmi felelősségvállalással összefüggésbe hozható lenne.* Ezen a ponton valójában – szükségtelen és semmilyen megfogható célt fel nem mutató szabályok mentén, a közérdek mindenféle igazolása nélkül – közvetett kisajátításra kerül sor a tulajdonosokkal szemben.

260. Az üzletrészeik eladására kötelezett egyéb tulajdonostársak valamint végrehajtó helyettesek esetén a tulajdoni sérelem hasonlóképpen egyértelmű. Ezek jogszerű befektetések, amelyek kivonása az érintetteknek nem állt szándákában; számukra ez a vagyon hasznosításának törvényes módja volt, amelyből olyan várományuk keletkezett, amely az üzleti életben, a társasági

jogban megszokott és ugyancsak jogszerű. Ennek kapcsán sem történt semmiféle közérdekre való hivatkozás, így az nincs is igazolva, sem pedig a tulajdovédelemből következő többi feltétel nem teljesül: a jogalkotó meg sem kísérelte, hogy a tulajdonhoz való jog sérelmének kisajátítás alkotmányos jogcímén esetleg alkotmányos alapot konstituáljon. A kisajátítás nemcsak az állam, hanem más (természetes vagy jogi) személy javára is lehetséges lenne, de ahhoz is közérdek bizonyítása szükséges. Ilyet azonban nem lehet találni akkor, amikor a kivásárlásra kötelezetteknek sem fűződik ehhez semmilyen érdek, sőt csak váratlan és tulajdoni sérelmet okozó terhet jelent számukra, sem az állam oldalán nincs igazolt védelmi cél. Nem is lehet amellet semmilyen érvet felhozni, hogy az élethivatásszerűen végrehajtó helyettesként dolgozók miatt is ne lehetnének tulajdonosok a saját végrehajtó irodáikban.

261. A tulajdoni sérelmek szoros összefüggésben állnak *a gazdasági alkotmányosság másik pillérével, az M) cikkben oltalmazott vállalkozás szabadságával. A vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalma azt is jelenti, hogy a tulajdonos, mint alkotmányos jog gyakorlója számára szabad mozgásteret kell biztosítani vagyoni jogviszonyai körében, hogy életét autonom módon irányítsa.* (vö: Böhmer: Eigentum aus verfassungsrechtlicher). Ehhez hozzá tartozik a vállalkozáshoz való jog szabad gyakorlása és a foglalkozási jogok érvényesülésének biztosítása.

262. § A vállalkozáshoz való jog olyan alapvető jog, amelynek két részeleme van: egyrészt az alanyi oldalon megragadható, a vállalkozóvá válás lehetőségét biztosító oldal, a vállalkozás szabad megválasztásának lehetősége, másrészt és a piacra lépés biztosíthatósága, a vállalkozás gyakorolhatósága. A vállalkozás joga *valójában a foglalkozás szabad megválasztása* alapjogának egy meghatározott aspektusa, ami bárkinek lehetővé teszi – meghatározott feltételeknek való megfelelés esetén az üzleti tevékenység kifejtését. E jog nem a meghatározott vállalkozás gyakorolhatósága feltételeinek állam általi kötelező biztosítását jelenti, de azt igen, hogy az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetősége mindenki számára biztosított. Nem abszolútizálható és nem korlátozhatatlan jog: senkinek nincs alanyi joga meghatározott foglalkozás meghatározott vállalkozási formában való gyakorolhatóságához, de az állam tudatosan nem is akadályozhatja a vállalkozóvá válást [először: 54/1993. (X. 13. AB határozat)].

263. A vállalkozáshoz való alapvető jog korlátozásának eltérő szintjei lehetnek. A jog gyakorlását az veszélyezteteti legsúlyosabban, ha az állam valamely vállalkozói tevékenységből valakit teljesen kizár, azaz azt nem is választhatja (1105/B/1993. AB határozat). Önmagában adott vállalkozás engedélyhez, feltételhez kötése még nem alkotmányellenes, annak gyakorlásához a jártasság igazolása vagy az alkalmasság, szakértelem más módon történő bizonyításának megkövetelése alkotmányos indokok alapján lehetséges [3/2001. (I. 31.) AB határozat].

264. *Az államot azonban felelősség terheli azért, hogy a gazdasági élet szereplőinek biztonsága érdekében, az általa teremtett, jogilag szabályozott környezetben piacra lépő vállalkozások is kiszámítható környezetben folytathassák tevékenységüket.* Az állam jogosult ugyan az általa engedélyezett gazdasági tevékenység feltételeinek utólagos módosítására is, de ehhez kellő

súlyú alkotmányos indok és körültekintés szükséges a jogalkotó részéről. Az érintettekre kedvezőtlen módosítás nem lehet visszamenőleges hatályú, és kivételes körülményeket leszámítva, nem terjedhet ki azokra, akik még – az állami garanciában bízva – a módosítást megelőzően kezdték meg tevékenységüket, nem lehet önkényes, és rendszerint nem terjedhet odáig, hogy az állami garanciákban bízó jogalanyok tevékenységét ellehetetlenítse. A jogalkotási erőfölénnyel visszaélés az államot nem illeti meg. [9/1994. (II. 25.) AB határozat]

265. A foglalkozás szabad megválasztásához való jog szoros összefüggésben áll a vállalkozáshoz való joggal, s az Alkotmánybíróság gyakorlatában közöttük nincs hierarchikus viszony [21/1994. (IV. 16.) AB határozat]. Valójában ez nem válik szét az Indítványozók esetében sem, tekintve, hogy esetükben a foglalkozás, csak meghatározott típusú vállalkozás keretében gyakorolható. Sérelmeik azon alapulnak, hogy az állam a feltételeket minden ésszerű indok nélkül, visszamenőleges hatállyal változtatta meg azon Indítványozók esetén is, akik a korábban is az állam által megszabott kötelező feltételek mellett léptek a piacra, méghozzá oly mértékig, hogy a jog gyakorlásához való lehetőségük ellehetetlenül.

266. A végrehajtói tevékenység szabályozásának vannak olyan specialitásai, amelyek más foglalkozások esetében szóba sem kerülnek. *Ez a tevékenység legközvetlenebbül a bírói hatalomhoz kapcsolódik, közhatalmi jellege van és az igazságszolgáltatás monopóliumának gyakorlását segíti elő.* Az Indítványozók egy része korábban még a bírói szervezeten belül működő egységes végrehajtói struktúrában kezdte meg a tevékenységét és annak privatizációja is rajtuk kívül álló elhatározás következménye: az állam közhatalmi döntése volt. A jogalkotó a Vht. hatályba lépésekor is szabott feltételeket a piacra lépéshez és már ezek is olyanok voltak, amelyek a vállalkozás beindításához tőkét kívántak meg. (Helyiséget kellett bérelni/venni, adminisztrációt kellett kiépíteni és fizetni, a technikai működési feltételeket biztosítani, stb.) Ugyanakkor a foglalkozás gyakorlóit önálló, piaci felelősségi rendszerbe helyezték a bíróság szakmai felügyelete mellett.

267. A feltételek a későbbiek során is többször módosultak, de nem írták felül teljes egészében azokat a viszonyokat, amelyek között a végrehajtói szervezet működött. Nem volt kérdés, hogy a változásoknak meg kell felelni, s ehhez szellemi és anyagi tőkét kell investálni. Az állam és a hivatásrend közötti „alku” részeként – amiben benne volt az is, hogy ezek a vállalkozások igazságszolgáltatási érdekből sem mehetnek „csődbe” – az újabb- és újabb feltételeknek való megfelelés mindig alkotmányosan is elviselhető ütemben zajlott. Ezt a folyamatot még a legutóbbi időkben (így a 2012-es és 2013-as jelentősebb módosítások idején) is az jellemezte, hogy a súlyosabb következményekkel járó, a feltételrendszerre vonatkozó változások – így előbb a felsőfokú, majd a jogi végzettség előírása is – ún. kifutó rendszerben történnek. Ezzel biztosított volt a folyamatos ügymenet, a végrehajtás működőképességének fenntartása és a hivatásrend tagjainak stabil, kiszámítható viszonyok közötti működése.

268. Ez az egyensúly borult fel azzal, hogy a már hosszú ideje működő végrehajtók számára is rövid határidővel, a helyettesek részére hosszabb távon kötelező tették a jogi végzettség

megszerzését. Ez alól felmentést csak azok kaptak, akik életkoruk folytán lényegében már be sem tudták volna fejezni az egyetemet, de ezen felül sem több évtizedes szakmai gyakorlat, sem az egyetem elvégzésére megszabott rövid időre is figyelemmel a nyugdíjba vonulásig még fennmaradó ésszerűtlenül rövid idő vagy egyéb ok sem került kivételként megállapításra. Azaz a *szabályozás differenciálatlanul* kiterjed mindenkire, s azokat érinti a leghátrányosabban, akik életkoruk folytán már bizonyosan nem tudják elvégezni az egyetemet. Ők még addig sem maradhatnak a piacon, mint a diplomával nem rendelkező felmentettek vagy az éppen tanuló társaik. Számos tekintetben azonban nem jobb a helyzete azoknak sem, akik vállalják az egyébként indokolatlan befektetést kívánó tanulást, mivel nem csak emiatt fognak anyagi áldozatokat hozni. *Gyakorlatilag egész irodák és egyben családok* lesznek arra kényszerítve, hogy egyidejűleg tanuljanak és ezért a munkát egészen biztosan csak segéderők felvételével tudják megoldani, amiért viszont fizetniük kell.

269. Ezzel párhuzamosan ugyanezen érintett rétegre a jogalkotó további olyan terheket rakott, amelyek már azalatt is, az ellehetetlenítésükre vonatkozó különböző hátrányokat jelentenek számukra, amíg egyáltalán képesek a piacon maradni. Ezek közül a legfontosabb a kötelező irodaátalakulás, ami számos indíttványozót érint hátrányosan. Ehhez is hozzátartozik, hogy a jogalkotó korábban már többször változtatott az eredeti irodaszerkezeten, újabb- és újabb feltételeket szabott a vállalkozási formát illetően is, azonban ezek még a realitás talaján maradó áldozatokkal jártak. Most azonban szinte haladéktalanul kötelező lesz a végrehajtók számára a nem végrehajtók tulajdonának kivásárlása -ami mindkét fél számára veszteség. Ez alól sincs kivétel azok számára sem, akik egyébként két év múlva szinte bizonyosan befejezik a pályafutásukat. Ugyanakkor a jogalkotó ennek sem adta magyarázatát, nem jelölt meg semmilyen alkotmányosan kényszerítő okot, amiért ezt haladéktalanul meg kell valósítani. Döntése így ebben a tekintetben is önkényesnek tűnik.

270. Az még esetleg tűnhetne közérdeknek – ha lenne mögötte hiteltérdemlő érvelés – hogy a *jogi végzettséggel* nem rendelkező irodáknak miért kell jogi végzettséggel rendelkezőt alkalmazniuk. Kérdés azonban, hogy ha ezt a jogalkotó szakmailag legalább 7 évre szólóan rendjén lévőnek találja (az egyetem alól felmentetteknek ugyanis ennyi van hátra), akkor ezt a lehetőséget miért biztosítja hosszabb távon azok számára is, akik nyilván nem tudnak már a felsőoktatásba lépni. Ebből látszik, hogy a jogalkotó *egészen biztosan nem az alkotmányossági szempontból a legkíméletesebb megoldást választotta* az érintett vállalkozásokkal szemben, azaz semmiféle egyensúly elérésére nem törekedett.

271. További probléma a jogviszony határozott idejűvé alakítása, ami nem csupán a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik, hanem magát a vállalkozást hozza képtelen helyzetbe. A jogviszony egyoldalú módon történő, határozott idejűvé alakítása – nem véletlenül – általános tilalomba ütközik, ami a teljes munkajogi, közszolgálati, közalkalmazotti szférában ez az egyik legsúlyosabb jogsérelem, mely mindig szigorú marasztalást von maga után; szinte automatikusan joggal való visszaélésnek tekintik a bíróságok. Ettől nem tér el az a helyzet sem, ha ezt a jogalkotó teszi meg. A jogviszony ilyen átalakításának a lehetősége nyilvánvalóan nem szerepelt eddig sem az eredeti, sem a módosított feltételek között, miként az sem, hogy a

törvényben meghatározott – akár két csekélyebb súlyú – vétek miatt von magával a hét éven belül is azonnali felmentést – elvezetve így a vállalkozás megszűnéséig. Az egyoldalúságnak ez – a már felsorolt egyéb szigorítások mellett – olyan megnyilvánulása, ami nehezen értelmezhető másként, minthogy a törvényhozó egy számára nem kívánatos „célcsoport” eltávolítása érdekében mellőzte az alkotmányos korlátokat.

c) A diszkrimináció tilalma, az emberi méltósághoz való jog sérelme

272. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a diszkrimináció tilalma *a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelvként nyert értelmezést*. A különböző tesztek mentén vizsgált korlátozások alkotmányosságának vizsgálatakor közös mérceként szolgál, hogy diszkriminációról csak *homogén csoportba* tartozó jogalanyok esetében lehet szó. Ám azt, hogy mi a homogén csoport, az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja [először: 21/1990 (X. 4.) AB határozat], mint ahogyan a megkülönböztetés alkotmányos határait sem kritériumokhoz, hanem kontextushoz köti [52/2009. (IV. 30 AB határozat)].

273. A 87/2008 (VI. 18.) AB határozat összefoglalója szerint a „személyek közötti alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoportokkal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. (...) A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne'. (...) Az alapjognak nem minősülő egyéb jogokra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes.”

274. Az Indítványozók harmadik csoportba tartozó lényeges sérelme, hogy a Vht. 232. § (1) bekezdése, 234. §-a, 234/A. §-a, 240./F § (1) bekezdése e) pontja, 251. § (2) bekezdése, 306/I §-a, 306/L. §-a, 306/M §-a, 306/N § (1)-(2) bekezdése, 306/O § (1)-(2) bekezdése mentén a jogalkotó mind az egyetemi végzettség megszerzése, mind a státusra vonatkozó további követelmények tekintetében többféle, az emberi méltósághoz való jogot sértő diszkriminációt alkalmazott.

275. Mindenekelőtt *különbséget* tett az önálló bírósági végrehajtók és a törvényszéki végrehajtók, illetve a helyettesek között. A két csoport feladatainak merituma, eljárásának feltételei, az eljárásukban érintett végrehajtást szenvedők, az általuk kezelt követelések között, vagy más lényeges ismerv tekintetében semmiféle különbség nem ismerhető fel. Mindkét csoportba tartozó jogalanyok azonos jogi környezetben, azonos jogszabályok rendelkezései mentén végzik a munkájukat. A különbség maximum annyi, hogy törvényszéki végrehajtók a „közvetlenül államnak járó költségeket” (pl. perköltség) és tartozásokat hajtanak be, míg az önálló bírósági végrehajtók a természetes és jogi személyek egymás közötti követeléseinek tekintetében is eljárnak. Ha a végrehajtói

működés végzettséghez kötésének a szakmai színvonal emelése a célja, márpedig más speciális okot nem jelölt meg a jogalkotó – abban az esetben a kétféle csoport feladatainak lényege között semmiféle különbség nem fedezhető fel.

276. A törvényszéki végrehajtónak sem kell kevesebb tudással rendelkeznie sem a végrehajtható okiratok, sem a fokozatosság érvényesülése, sem a „vagyon-felderítés kötöttségei”, sem a befolyt összeg kezelése, sem a jogszabályok kötöttségeinek ismerete szempontjából; eljárásjogilag pedig a feladatát mindenki a Pp. nemperes eljárásra vonatkozó szabályai szerint és a Vht. hatálya alatt végzi. Mi több, a *szakmai követelmények* érvényesülésének felügyelete és a szakmai irányítás mindkét csoport esetében a bíróság kezében van, amelyeket döntően a konkrét ügyekben lefolytatott, az egyes végrehajtási perek (nemperes eljárások) keretei között gyakorol. *Ebben pedig nincs és soha nem is volt változás. Ha a kritérium tehát a szakmai műveltség, a kontextus pedig a konkrét eljárások (és nem lehet más, mert az egész végrehajtó szervezet ezért az egyért létezik), akkor a megkülönböztetésnek semmiféle indoka nincs. Ugyanakkor ezzel a jogalkotó egyenlő méltóságú személyek között tett alkotmányos indok nélküli különbséget, mert az azonos követelményrendszer ellenére eltérő feltételeket szabott egyes alaptörvényben védett és egyes alapjogok gyakorolhatósága szempontjából. A különbségtétel ugyanis azt eredményezi, hogy az Indítványozóknak nem csupán az absztrak értelemben vett emberi méltósága sérül, de tulajdonjoga, foglalkozás gyakorláshoz való joga, jogbiztonsághoz való joga, vállalkozás gyakorláshoz való joga.*

277. További alkotmányosan indokolatlan és ezért az emberi méltósághoz való jogot sértően diszkriminatív az a megkülönböztetés is, ami – túl a törvényszéki végrehajtók-önálló bírósági végrehajtók közötti különbségtételen – *a bírósági végrehajtók és végrehajtó-helyettesek külön csoportján belül jött létre.* Értelemszerűen nem a végrehajtók és helyettesek közötti különbségtétel a vizsgálat tárgya, hanem az, hogy mindkét homogén alcsoporton belül az indítvány korábbi részében már kifejtettek szerint legalább háromféle kategória jött létre, akik között nem látszik az alkotmányos alapú különbségtétel indoka.

278. Ha és amennyiben az egyetemi végzettség megszerzése a most támadott rendelkezés mentén is érvényre juttatandó szakmai kritérium, akkor nincs annak semmiféle magyarázata, hogy egyidejűleg tűri a rendszer az olyan közreműködőket, akik életkoruknál fogva végleg felmentést kaptak az egyetemi tanulmányok elvégzése alól, de nem tűri azokat, akik bár közel azonos életkorban vannak, esetleg csak a szoros határidőben nem tudják abszolválni a követelményeket, vagy más módon képesek eleget tenni a szakmai színvonal biztosításának. Ha és amennyiben továbbá a szakmaiság az egyetlen kritériuma annak, ugyanígy nincs magyarázata, hogy azok még működhetnek jogi diploma nélkül akik éppen egyetemre járnak, de akik nem tudták teljesíteni a felvételi követelményeket határidőre (ámbátor esetleg csúszással tudnák), azok viszont menten kikerülnek a jog gyakorlóik közül. Mindeközben a szakmaiság biztosítás érdekében pedig ott az – ebből a szempontból ellentétes megoldás – miszerint annak azonnali biztosítása érdekében mindegyik célcsoport köteles jogi végzettséggel rendelkező személyt alkalmazni. *Nota bene:* a végrehajtó helyettesek estében mindez annál inkább megmagyarázhatatlan, mert önállóan nem

vihetnek irodákat, végrehajtó iroda tagjai, amely irodának pedig a jogi végzettséggel rendelkező alkalmazása működési feltétele. Minderre a törvényhozó nem adott alkotmányosan elfogadható magyarázatot, de a törvényből még csak következtetések/feltételezések sem vonhatók le erre nézve.

279. Ez az alaptörvény-ellenes *különbségtétel* és ezzel együtt, de ettől függetlenül önállóan is az *emberi méltósághoz való jog sérelme* mutatkozik meg továbbá abban, hogy az önálló bírósági végrehajtók és helyettesek jogviszonyának ciklusokhoz kötése mellett a miniszter az IH közbejöttével olyan jogokat kapott a felmentés gyakorlása terén, amely érvényesítése során a végrehajtói tevékenység értékelése teljesen elszakad a szakmai megítéléstől, így a számailag egyetlen kompetens szerv: a bíróság megítélésétől is. Ennek eredménye viszont a jogviszony és ezzel együtt a vállalkozás azonnali megszüntetése lehet.

280. Ez utóbbi körben az *emberi méltósághoz való jogot külön is*, a diszkrimináció tilalmán túlmenően sérti, hogy a jogviszony azonnali megszüntetésére nincsenek is eljárási szabályok, nincs is valódi, *annek specialitásait érvényre juttató eljárási rend*. Fegyelmi eljárásnak ugyanis nem minősíthető (aminek még lennének a törvényben ilyen-olyan szabályai), ugyanis az előfeltétel többek között éppen az, hogy a fegyelmi felelősségre vonás elkülönülten történik, amelynek során viszont ezt a jogkövetkezményt nem lehet mérlegelni, vagy nem is kell igazán fegyelmi eljárás a miniszteri jogkör gyakorlásához. (Az ugyanis a rendszerben nincs elhelyezve, hogy az IH. „sorozatos mulasztással, stb. kapcsolatos jelzéseit” pontosan milyen ütemben követi a két eljárás, vagy követi-e egyáltalán fegyelmi eljárás.) Így a jogalkalmazás merőben önkényessé válik. Ha lenne adekvát és a kétféle eljárásra önállóan irányadó eljárási rend akkor kerülhetne szóba a tisztességes eljárás sérelme, de láthatólag ezt nem is akarta a jogalkotó létrehozni. Ez így azért nem mulasztás kérdése (aminek a megállapítását jelen esetben az Indítványozók nem is kérhetnék), hanem az általános cselekvési szabadságot sértő aktív alaptörvény-sértés, mert a jogviszony megszüntetését a felügyeleti, irányítási jogok közé helyezte aminek – az eljárási szabályoktól nagyon különböző – legfeljebb szervezeti-működési rendje van nem a tisztességes eljárás ismérvei mentén vizsgálható eljárási szabályrendszere.

281. Ez a megoldás azzal – az alkotmánybírósági gyakorlatban is *rendkívül szokatlan* – eredménnyel jár, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a vizsgálatba való bevonását is indikálja. A bírósági végrehajtás éppen abban tér el a magán-követeléskezelés vagy behajtás kontextusától, a tevékenység igazságszolgáltatási feladathoz, bírósági eljáráshoz, végrehajtható bírói határozathoz kapcsolódik és ennél fogva a nemperes eljárás szabályainak megszokott visszacsatolásával a végrehajtó tevékenység szakmai értékelése is kizárólag bírói kompetencia. Ezen nem változtat az a körülmény sem, hogy igazgatásilag az önálló bírósági végrehajtó és helyettesi, jelölti testület a miniszter felügyelete alatt áll, aki pontosan el nem határolt, de a mostani vizsgálat szempontjából közömbös, az ugyancsak alája rendelt szervezetek, tisztségviselők (pl. miniszteri biztos) közbenjöttével osztott jogkörben vagy közvetlenül gyakorolja feladatát. Az osztott jogkör gyakorlása sem hat ki ugyanis arra, hogy *a szakmai kompetencia kizárólag a bíróságnál van*. Ténylegesen azonban az IH eljárás és annak következményei miniszteri szinten történő, az érintett jogviszonyának megszüntetésében testet öltő megoldása minden további nélkül

felülírhatja a bíróság szakmai álláspontját akkor, ha ún. az IH, de nem a bíróság által „sorozatos hibának minősített” adatokra hivatkozással kerül sor a felmentésre.

282. A bírósági határozatok végrehajtásával kapcsolatos szakmaiság megítélése akkor sem a végrehajtó hatalom feladata, ha igazgatás-szervezési szempontból vannak hatáskörei a végrehajtói szervezet irányításában. *Értelemszerűen nem tehetnek* az Indítványozók javaslatot a szabályozás tartalmára, ahogyan éppen az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből következően maga az Alkotmánybíróság sem állapíthat meg szabályozási tartalmat. Mindazonáltal alkotmányosan az lenne a kielégítő megoldás, ha a jogalkotó megtalálná azt a helyes szabályozási módot, ahol a végrehajtó hatalom a maga szempontjai szerint nem írhatja felül a független bíróság szakmai értékítéletét, mely rendszerint a végrehajtó tevékenységét, magatartását is vizsgáló, arról is döntést hozó bírói határozat formájában testesül meg. A mostani megoldás ugyanis mindenképpen azt a látszatot kelti, hogy a bírói, szakmai, következményekkel járó értékítélet „alacsonyabb osztályú” az IH minősítési eljárásánál, azaz sérül a hatalommegosztás követelménye. Mindaddig amíg a sérült – hatalmi ágak közötti – kompetencia-megosztás nem áll helyre, az Indítványozók esetében ezt, a jogviszony megszüntetésére irányadó miniszteri jogkört is úgy kell értékelni, hogy önkényes és az emberi méltóságot sértő különbségtétel hoz létre azonos csoporthoz tartozók között.

d) A közép- és felsőfokú oktatásban részesülők védelmi jogai és az emberi méltósághoz való jog sérelme

283. Az Indítványozók teljes körének sérelme a Vht. 239. § (1) bekezdés f) pontja, a 240/F. § (1) bekezdés e) pontja, a 306/I §-a, a 306/L. § (1)-(6) bekezdése, a 306/M § (1)-(5) bekezdése, és áttételesen (kiegészítésképpen) a 306/N § (1)-(2) bekezdése kapcsán, a felsőoktatáshoz való hozzáférés és esélyegyenlőség biztosításának az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésében külön is nevesített joga. Az Indítványozók e körben utalnak arra, hogy a hasonló helyzetek vizsgálata korábban elsődlegesen a diszkrimináció tilalma és az emberi méltósághoz való jog, valamint a művelődéshez való jog összefüggései mentén történt, így *az Alaptörvény hatályba lépését követően erre nézve nincs kialakult egységes alkotmánybírói realia.*

284. Mindazonáltal a jogállamiság és tulajdonjog összefüggéseiben már nevesített, a kontinuitásra vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatra visszautalva: léteznek olyan korábbi határozatok, amelyek a jog tartalmának azonossága folytán *elvi tételeiket* vagy kiindulópontjukat illetően ebben az esetben is követhetők. Így a felsőoktatáshoz hozzáférés tekintetében irányadó a 35/1995. (VI. 2.) AB határozat lényege abban a vonatkozásban, hogy ennek a jognak szoros összefüggései tettenérhetők a személyiség szabad kibontakozását garantáló emberi méltósághoz való alapjoggal és ezért az esélyegyenlőség biztonsága elvezethet a diszkrimináció tilalmának sérelméhez is, ha a hozzáférés feltételrendszerében meghatározó különbségek vannak. Kiindulópontot jelenthet továbbá a 18/1994 (III. 25) AB határozat arra vonatkozó gondolatmenete, arról, hogy a tanuláshoz való jogot mindenki számára hátrányos megkülönböztetés nélkül biztosítani kell és e jog gyakorlásához a feltételeket biztosító jogi környezetet és szervezeti rendszert az állam felelőssége biztosítani.

285. Annyiban azonban jelen esetben más a helyzet, hogy az Indítványozók a felsőoktatásban való részvételt *nem szabad akaratukból* kívánják igénybe venni, hanem a jogalkotó által előírt – egészen kivételes helyzetben, amely *közvetlen kihatással van foglalkozáshoz való jogaik és a vállalkozáshoz való joguk gyakorlására, pontosabban gyakorolhatóságára* is. Annyiban is vannak elvi különbségek a korábban pusztán deklarált felsőoktatásban való részvételhez való jog kérdését illetően, hogy amennyiben a kötelező részvételnek az Indítványozók nem tudnak eleget tenni, az a *diszkrimináción túl közvetlenül tulajdoni sérelmet* is okoz számukra, vállalkozásaik határidőhöz kötött elvesztése révén.

286. Az alkotmányossági kérdés tehát valójában az, hogy ha más alapjogainak gyakorolhatóságát (tulajdonhoz, foglalkozáshoz való jog) a jogalkotó visszamenőleges hatállyal az érintett kötelezettségévé tesz, milyen feltételek mellett biztosított a jogalany számára a felsőoktatásban részvétel esélyegyenlőség sérelme nélküli igénybe vétele. Erre a kérdésre nincs alkotmánybírási gyakorlat. A testület ugyanis mindeddig főként az indítványozói kör azon megközelítésében vizsgálta a kérdést, hogy mi a helyzet akkor, ha a szabad akaratból igénybe veendő felsőoktatáshoz való hozzáférés szenved csorbát. *Fel sem merült*, hogy az igénybe vétel körében kiküszöbölhetetlennek látszó egyenlőtlenség olyan következményekkel járna, amelyek révén a jogalany tulajdoni sérelmeket, a családi és a magánélet biztonságával járó sérelmet szenved el. Ez egy olyan pont, ahol az érintettek megalázó helyzetbe is kerülnek és a felsorolt sérelmek mellett az emberi méltósághoz való joguk is visszavonhatatlanul sérül.

287. Az alkotmányos válasz szempontjából – az indítvány D) fejezet I. pontjában kifejtett aggályok kapcsán – *hangsúlyos lehet ugyanakkor a kétszintű érettségi alkotmányossági vizsgálata kapcsán a 28/2005. (VII. 14.) AB határozat vonalvezetése és elvi okfejtése*. A határozat ugyan több szinten mulasztást állapított meg, de ennek az indítvány szempontjából azért nincs jelentősége, mert ott sem merült fel a 282. pontban felhozott olyan további alkotmányos jogok sérelme, amelyek most viszont meghatározóak. Mindazonáltal az Indítványozók szükségesnek tartják felidézni a jelzett határozat azon elvi megállapításait, amelyek most is relevánsak lehetnek. A döntésben az jutott kifejezésre, hogy a jogalkotónak egy felvételi rendszer átlakításakor, az abban indulók jogait és esélyegyenlőségét hangsúlyosan szem előtt kell tartani. Ennek során tekintettel kell lennie azon részletszabályok finomhangolására is, amelyek a bevezetés módja mellett a pontszámok reálértékén való átszámításával az eltérő rendszerben érettségizőket azonos startvonalra helyezik. Annyiban ez különösen hangsúlyos, hogy a határozat kimondottan a régi és az új rendszer közötti anomáliákat vetette össze és nem tartotta megengedhetőnek, hogy pusztán időbeli eltérés szerinti követelményrendszer zárja el a jogosultat a felsőoktatásba való bejutástól.

288. Jelen esetben viszont a jogalkotó – nyilván a 283. pontban foglalt határozatban foglaltak ismerete ellenére – sem gondoskodott arról, hogy az ott vizsgálnál lényegesen hátrányosabb helyzetben lévők (sokkal korábban érettségizett és ezért más, korábban kifejtett okoknál fogva sem kompatibilis vizsgával rendelkezők) felsőoktatásba bejutásáról megfelelően differenciált szabályozással gondoskodjon, miközben ez a hiba a felhívott határozatban foglaltaknál

sokkal súlyosabb sérelmeket eredményez. Vagyis nem egyszerűen mulasztás lehetősége vetődik fel, hanem ismert alkotmányi követelményekkel szemben került sor olyan szabályozásra, amely rövid időn belül az érintettek olyan jelentős alapjogai, mint a tulajdon, mint a foglalkozás gyakorláshoz való jog elvonja és az emberi méltósághoz való jogukon is csorbát ejt. *Ha egyszer a szabályozás tudatosan erre az útra lép, ott már alkotmányjogilag sem kerül szóba a mulasztás, kizárólag az aktív alaptörvény-sértés tudatos vállalása az indok, amely következmény viszont az Alkotmánybíróság részéről megsemmisítés útján kiküszöbölendő.*

289. Az ugyanebbe a kategóriába tartozó – a felsőoktatás költségtérítéses kötelező igénybe vételére vonatkozó – alapjogi sérelem tekintetében nem is hozhatók fel előzmények. *Arra ugyanis a magyar alkotmányosság történetében még nem volt példa, hogy a jogalkotó visszamenőleges hatállyal – részben a nyugdíjkorhatárhoz közel álló időpontban – gyakorlatilag numerus clausus jelleggel, kötelezze a jogalanyokat csak és kizárólag milliós nagyságrendben mérhető, évekig tartó folyamatos fizetés mellett történő oktatás igénybe vételére, annak terhe mellett, hogy egyébként elvesztik foglalkozásukat, vállalkozásukat és egyidejűleg családtagjaik is erre a sorsra jutnak. Ez – finom megfogalmazásban is – szín tisztán a jogalkotással való visszaélés, aminek terepe demokratikus jogállamban nem lehet. Ez olyan durva alapjogi sérelem, amely csak a jogszabály vonatkozó és érintőleges rendelkezései megsemmisítésével küszöbölhető ki.*

e) A családi és magánélet biztonságához való jog és az emberi méltósághoz való jog összefüggései

290. A Vht. valamennyi felhívott rendelkezése összefüggésbe hozható ezen alkotmányos jog sérelmével. A támadott rendelkezésekkel ugyanis a jogalkotó – kellő körültekintés nélkül – eljárva olyan helyzetet teremtett, hogy az azokban foglalt szabályok hatályosulása egész családok megélhetését lehetetleníti el, pusztán azáltal is, hogy valamennyien a törvény hatály alá eső feladatkörben dolgoznak.

291. Az Indítványozók valamennyien olyan szerzett jogokat és várományokat veszítenek el, amelyek részletesen ismertetésre kerültek az indítvány D) fejezet I. és II. pontjaiban, valamint a III pont tulajdonjogra vonatkozó érvelésében. Ezek megisméltetésétől az Indtványozók eltekintenek. Az azonban bizonyos, hogy visszamenőleges hatályú jogalkotás révén senki nem hozható olyan helyzetbe, hogy tulajdoni sérelmeket elszenvedve nem csupán az aktuális, de a hosszabb távú megélhetését is családirag elveszítse. Azt semmilyen közérdek, társadalmi igazságosságra törekvés és államcél nem igazolja, hogy a jogalanyok jóhiszemű pozíciójukat kényszerítő ok nélkül elveszítve kerüljenek emberi méltóságukat sértő kiszolgáltatott helyzetbe és maradjanak megélhetés nélkül. Más kontextusban a „gazdasági és szociális halál” egyidejű bekövetkezését az Alkotmánybíróság sem találta megengedhetőnek, amikor az intézményvédelemi kötelezettségről (is) szóló határozatai alapjává a szociális értelemben vett családfogalmat állította [pl.14/1994. (III.13.) AB határozat, 132/2010.(II. 25 AB határozat)].

f) A kérelem megismétlése – a kérdés alapvető alkotmányjogi jelentősége

292. A fentebb kifejtett okfejtés alapján – az indítvány korábbi részeiben foglaltakat is figyelembe véve az Indítványozók ismételten kérik a Vht. felhívott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

293. Itt utalnak arra, hogy az indítványban felvetett kérdések *alapvető alkotmányjogi jelentőségűek*, tekintettel arra, hogy az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó önálló bírósági szervezet jelenlegi és jövőbeni működésére vonatkoznak. Ezekről a kérdésekről és összefüggésekről a testület korábban még nem hozott határozatot, a végrehajtói szervezet működését korábbi döntéseiben csak marginálisan (díjszabás) tekintetében vizsgálta. Ugyanakkor a kérdések tisztázása nem csupán az érintett szervezet és az igazságszolgáltatás működése szempontjából relevánsak. Össztársadalmi jelentősége van annak, hogy a bírósági határozatok végrehajtása miként, milyen színvonalon és hatásfokkal történik; van-e annak következménye, illetve milyen, hogy a szervezet szakmailag és igazgatásilag milyen alárendeltségben működik, s annak átalakítása mely alkotmányossági szempontok alapján kívánatos.

E)

Az indítványozott további szakciók indokolása

294. Az indítványozók – a 287. pontban foglaltakon túl – a támadott rendelkezések ex tunc hatályú megsemmisítését is indítványozták, az alkalmazási tilalom erga omnes hatályú kimondása mellett.

295. Az Alkotmánybíróság a 23/2015. (VII. 7.) AB határozatban összegezte a jogszabály megsemmisítésével kapcsolatos gyakorlatát. Eszerint az Abtv. 45. § (4) bekezdése nem csupán a jogszabály egyedi ügyekben történő alkalmazásának kizárására alkalmas; ha az az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja alaptörvény-ellenesség kimondásához szükségképpen kapcsolódó a 45 § (2) bekezdésében vonatkozó általános szankción túl lehetővé teszi az alkalmazási tilalom általános kimondását. Jelen esetben az Indítványozók által támadott jogszabályi rendelkezéseknek a teljes végrehajtói kar működésére vonatkozóan olyan kihatása van, amely az általános tilalmi klauzula deklarálását is indikálja.

296. A közvetlen panaszra vonatkozóan az Abtv. nem egészen átfogó módon rendezi el az alkalmazási tilalom kimondásának részleteit. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ilyen esetben is élt már azzal a lehetőséggel, hogy a jogszabály megsemmisítésén túl az alkalmazási tilalomról is rendelkezik [3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, illetve 6/2013. (III. 1.)]. Jelen esetben az általános alkalmazási tilalom kimondása azokat az eljárási következményeket teszi elkerülhetővé, amelyek pl. az iroda átlakulások vagy a hét éves ciklusok kezdő időpontja kapcsán visszafordíthatatlan jogkövetkezményekkel járnának.

297. A jogbiztonság szempontjából releváns megoldás lehet a bírák nyugdíjazása kapcsán alkalmazott megoldás is, azaz az ex tunc hatályú megsemmisítés, különös tekintettel a támadott rendelkezések és következményeik szakaszos hatályba lépésére [33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. A különbség azonban az, hogy a most támadott rendelkezések esetén nem mindegyik rendelkezés hatályosulásához kell külön beavatkozás (miniszteri felmentés, törvényességi felügyelet körében hozott határozat az irodaátalakulások kapcsán), vannak amelyek maguktól hatályosulnak (határidő lejártával nem teljesített cselekmény), így a további eseti egyenlőtlenségek elkerülése azt indokolja, hogy az erga omnes hatályú megsemmisítés alkotmánybíróági döntésben deklarált legyen.

A fentiek alapján kérjük indtványaink befogadását és elbírálását.

Budapest, 2015. december 31.

Tisztelettel: az Indítványozók képviselői

